

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Ötven esztendő.

Ezelőtt ötven esztendővel, ezernyoleszázhetvenhatban jelent meg a királyi kézirat, amely az erdélyi cs. kir. csendőrséget magyar királyi csendőrséggé szervezte át. A törvényes forma szempontjából a tulajdonképpeni mai csendőrség születését négy évvel későbbi időre, 1881-re kell helyezni, *tényleges* fennállásunk ötvenedik esztendejét azonban az idén már betöltöttük.

Egy fél évszázad aránylag nem nagy idő egy intézmény életében, még az egyébként újabb keletű csendőrségében sem, mert hiszen voltak országok, amelyeknek csendőrsége már akkor ötven éves volt, amikor a miénk megszületett. Nem is az eltelt esztendők nagy száma ad ennek az évfordulónak jelentőséget, hanem az, hogy testületünk, amely már születése pillanatában is magán viselte az egészséges, életrevaló szervezet minden ismervét s amely nem ismert még gyerekbetegséget sem, most, ötven esztendő múltán, jobban mondva ötven esztendő dacára is még mindig és változatlanul ugyanazokon az alapokon nyugszik s ugyanazokból az erkölcsi forrásokból meríti éltető elemeit, amelyeket egy fél évszázaddal ezelőtt kapott útravalóul és amelyek egyedül fogják éltetni és megtartani minden időben.

Ma a halottak komor gyászünnepét ünnepljük. Halottaink, akiknek a megemlékezés szomorú kötelességével tartozunk, talán többen vannak, mint mi magunk vagyunk. Szívünkhöz egyformán közel állanak valamennyien s azért tudjuk, hogy meg fognak nekünk bocsátani, ha ezúttal és ezen a helyen először annak a halottunknak a sírjára tesszünk egy virágszálat, aki ötven esztendővel ezelőtt utunkra bocsátott minket. Szenteljük a halottak napjának egy óráját a magyar csendőrség első felügyelője, Török Ferenc tábornagy emlékeztetének.

Nemcsak a volt előljáró iránt való és mindig kötelező tisztelet, hanem a szívek mélyén gyökerező érzések legszentebbike: a szeretet és a hála visznek ahhoz a sírhoz, ahol a magyar csendőrségért szakadatlan munkában eltöltött hosszú élet után örök pihenést talált a legelső magyar csendőr. Levett kalapunk nemcsak a halál örökkévaló, fenséges rejtelmének szól, hanem tiszteletadás az em-

beri kiválóságok és soha el nem múló érdemek előtt is, amelyek valóban nagyra tették őt.

Ki tudja, hogy ha a Gondviselés nem az ő kezébe adta volna a csendőrség megszervezésének munkáját, ha éppen a legnehezebb időben hiányzott volna az ő hozzáértése, erélye, fáradhatatlansága és mindenekelőtt a testület és annak hivatása iránt érzett szeretete: vajjon ott volna-e a magyar csendőrség, ahol van, vajjon nem söpörte volna el az elmúlt ötven esztendő, hogy helyet adjon másoknak, akik rátermettebbek lettek volna erre a hivatásra. Ki tudja, vajjon övezné-e ma a csendőrséget közszeretlet és megbeesülés, ha már kezdetben hiányzott volna csak egy felétele is annak, hogy szeressenek és becsüljenek minket. És vajjon képesek volnánk-e az ország közbiztonsága érdekében annyit és úgy dolgozni, ahogy dolgozunk, ha már az első pillanatban nem tanított volna meg minket arra, hogyan kell nagyon sokat és nagyon becsületesen dolgozni.

Nem mondjuk mi azt — és tudjuk bizonyosan, hogy a mi első felügyelőnk sem gondolta soha egy pillanatig sem, — hogy a csendőrség felállításával minden munka be volt fejezve és hogy nekünk ma nincsen egyéb dolgunk, mint elődeink érdemeire hivatkozni, őket magasztalni és minden időkre megváltoztathatatlanul hirdetni azt, amit ők alkottak. Nem: az idők változnak s nekünk az idővel kell haladnunk, mert azt megállítani úgy sem tudjuk. De ennek a haladásnak az útja mindig csak ugyanaz marad: a Török Ferenc útja.

Halottak napján a budapesti csendőrség, élén a csendőrség felügyelőjével, az ötven esztendő évforduló alkalmából koszorút helyez a Török Ferenc tábornagy sírjára. Ez a koszorú csak erőtlenség szimbóluma azoknak az érzéseknek, amelyekkel odahelyezzük s csak tökéletlen jelképe fél-százados fennállásunk ünneplésének. Bizonyos, hogy ezen a napon a budapesti bajtársakkal érez az ország egész csendőrsége s gondolatban szintén hódolattal adózik első felügyelője emlékének és azoknak az elhalt bajtársaknak, akik önzetlen, odaadó munkatársai voltak az úttörésben.

Halottak napja a halál és gyász fekete ünnepe, az elmúlás emlékeztetője, de nem egyúttal a feledés is. Az elmúlás elkerülhetetlenül közös sorsa minden halandónak, de feledés csak azoknak jut osztályrészül, akik nem állítanak fel maguknak a szívekben örök emléket. Aki azonban a szívekhez férközik, azt ötven esztendő sem viszi távolabbra azoktól, akik szerették. Ezt bizonyítsa az a koszorú és ez a virágszál, amelyet, ime, hódolattal helyezünk melléje.

Ellenszegülések leküzdése.

Irta: LÁDAY ISTVÁN százados.

A Csendőrségi Lapok folyó évi 13. számában Szopkó Győző alezredes tollából cikk jelent meg „Kiképzés az ellenszegülések leküzdésére” címmel.

A cikk annak szükségességét hangoztatja, hogy külön utasításba kellene összefoglalni mindazokat a teendőket, amelyeket a csendőrségnek ellenszegülések alkalmával követnie kell.

Lényegében azzal érvel a cikk, — mint ahogy azt a 15. számban vitéz Damasy Farkas százados is teszi — hogy ezek a szabályok az egyes utasításokban bennfoglaltatnak ugyan, de szét vannak szórva. Így azoknak összekeresgélése és összhangban való alkalmazása sok előkészítő, fáradságos munkával jár.

Vitéz Damasy százados a Csendőrségi Lapok folyó évi 15. számában egy helyi jellegű lázadásnak egy 12 főből álló gyalogőrs által való leküzdését, a 17. számban pedig egy 2 főből álló járőrnek ellenszegülő orvvadászok elleni eljárását fejtegeti igen érdekesen és tanulságosan.

Nekem és azt hiszem mindnyájunknak, az a véleményünk, hogy egy ilyen utasításra szükségünk van, amit az említett cikkek megjelenése után hosszasan bizonyítanom nem szükséges.

Addig is, amíg egy ilyen utasítás elkészülhet, a cél érdekében állónak látom, hogy minél több hozzászólás keretében, minél több erre vonatkozó vélemény, adat és példa lásson napvilágot.

A már eddig közölt példák is bizonyos adott esetben való eljárást ismertetnek. Természetesen senki se gondoljon a példák keretében tárgyalt eljárások sablonos utánzására, mert ahány az eset, annyiféle az eljárás.

Esetleg azt mondhatná valaki, hogy mert egy

példa csak egy bizonyos esetre vonatkozik, szükségtelen és célszerűtlen hasábot szentelni rá.

Ezt azonban így elintézni nem lehet, mert akkor minden szabály vagy utasítás céltalan volna, hiszen a gyakorlati élet változatait mind figyelembe kellene venni, ami emberileg lehetetlen.

Igenis kellene pontos szabályok, vagy hogy úgy mondjam, sablonok.

Azonban ezek a sablonok csak általános keretek (szabályok) s a legkülönbözőbb esetekben is alkalmazni lehet azokat, ha elgondolásuknál és gyakorlati felhasználásuknál rugalmasan alkalmazkodunk az egyes helyzetekadta követelményekhez, anélkül, hogy magát a szabályt ezzel megsértenők. Éppen erre kell alárendeltjeinket megtanítanunk s az oktatás eredményességéhez nélkülözhetetlenül szükséges, hogy minél több példát állítsunk a szemük elé, minél több olyan gyakorlati esetet lássanak, amelyeknél megmagyarázzuk nekik, miként kell a konkrét feladatokat — természetesen minden egyes esetben más és más módon — úgy megoldani, hogy az esetek összességére hozott szabályok keretéből ki ne lépjünk. Rá kell nevelnünk őket arra, hogy minden feltételezett új helyzetben önállóan el tudják gondolni és gyakorlatilag is ki tudják vinni a helyes eljárást. Főként pedig arról a tanácstalanságról kell leszoktatnunk őket, amellyel egy-egy feltételezett helyzet előtt meg-megállanak. Ehhez tudás, határozottság kell elsősorban, de az elképzelőtehetségnek, a fantáziának is megvan e téren a maga jelentősége. Ezt is nevelni kell és lehet is nevelni, talán legfőbbképpen jó példák felvetésével és meg-tárgyalásával.

Az oktatásnak a legegyszerűbb dolgokon kell kezdődnie és fokozni kell azt mindaddig, amíg az alárendelték szellemi és testi képességei megbírják, illetve amíg azt a felállított követelmények megszabják.

Nem lehet mindjárt sokat tudni vagy nagyot tenni. Régi dolog, hogy csak úgy tudok valamit igazán és

Emlékezetek...

*En láttam, óh, sokat, messze Luck alatt,
Ki átlőtt szívvel szótlanul ott maradt...*

*Predeálnál is, fent a sziklás vártán,
Akiknek megjöttét hiába várják!...*

*Láttam Csucsánál is szétdobott karral,
Mig fölötte Váradra marsolt garral
Egy „győzelmes” sereg...*

*Százan, — dicsően a Feryék serge:
Hitük és kinjük a mennyboltot verte!*

*Hol a vész tombolt, mindenütt ott voltak
Elől, hol gyilok hullt s hulltak a holtak...*

*Nincs egyetlen napja a hosszú éveknek,
Melyen nem sírhat a halotti ének,
Melyen nem hullt egy-egy tollas kalap
S amely csendőr-vértől szeplőtlen maradt!...*

*... Óh, hány gyertyagyújtás,
Hány halottak napja!...*

Beöthy Kálmán százados

Régi hadseregünk humora.

Irta: HAJDÚ ISTVÁN ny. ezredes.

C. kapitánynak volt egy roppant kövér őrmestere, akit éppen a kövérsége miatt ki nem állhatott. Az igaz, hogy ő maga olyan volt, mint egy négyszögletes vonalzó.

Mindent elkövetett, hogy ettől a kövér őrmestertől megszabaduljon. Ha pár száz lépést kellett lemérni, az őrmestert küldte futólépésben. A tornaszereken ezzel a kövér őrmesterrel mutogattatta a bukfenceket; hiába, az őrmester csak szolgált szépen tovább.

Egy délután — mivel az ezred a nagygyakorlatok után Budapestre volt áthelyezendő — iskolát tartott C.

százados a legénységnek arról, miként kell viselkednie a legénységnek akkor, ha udvari fogattal találkozik.

Mikor megmagyarázta, hogy hány lépésről kell az udvari fogatnak frontot csinálni és tisztelegni, — a magyarázat végén — hozzáfűzte, hogy ha senkit sem látnak az udvari fogatban — akkor nem kell tisztelegni.

Hogy aztán szemléltetőleg is kioktassa a legénységet, odaszólt az őrmesternek:

— Őrmester Pofanovits! Most maga lesz az udvari fogat. Menjen el a nagy kémény irányában 200 lépésre és vágatasson erre felé. Aztán rámutatott egy infanteristára:

— Infanterist Csutak! Maga most megy sétálni a Váci-utcán. Szembe fog találkozni az udvari fogattal; mutassa meg, hogyan fog viselkedni?

Őrmester Pofanovits — mint udvari fogat — nagyokat fujva vágat el a Váci-utcán sétáló infanterist Csutak mellett, aki — a kapitány úr legnagyobb esodálkozására — csak végignézi a lihegő őrmestert és kutyába sem véve, tovább sétál.

C. kapitány ráordít:

— Infanterist Csutak! Marha! ... Hát miért nem tisztelgett az udvari fogatnak?

Infanterist Csutak a legnagyobb lelkinyugalommal jelenti:

— Jelentem alásan kapitány úrnak, — *nem láttam benne senkit!*

A zalai 48-as bakák három évig Pozsonyban állomásoztak.

Már ott lehettek vagy másfél esztendeig, mikor egyszer Fr. főherceg megsejmelte az ezredet.

A főherceg századonként tartotta a szemlét és szemmelláthatólag gyönyörködött a délceg magyar legénység mozdulataiban.

Egyszer csak odaszól a főherceg az éppen szemle alatt álló egyik századnak:

— Sämtliche Herren Offiziere sind gefallen! (Az összes tiszt urak elestek) — mire a század összes tisztjei földhöz vágják magukat.

Zugsführer Zsiros, egy göcseji tőzsgyökeres magyar gyerek, rögtön felfogva a helyzetet, az első szakasz

alaposan, ha azt az elejétől a végéig, minden változtatásban és a legapróbb részleteiben is ismerem.

Minden, még a legegyszerűbb példa keretében is több mozzanat fordul elő. Tehát az egyes példákat alapos részletességgel kell kidolgozni, mozzanatokra tagolni és azok oktatásánál a mozzanatokat külön-külön átvenni. Csak ez után lehet az oktatásnál az egész feladatot teljes egészében áttekinteni.

Szükséges ez azért, hogy hozzászokjunk kis viszonyok között is ahhoz, hogy a feladatot helyesen átgondoljuk s a végrehajtást lépésről-lépésre, tervszerűleg végezzük. Ne legyen a parancs vagy intézkedés elhamarkodott, határozatlan vagy olyan, amelynek a teljesítése lehetetlen s mindez csak azért, mert aki azt kiadta, a teendőket előre nem fontolta meg; vagyis nem alkotott magának tervet s a részleteket nem csoportosította úgy, hogy azok logikus sorrendben — és összhangban — nyerjenek megoldást. Rendszer nélkül semmit a világon jól, a végső célnak megfelelően elvégezni nem lehet.

A példákat az oktatók munkájának megkönnyítése és reményem szerint eredményesebbé tétele kedvéért adom közre.

Természetes, hogy a gyakorlatban egy hasonló helyzetben eljáró járőr nem fog előbb a zsebébe nyúlni, írót és papirost elővenni, hogy a feladatát, tervét és a végrehajtás mozzanatait leírja vagy lerajzolja, mert erre ott nem lesz idő. De éppen azért kell ezeket a feladatokat úgy oktatni, hogy az a rendszer, amely szerint minden esetben el kell járni, a esendőrök vérévé váljék, mert csak így tudnak adott esetben — szinte ösztönszerűleg is — helyesen eljárni.

X. Y. és N. N. fegyencek a fegyházból megszöktek. Kézrekerítésükre felhívás érkezett. Az őrsparancsnoknak az éj folyamán besugják, hogy a fegyencek az őrskörlet egyik néptelenebb részén egy magányos présházban húzódtak meg és fegyverük is van.

háta mögül a század elé ugrik mint egy *kelempájsz madár* (így hívják a *mókust* Göcsejben) s jobb karját feltartva elkiáltja magát:

— Átvettem a kompánia kommandót!

A főherceg meglegedetten tekint az ezredesre és kiadja az új kompánia kommandánsnak a további parancsot:

— Am Rand des Baches Schwarmlinie! (A patak szélén rajvonall!)

Az ezredes ijedten néz a segédtisztjére, de az megnyugtatóan legyint a kezével. Ő maga is zalai gyerek volt, ismerte a maga fajtáját: egy 48-as zugsfűhrert egy-két főherceg még nem hoz zavarba!

Zugsfűhrer Zsiros ugyan csak annyit értett a főherceg parancsából, hogy: — „Schwarmlinie!” — de a főherceg szavai a fülében csengtek:

— Akrantesz, bakrantesz Schwarmlinie! — kiáltja el magát, egy valóságos századparancsnoknak is becsületére való önérettel.

Természetes, hogy a *Schwarmlinie* kommandóra a század azonnal rajvonalba fejlődött és ösztönszerűleg megszállta az előtte lévő patakpartot.

A főherceg túlboldog volt ennek láttára és mosolygó arccal szólott németül oda a szárnysegédjének:

— Hihetetlen, hogy milyen jól megtanultak németül ezek a zalai bakák.

Hont vármegyében folytak a pozsonyi honvéd gyalog hadosztály nagygyakorlatai.

A pozsonyi 13. honvéd gyalogezred, az apró-cseprő helységben zászlóaljanként volt elhelyezve. A tiszti menázi az ezredtörzs székhelyén volt felállítva; gyakorlat végeztével a szétszórta elhelyezett zászlóalj tisztszékei oda gyülekeztek menázsira.

A gyakorlatok gyakran a késő délutáni órákba belényúltak. Míg a tisztek a legénységet táborhelyeikre vezették, a menázi saját felügyeletük alatt kiosztatták, a napiparancsot kiadták, — beesteledett.

Ilyenkor aztán ebéd, vacsora egyben lett kiszolgáltva a tiszti uraknak, akik csakhamar feledve a napi fáradságukat, vidám beszélgetés, poharzás közben a késő esti órákig együtt maradtak.

Feladat.

1. MOZZANAT.

A helyzetet az őrsparancsnoknak a következőképpen kell megítélnie:

A fegyenceket a szolgálati utasítás 117. §-a értelmében el kell fogni. Ellentállásukra számítani kell, mert mint megszökött fegyencek valószínűleg mindenre elvannak szánva és fegyverhez is jutván, könnyen meg nem adják magukat. Hogy ott tartózkodnak-e még, az kétséges.

Elhatározás:

Az őrsparancsnok elhatározza, hogy vezetése mellett egy három főből álló járőrrel, községi közegekkel a helyszínére megy s a fegyenceket, ha kell fegyverhasználattal is elfogja.

Végrehajtás:

A járőrt a legrövidebb időn belül szolgálatba vezényli. Két községi közeget magához vesz s a járőrrel együtt elindul.

Útközben bizalmasan érdeklődik, hogy nevezettek a présházban vannak-e még s ha igen, mit csinálnak?

Igenlő választ kap és arról is értesül, hogy az éj folyamán az egyik házba be is törtek s onnan élelmiszert és ruházatot lopva, visszamentek a présházba.

2. MOZZANAT.

Helyzetmegítélés:

Az őrsparancsnok a helyzet megítélését kiegészíti azzal az értesüléssel, hogy a fegyencek huzamosabban és készek magukat védelemre, így fokozottabb óvatosságra lesz szükségük.

Egy szombati napon — tekintettel a vasárnapi pihenőre — a szokottnál is tovább időzött együtt a tisztikar, úgy, hogy mikor a N.-ben elhelyezett zászlóalj tisztikara éjjeli szállására beérkezett, az éjjeli bakter éppen az éjfélt tizenkét órát kiáltotta:

„Tizenkettőt ütött azs óra,
Vigyázzs gazsda ezsen óra.
Tűzsre, vizsre vigyázzsatok,
Hogy károk ne valljatok!”

A zászlóalj tisztikara megnevelte az öreg bakter eifra kántálását. A zászlóalj segédtisztje — bohó fiatal hadnagy — odalép az öreghez és lehúzza az alsó ajakát. A bakter meglepetésében még világított is neki a lámpásával:

— Hejh!... Vén csatagebe kend már, bakter uram, hiszen kendnek már egy foga sincsen!

A jó hangulatban levő tisztek is mind belenéztek a bakter fogatlan szájába, aki szomorúan hagyta helyben a zászlóaljsegédtiszt megállapítását.

— Tudjátok mit, — szolt a mindig ötletes segédtiszt a bajtársaihoz fordulva — gyűjtsünk ennek az öregnek egy *fogsorra*, én adok hozzá öt koronát.

— Én is, én is; — diktum-faktum, az öreg bakter részére hamarjában összegyűlt hatvan korona.

— Na öreg — fordult most a segédtiszt ismét az ámuló bakterhez — itt van hatvan korona. Menjen be Ipolyságra és csináltasson magának egy fogsort, hogy szebben tudjon kántálni.

Az öreg boldogan köszönte a talált kincsét, halálból lámpással hazakisérte a tisztikar minden egyes tagját.

Teltek az idők.

Négy év múlva megismétlődtek a hontmegyeli nagygyakorlatok s a zászlóalj ugyanazon helységekbe kerültek, ahol négy évvel ezelőtt voltak elkvártelyozva. Persze, az öreg bakter fogsorával együtt rég feledésbe ment. Hiszen a tisztikar is csaknem teljesen megváltozott azóta, de a zászlóaljsegédtiszt még mindig ugyanaz, azzal a különbséggel, hogy most már főhadnagy volt.

De hát a történelem megismétli önmagát!...

Egy szép holdvilágos éjszakán éppen akkor érkezik vissza a zászlóalj tisztikara a menázsiról N.-be,

Elhatározás:

Elhatározza az őrsparancsnok, hogy lehetőleg fedetten közelíti meg annyira a prësházat, hogy azt alaposan megfigyelhesse és tájékozódik.

Végrehajtás:

Utasítja a járőrt, a vele lévő községi embereket pedig figyelmezteti, hogy óvatos magatartást tanúsítsanak. Meghagyja, hogy példáját követve, az előttük levő sövénykerítésig fedetten gyülekezzenek előre. Ezek után ő előre megy a mondott helyre. Emberei s a községi közegek is előregyülekeznek és körülötte fedetten elhelyezkednek.

3. MOZZANAT.**Helyzetmegítélés:**

Az őrsparancsnok tájékozódik és látja, hogy a kérdéses háznak az ajtaja be van zárva, ablaka kettő van, melyek közül az egyik az ajtó mellett, a másik az északi oldalon van. Az ablakok be vannak zárva, redőnyeik leeresztve, de annyi nyílás van rajtuk, hogy ki lehet látni, szükség esetén fegyvert is használni.

Elhatározás:

Az őrsparancsnok elhatározza, hogy a fegyenceket elfogja s amennyiben védett helyzetükből előjönni vonakodnának, fegyvert használ ellenük. (L. Szolg. ut. 117. §., illetve Szerv. ut. 12. §.)

Terv:

Az őrsparancsnok terve az, hogy X csendőrt a nagy fa mögött (kb. 50 m. a háztól) visszahagyja. Ő maga N. csendőrrel az épületet a sövénykerítés általma alatt észak felől megközelíti és innen meg-

mikor — mint négy évvel ezelőtt — az éjfél kiáltja a bakter:

„Tizsenkettőt ütött azs óra,
Vigyázzs gazsda ezen sóra...”

A zászlóaljsegédtiszt agyában felvillan a régi emlék:

— Halt!... Ennek a bakternek mi négy év előtt egy fogsorra gyűjtöttünk és úgy látszik, hogy az öreg nem csináltatta azt meg, még most is úgy kántál, mint akinek foga nincsen.

A tisztikar megállt.

— Öreg! — szólítja meg a segédtiszt a baktert — hát emlékszik-e még kend énram?

A bakter az arcába világít a segédtisztnek.

— Igenis, kezsét csókolom, most négy estendeje...

— Hát igen bizony, most négy éve magának én hatvan koronát gyűjtöttem egy fogsorra, de úgylátszik, öreg, hogy maga azt szépen lecsorgatta a torkán.

— Már engedelmet kérek nagyságos főhadnagy uram, — felelte a bakter fejesóválva — én azt nem tettem. Már engedelmet kérek, én nem olyan ember vagyok. Én hetvennyolcban is megtettem a parancsolatot Doboznál, — most is megtettem. Megcsináltattam én azt a fogsort.

— Hát aztán hol van? Kérdi a segédtiszt.

— Otthon van, kezsét csókolom, a komóton egy pohár vizsben. Azs orvos úr azt parancsolta, hogy éakára mindig vízbe tegyem, hát én tartom a parancsolatot.

A tisztikar óriási kacajra fakadt, de a segédtiszt még megkérdezte az öregtől:

— Hát nappal mit csinál kend?

— Hát alsom, kezsét csókolom, hisen éjsaka mindig fenn vagyok.

A csukaszurke egyenruhát nem nagy örömmel fogadta a hadsereg. Hiába, nem mutatott az annyit, mint a kékszínű posztó. A fehérszínű is szívesebben látta a hadfiakon a régi szép kék egyenruhát.

Hogy a legénységgel megkedveltessék az új uniformist, sok iskolát tartottak annak a gyakorlati elő-

adásra szólítja fel a fegyenceket. Ha ennek eredménye nem lenne, akkor a házat megrohanja, az ablakot betöri és azon át behatol. Ha netalán az ajtón vagy ablakon keresztül kísérelnék meg a szökést, arra az eshetőségre X. csendőrt hagyja vissza. Amennyiben azok előbb használnának fegyvert, úgy X. csendőr tűzoltalma alatt közelítik meg a házat.

Parancsadás:

A helyzetről és a feladatról a fentiek szerint a legénységet tájékoztatja és ezután a következő parancsot adja a Gy. Gyak. szab. 174. p. értelmében.

A házban (mutatja) lévő fegyenceket el kell fogni. Támadás! Irány a ház! (mutatja). X. csendőr itt előttünk (mutatja) a fánál arra figyel, hogy a házból senki ki ne jöhessen, szükség esetén fegyvert használ, nevezetesen akkor, ha onnan valaki elmenekülni igyekezne, vagy ha azok fegyverüket használnák (tűzoltalom). Én N. csendőrrel itt (mutatja) a sövény mentén a házat északkeleti irányból megkerülöm és a túlsó oldalon lévő ablakon fogok behatolni. Kettős sípjelemre X. csendőr is a házhoz jön futásban. Végeztem!

Községi közegeknek: Önök itt maradnak! Hármas sípolásomra a ház ajtajához jönnek! 2. sz. vázlat.

Végrehajtás:

X. csendőr a fánál elfoglalja a helyét. Ezután az őrsparancsnok N. csendőrrel a sövény leple alatt a házat megközelíti.

Mikor a járőr a sövény mögül előtörni igyekszik, a házból két lövést kapnak, egyiket az északi, másikat a keleti ablakból. Az egyik lövés N. csendőrt könnyebben megsebesíti, de nem harcképtelen.

Ezeket látva, X. csendőr tűzoltalomban részesíti a járőr tagjait. (Csatártűzet kezd az előtte lévő ablakra). N. csendőr sebesülése könnyű, annyira, hogy azt egyelőre bekötni szükségtelen, tehát erre időt nem

nyéről. Különösen a fejébe verték a bakának, hogy az a csukaszurke különösen azért nagyon előnyös a katonára nézve, mert az úgy hozzásimul a terephez, hogy a harcoló katonát észre sem venni. Egészen egyforma lesz a levegővel.

Történt, hogy egy hadfi, nagyon elbámulva valami vászoncselédén, nem szalutált a tőle néhány lépésnyire elmenő csukaszurkébe öltözött őrmester úrnak.

Az őrmester *herstellirozta* a bakát:

— Infanterist!... Mért nem szalutált nekem?

Most aztán a baka jó hasznát vette, hogy begyreszedte az iskolázást. Gondolkodás nélkül jelentette az őrmesternek:

— Őrmester úrnak jelentem alásan, ebben a csukaszurke ruhában úgy hozzá tetszett simulni a terephez, hogy észre sem vettem.

A honvéd lovassági felügyelő — annak idején — elrendelte, hogy a tiszt urak a legénység szellemi továbbfejlesztésével szolgálaton kívül is foglalkozzanak. Különösen pedig a magyar nemzet dicsőséges történetét igyekezzenek azzal megismertetni.

Szokásos évi szemléje alkalmával a kegyelmes úr meggyőződést kívánt szerezni, hogy a tiszt urak milyen eredménnyel hajtották végre a magas rendelkezést?

Miután a szoroson vett katonai tantárgyakból már megvizsgáztatta a legénységet, azt kérdezi Ő Excellenciája:

— Hát aztán szoktak-e a tiszt urak nektek szép históriákat elmesélni a magyar nemzet dicsőséges történetéből?

Általános — igen!

— Na, — mutat rá Önagyméltósága az egyik huszárra — tudnál-e nekem, édes fiam, valamit mondani *Attiláról*?

— Igenis, jelentem alázattal.

— No ez derék. Hát halljuk!

— Nagyméltóságodnak alázatosan jelentem — vágja ki a huszár büszkeségtől dagadó mellel — *Attila* öt éves, jegytelen, sötétpej herélt, *tegnap vasalták*.

töltve, az őrsparancsnok és társa a sövény mögül előugornak és „kapáslövéseket” adva, az ablakhoz rohanak. 3. sz. vázlat.

4. MOZZANAT.

A fegyverek közül az egyik súlyosan megsebesült, a másik kilátástalannak látva helyzetüket, kijelenti, hogy megadják magukat s az ajtót kinyitja.

Helyzetmegítélés:

Az őrsparancsnok a további fegyverhasználatot szükségtelennek tartja. Az ellenszegülőket el kell fogni, megbilincselni, házkutatást tartani, a sebesülteket első segélyben részesíteni, mindezeknél X. csendőrre és a községi közegekre szükség van, ezért azokat elő kell hívni. Óvatosság még most is ajánlatos.

Elhatározás:

Az őrsparancsnok a fentiek szerint elhatározza, hogy a házba behatol, a fegyvereket elfogja, megmótozza, megbilincseli, a sebesültet bekötözteti, a házat átkutatja, a nyomozást megejtí s a történetekről a szükséges helyekre jelentést tesz.

Terv:

X. csendőrt s a községi közegeket előhívja, N. csendőrrel az északi ablakot figyelteti, míg ő X. csendőrrel és a két tanuval a házba behatol s a fentiek szerint jár el.

X. csendőrnek s a tanuknak a megállapított sípjeleket adja. Mikor azok oda értek, a helyzetről történt tájékoztatás után a következő parancsot adja: Az ellenszegülőket el fogom fogni és megbilincselni, a többi teendőkre vonatkozó részletparancsokat később adom. E végből N. csendőr az ablaknál (mutatja) figyelőállást foglal és arra vigyáz, hogy a házból senki ki ne meneküljön. Egy hosszú sípjelemre a házba jön. Én X. csendőrrel és a tanukkal a házba megyek a fegyverek elfogása végett. Fokozott óvatosság! Végeztem!

Végrehajtás:

N. csendőr elfoglalja helyét, puskáját lökés állapotban tartva, a ház ablakát figyeli. Az őrsparancsnok elől, X. csendőrrel „lökész”-puskákkel bemegy a házba. Utánuk a tanuk. 4. sz. vázlat.

A fegyvereknek „elfogását” kijelenti, velük a fegyvereket letéteti és azokat községi közegek őrizetére bízta. Az épségben maradt ellenszegülőket megbilincseli, mind a kettőt megmótozza, a sebesültet bekötözi. Ezek után kikérdezi őket, a házat átkutatja. A fegyverhasználatról és N. csendőr megsebesüléséről a szükséges jelentést megszerkesztve, azt N. csendőrrel a legközelebbi postára küldi azzal a meghagyással, hogy N. csendőr fogantatás után az őrsre vonuljon be. Végül a fegyverek által elkövetett bűncselekmények ügyében a nyomozást lefolytatja, stb. stb.

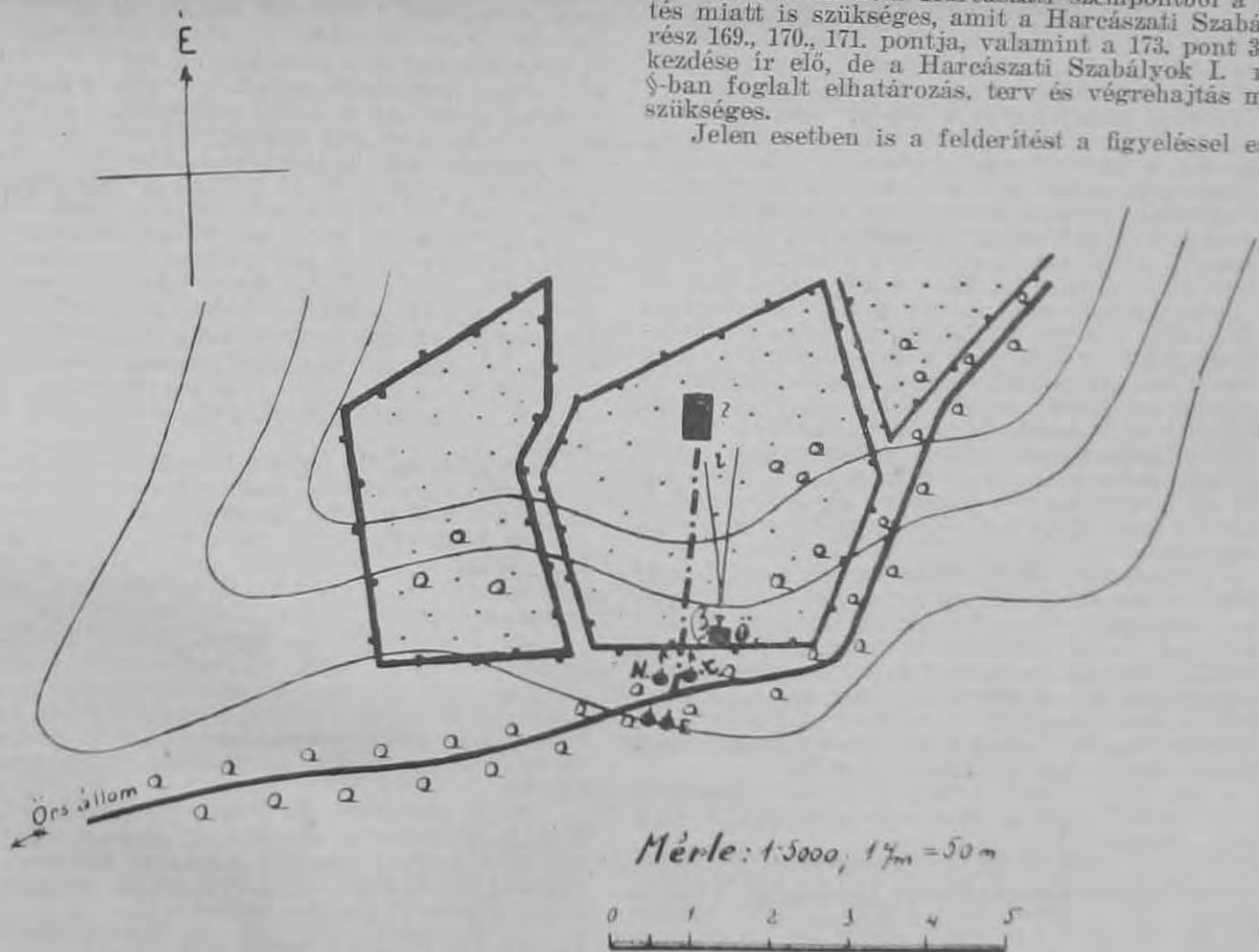
Most lássuk, vajjon milyen szabályzat vagy utasítás értelmében járt el a járőr s eljárása mennyiben volt helyes. Szükségesnek tartom az egyes mozzanatok boncolgatva, a szabályzatok, utasítások szellemével azokat összehasonlítani. Nevezetesen az a) erkölcsi, b) szak-, c) harcászati tényezők szempontjából.

Ad 1. mozzanatot. Járőr kivezénylése a Szolg. ut. 97. §-a szerint történik. Helyes az őrsparancsnoknak az az elhatározása, hogy ő maga vezeti a járőrt, mert fontos szolgálatról van szó, felfegyverzett, elszánt fegyverek elfogásáról, ami körültekintést, leleményességet kíván. A Szolg. ut. 28. §-a ugyan előírja, hogy a járőrök rendszerint két főből állanak, de itt indokolt a helyzetre való tekintettel 3, sőt 4 főből álló járőr és vezénylése. Ugyanis az a cél, hogy az elfogás minél gyorsabban és simábban menjen, ami viszont a több főből álló járőr fellépésével biztosítottnak látszik.

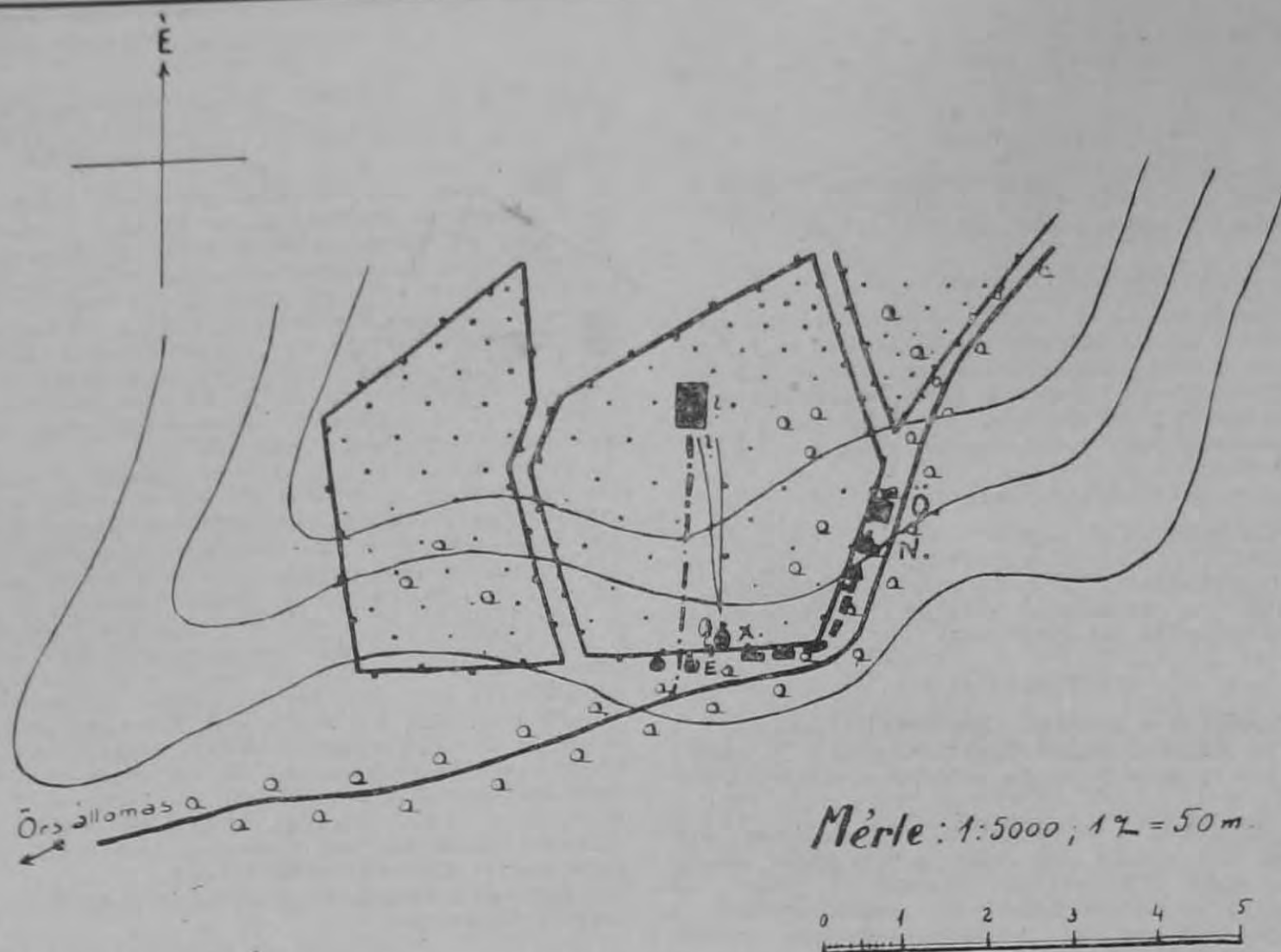
Községi közegeknek a jelenléte a szolg. ut. III. §-a szerint szükséges.

Útközben érdeklődik; ez egyrészt azért szükséges, hogy megtudja, vajjon a keresettek ott tartózkodnak-e még, tényleg ketten vannak-e, fegyverük van-e, és milyen, hogyan viselkednek, mi a feltehető szándékuk, követtek-e el bűncselekményeket? A szolgálati utasítás előírja, hogy a közbiztonsági viszonyok, események felől tájékozódni kell. Harcászati szempontból a felderítés miatt is szükséges, amit a Harcászati Szabályok I. rész 169., 170., 171. pontja, valamint a 173. pont 3-4. bekezdése ír elő, de a Harcászati Szabályok I. rész 8. §-ban foglalt elhatározás, terv és végrehajtás miatt is szükséges.

Jelen esetben is a felderítést a figyellel eszközi,

1. ábra.

2. ábra.

amit később az események során a Gy. Gyak. szabályok 2. füzet 237. pont 2., 3., 4. bekezdése, valamint a 243. pontja szerint kiegészít.

Ad. 3. mozzanat. E felderítés alapján határozza el az őrsparancsnok, hogyha kell, erőszakosan is elfogja a szökött fegyencet, amit a Szolgálati Utasítás 117. §-a parancsoló kötelességévé tesz. Ha kell, fegyvert is használ ellenük, amit viszont a Szerv. Utasítás 12. §-a ír elő.

Ugyancsak a szerzett megfigyelései alapján alakul ki az őrsparancsnokban az a terv, hogy a fedett megközelítő vonalak felhasználásával, minél közelebb férközzék hozzájuk, a Harcászati Szabályok I. rész 558. pont, valamint a Gy. Gyak. szab. 2-ik füzet 235. pontja értelmében. De a Szolg. Ut. 35. §-a előírja, hogy az elfogás fogantatása előtt az elfogandónak elfogását ki kell jelenteni, a Szolg. ut. 23. §-a pedig az elővigyázatára figyelmezteti. Az elfogást természetesen csak úgy lehet eszközölni, ha az elfogandót megközelítjük. Ez esetben pedig a fedett megközelítés erkölcsi hatás szempontjából is, a meglepés miatt, szükséges.

A terv, illetve a végrehajtás vizsgálata során azt kell még szemügyre vennünk, vajjon helyesen járt-e el az őrsparancsnok, amikor egyik csendőrt visszahagyta, hogy figyeljen, illetve, hogy az ő eljárását támogassa!

Az ált. szolg. hat. előírja, hogy egy őrsparancsnok lappal szolgálatba vezényelt járőr tagjai egymást csak igen kivételes alkalmakkor hagyhatják el. Itt a harcászati követelmények tették szükségessé azt. A Harcászati Szabályok I. rész. 565. pontjának 2-ik bekezdése előírja, hogy a támadási terv a többiek között a támadás súlypontjának megválasztását is magában foglalja, aminek megválasztására viszont a Harcászati szabályok I. rész 566. és 567. pontjai adnak útmutatást.

Az őrsparancsnok ez esetben választotta meg a súlypontot, mert a terep szinte felajánlja ezt a megoldási lehetőséget.

Szó lehet itt arról, hogy egy három főből álló járőr harcéljárásában lehet-e egyáltalán súlypontról beszélni. Véleményem szerint van annak értelme, mert a rendelkezésre álló erejének nagyobbik részét ott alkalmazza, ahol a döntést (eredményt) keresi.

A Harcászati Szabályok I. rész 511. pontjának 6-ik

bekezdése kifejezetten megmondja, hogy a döntő helyen a főerőt kell bevetni s így minden támadásnak meg lesz a súlypontja. Ez olyan harcászati elv, mely nemcsak a nagyobb viszonyok között, de kisebb osztagok, járőrök harcéljárásában is döntő fontossággal bír. A súlypontképzést úgy képelem el, hogy a rendelkezésre álló erő nagyobbik részét ott alkalmazom, ahol az ellenség gyengéje, a terep, a feladat, s a helyzet ezt megkívánja. Nagyobb viszonyok között a rendelkezésre álló tüzgépek alkalmazásával is kifejezésre tudom juttatni a súlypontot, de ez esetben erről tárgyalni fölösleges, mert itt tüzgép rendelkezésre nem áll.

Igy súlypontot még két ember harcéljárásában is el tudok képzelni és pedig olyan formában, hogy az ügyesebb, a bátrabb, a leleményesebb, a harcratermettebb oldja meg a közös feladat nehezebbik, mondjuk fontosabbik részét, amiben társa segítségére van.

Az események most már gyorsan peregnek le, járőr a házból tüzet kap, sőt egyik tagja meg is sebesül. X. csendőr erre tüzelni kezd. Helyes-e vajjon ez az eljárás?

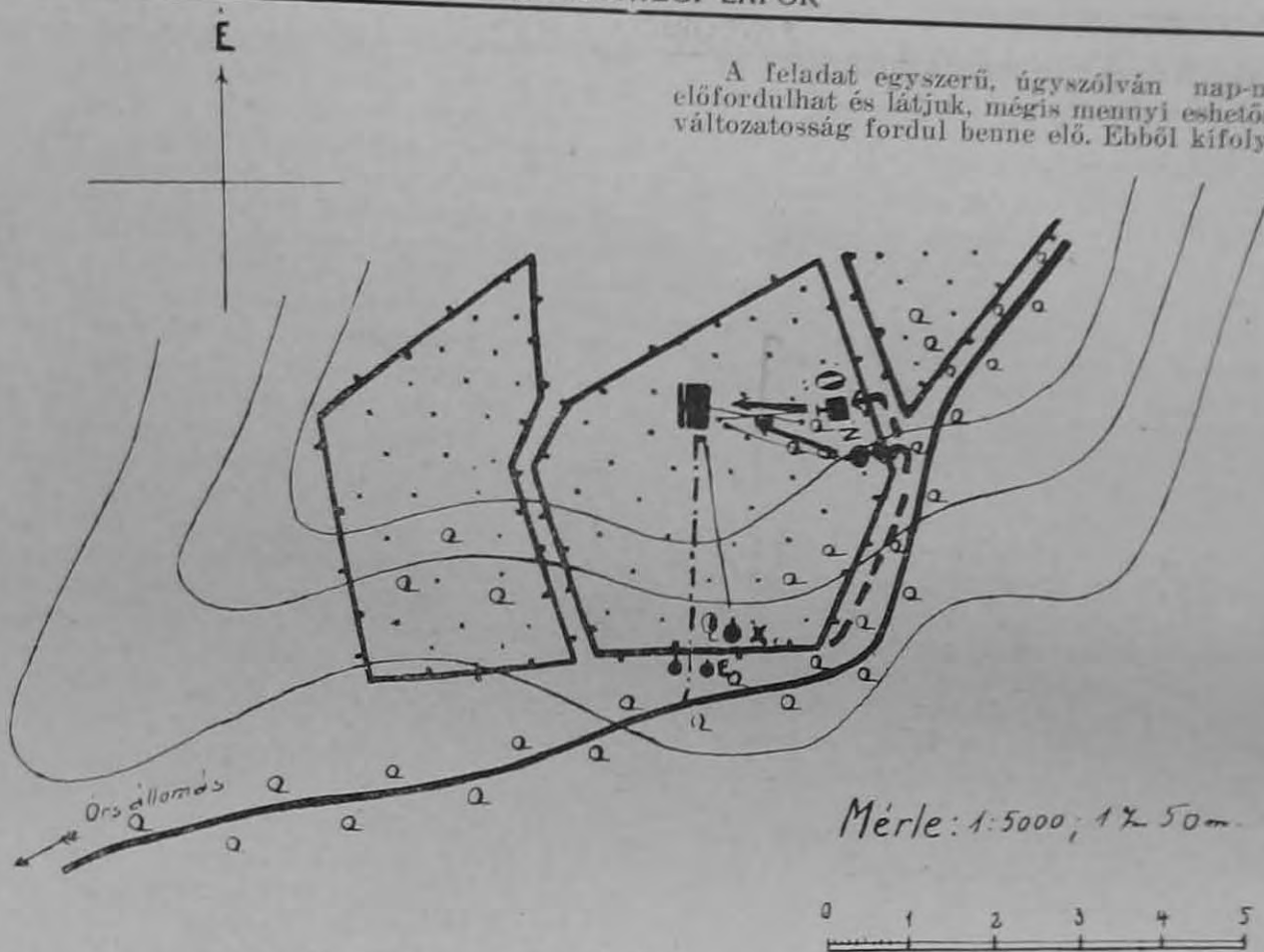
A Szerv. ut. 12. §-ának 1. pontja előírja, hogy „aki a csendőrt erőszakosan megsérti stb.„ az ellen használhatja a fegyverét. Azt azonban már nem mondja, hogy hogyan használja egyes esetekben. A Harc. szab. I. rész 525. pontja és a Gy. Gyak. szab. 2-ik füzetének 240. és 241. pontjai a tűzoltalomról intézkednek, amelynek a mozgással szoros összhangban kell lennie.

Igy látjuk, hogy a Szerv., illetve Szolg. Utasítás, valamint a Harc. szab., Gy. Gyak. szab. vonatkozó rendelkezéseinek egymást kiegészítő alkalmazásával, megkapjuk a követendő helyes eljárási módot. Amit a gyakorlati eljárásban még szükség szerint kiegészít a más utasításokban foglalt és találóan alkalmazható szabályok.

Ad. 4. mozzanat. Az őrsparancsnok, miután a házat megközelítette s a sértetlenül maradt egyik fegyenc kijelenti, hogy hajlandók magukat megadni, a további tüzelést beszünteti s a megállapított jelekkel X. csendőrt s a polgári tanúkat előrehívja.

Az őrsparancsnok eljárása helyes, mert a Szolg. Ut. 64. §-a értelmében a cél eléretett. A visszahagyott csendőr előrendelése a további teendők miatt szüksé-

A feladat egyszerű, úgyszólván nap-nap mellett előfordulhat és látjuk, mégis mennyi eshetőség, mennyi változatosság fordul benne elő. Ebből kifolyólag mennyi

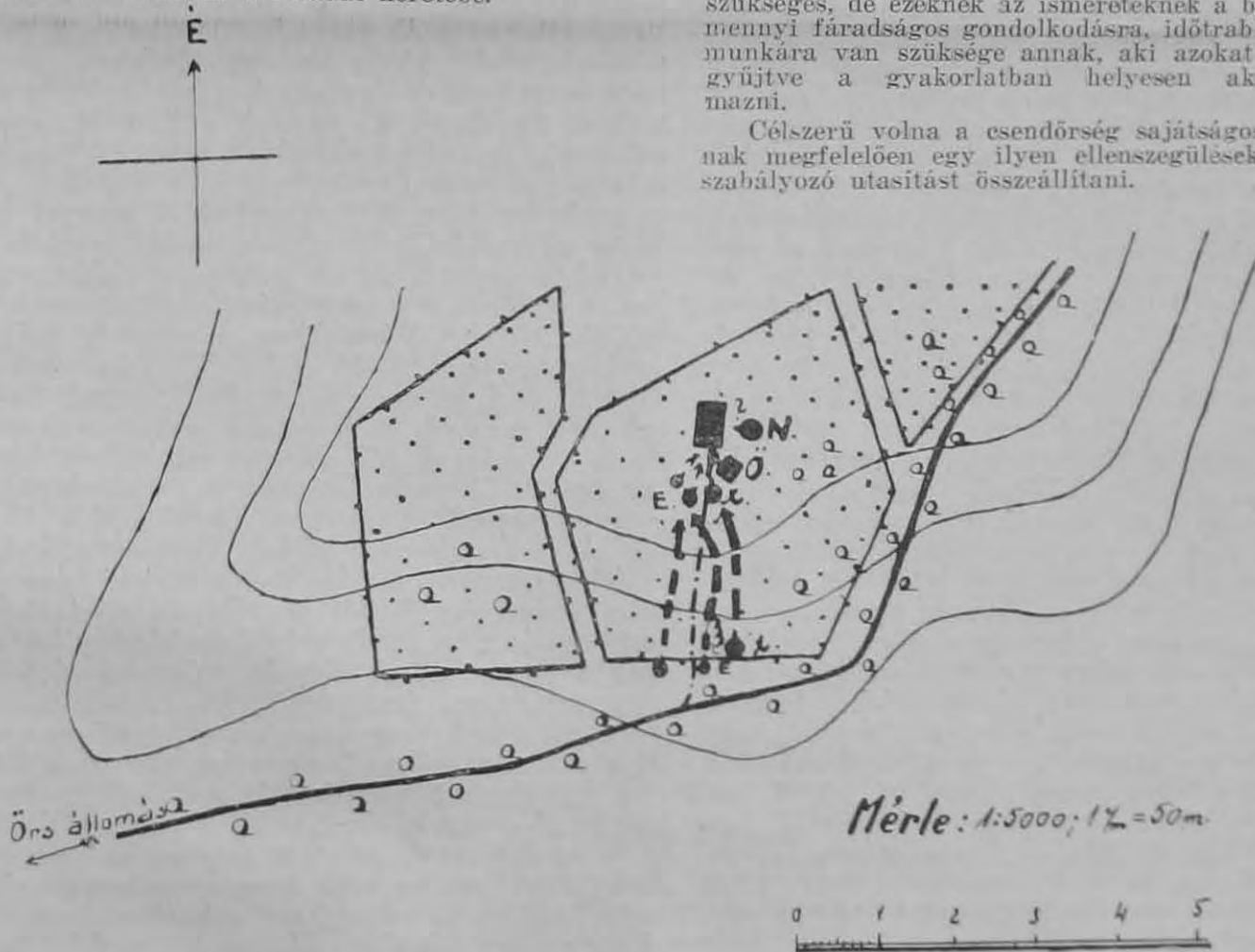
3. ábra.

ges. A polgári tanúkra pedig a Szolg. ut. 111., 121. és 123. §-ainak értelmében van szükség.

A 4-ik mozzanatban tárgyaltak további elemzését elhagytam, mert túl hosszadalmas volna és különben sem tartozik szorosan a feladat keretébe.

nyí ismeretre, mennyi leleményességre van szüksége egy járőrvezetőnek, egy őrsparancsnoknak. Ezeket a tudnivalókat az említett szabályok, utasítások előírják ugyan, amelyeknek ismerete ma már elengedhetetlenül szükséges, de ezeknek az ismereteknek a birtokában is mennyi fáradságos gondolkodásra, időtrábló előkészítő munkára van szüksége annak, aki azokat összhangba gyűjtve a gyakorlatban helyesen akarja alkalmazni.

Célszerű volna a csendőrség sajátos viszonyainak megfelelően egy ilyen ellenszegülések leküzdését szabályozó utasítást összeállítani.

4. ábra.

A berlini közrendészeti kiállítás.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Második közlemény.)

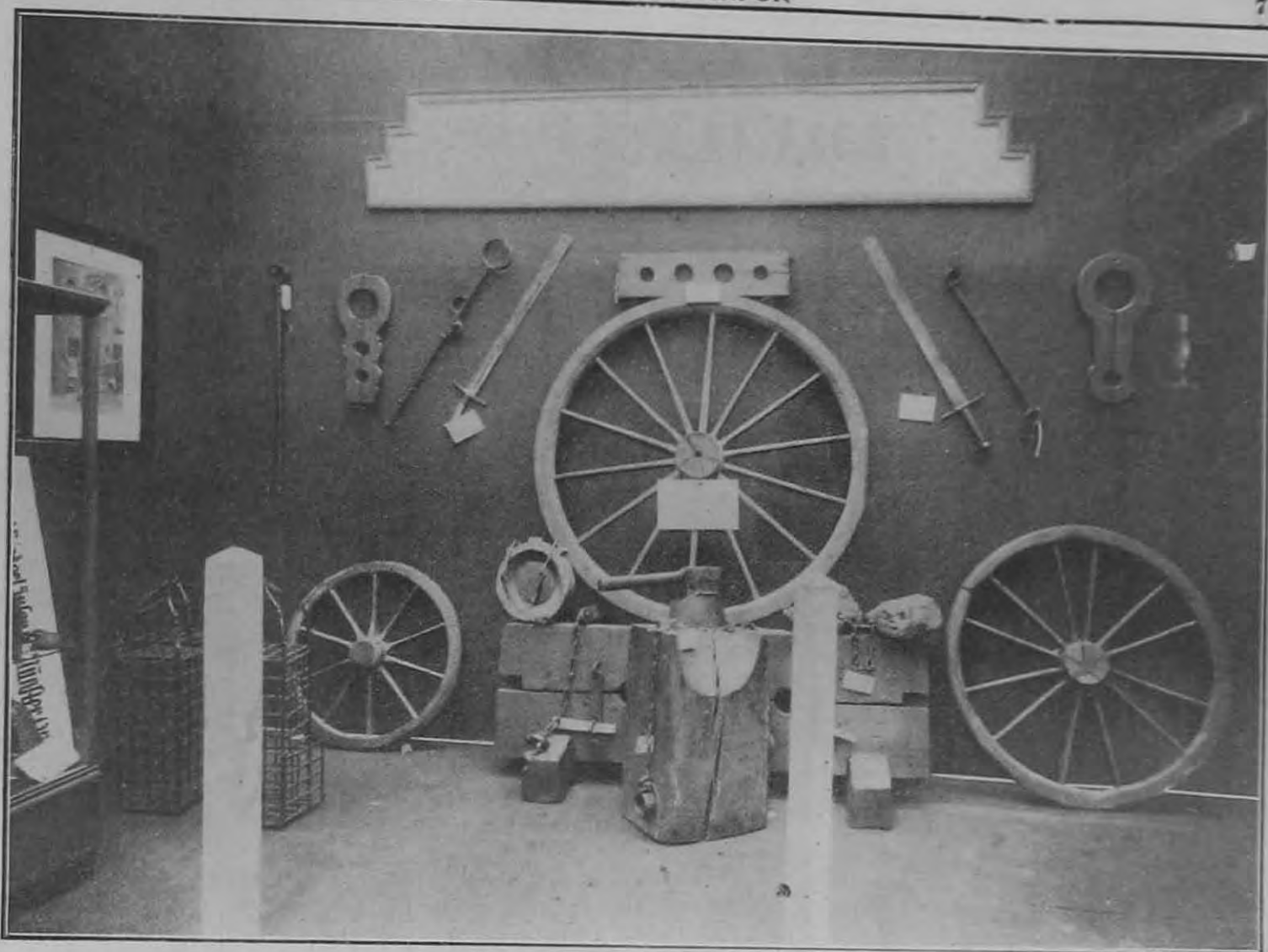
Az osztrák rendőrségből egyedül a bécsi van képviselve. Kiállítási anyaga nagyon szép és izlées, látszik, hogy a bécsi rendőrség már sok kiállításon vett részt é az azokon szerzett tapasztalatait itt értékesítette. Nagy kár, hogy ezt a nagy anyagot aránylag kis helyre kellett összezsúfolni, mert ez az áttekintést megnehezítette. Sok felvétel mutatja a bécsi rendőrség utcai szolgálatát, a belszolgálatot (kiképzés, iskolázás, készség stb.) és a híres bécsi rendőrkórházat, amely tökéletes felszerelésével klinikának is beillene. Nagy hátrányuk a képeknek, hogy igen kicsinyek, a közönség el is megy mellettük, alig egy-két ember veszi magának a fáradságot, hogy alaposabban megnézzék őket. Általában azt lehet tapasztalni, hogy a közönség csak a nagyméretű és nagyvonalú dolgokra kíváncsi, no meg a hullákra és a bűnjelre természetesen, a komoly néznivalón szakembereken kívül másnak nem igen akad meg a szeme. Igaz, hogy ebben sok helyütt a feliratok is hibásak: egy-két szóval megjelölik a kép tárgyát, a magyarázatot aztán a fantáziára bizzák, pedig megfigyeltem, hogy a közönség a 4—5 soros magyarázó feliratot szívesebben elolvassa, mint az egysoros, szűkszavú aláírást. (A budapesti rendőrség kiküldöttje szívességből átengedett a magyar csendőrségi kiállítás részére egy álesendőri felszerelést, amellyel még 1911-ben a Dunántúlon két cigány csendőrnek öltözött, hogy egy harmadik cigányt kirabolhassanak. Egy puskaalakú fadarabból áll a puska, a végén bádognál készített szurronnyal, a derékszíjat egy fekete pánthika képviseli, amelyre egy régi közöshadseregbeli derékszíjesatot erősítettek, a kalap pedig egy polgári keménykalap, a baloldalán nagy esomó, ügyetlenül felkötött kakastollal. A mi szempontunkból mindenesetre érdekes ez a „felszerelés“, de bizony a kiállításon a sok látnivaló között meglehetősen elveszett, mégis, reggeltől estig tolongtak az emberek körülötte, mert melléje függesztettük az egész eset rövid leírását s ez érdekelte az embereket.) Továbbmenve az osztrák rendőrség kiállításán, ott láttuk a bécsi Kriminalistisches Institut előadástervezetét. Ez az intézet a közrendészettel, de különösen a bűnügyi nyomozással foglalkozó tisztviselők részére kíván magasabb, egyetemi kiképzést adni. A teljes kiképzés tartama 4 félév, az előadók egyetemi tanárok és gyakorlati szakemberek, a fősúlyt — a tantervből kivehetőleg — nem annyira az elméletre, mint inkább a gyakorlati kiképzésre fektetik, azt hiszem azonban, hogy még így is egy kissé túlsok az elmélet. Érdekesek az ú. n. Poller-féle tárgyutánezatok, amelyeket kriminalisztikai szempontból kiválóan lehet felhasználni. Ezzel az eljárással bármilyen tárgyat vagy testrészt eredeti nagyságban és a megtévesztésig természetűen lehet megmintázni. A lehető leg súlyosabban sérült testrészek, szétroncsolt kézfej, félig lefagyott láb van lemintázva annak dokumentálására, hogy a lemintázást még ilyen súlyos sérülések sem akadályozzák s hogy az egyáltalában semmiféle fájdalmat nem okoz, mert hiszen ilyen súlyosan sérült emberek különben

nem bírták volna ki azt. A bécsi kriminalisztikai laboratórium különleges fényképezőgéppel bármilyen mikroszkópikus képet sokszoros nagyításban lehet lefényképezni, ami különösen a bíróság előtti bizonyításnál bír fontossággal. Ugyanezt a célt szolgálja az ú. n. fotogrammetriai fényképezőgép, amellyel a helyszínt szokták lefényképezni. A lemez előtt kockákra osztott üveglap van, amely a felvételt is kockákra osztja. Ezeknek a szélükön megszámozott kockáknak a segítségével a lefényképezett helyszínét bármikor vissza lehet állítani az eredeti állapotába, mert a kockák segítségével a lemezen pontosan ellenőrizni lehet, hogy minden tárgy ott és úgy fekszik-e, ahol és ahogy a felvétel alkalmával feküdt. A kiállított bűnjelék között érdekes a gazdag hamispénzgyűjtemény (közöttük néhány Kossuth-bankó is); egy árúházban elfogott tolvajnö harisnyakötője, amely apró kapsokkal van felszerelve; ezekre a kapsokra akasztotta a tolvaj észrevétlenül a lopott órákat és ékszereket. Több ügyesen hamisított praehistorikus lelettel gazdag műgyűjtőket csapott be két elzüllött fiatalember. Általában azt lehet mondani, hogy a külföldi államok kiállításai között az osztrákoké a legjobbak közé tartozott.

Lengyelországnak nincsen csendőrsége, csak országosan megszervezett rendőrsége van, amely — tekintettel csak néhány éves fennállására — aránylag szintén tanulságos kiállítást rendezett. Első pillanatra meg lehet állapítani, hogy a lengyelek sokat adtak a dekorációra. A rendőrség szervezetéről és szolgálatáról kevés adatot lehet találni, annak is a legnagyobb része csak lengyel feliratú, ami a tanulmányozást meglehetősen megnehezíti. Annál több az egyes bűncselekmények alkalmával készített helyszíni felvétel és a bűnjel, amelyek között különösen egy teljesen modern betörögarnitúra és egy pénzhamisító műhely érdemelnek figyelmet. Ki vannak állítva a lengyel rendőrség összes utasításai és számos rendészeti és kriminalisztikai szakkönyv is, a címeik németre vannak fordítva. Két viaszalak a lengyel rendőrség egyenruháját és felszerelését mutatja be (sötétkék egyenruha, az oldalon bőrtokban rövid bot, a galléron a rendőr száma, szolgálatban kék válldíszsinór). Városokban a rendőr mindkét karján egy-egy 10—15 cm. széles fehér kaucuk-kézelt visel, közepén nagy piros ponttal. Érdekesek egy nagyobb laktanyának, egy vidéki őrsnek és egy fogdának jól sikerült miniatűr-utánezatai. Az őrs 10 főre van berendezve, belső elrendezése nagyon hasonlít a mi csendőrörseinkéhez.

A svájci részen a zürichi kantonrendőrség kiállítása szerepelt. A kiállítást a zürichi háromemeletes rendőrségi épület jól sikerült miniatűr-utánezata nyitja meg, amely még ilyen kicsinyített alakban is impozánsnak látszik. Nagyon érdekesek egyes, villamos áram által okozott véletlen szerencsétlenségek magyarázatai, amelyekhez a villamos áram hatásának bemutatása végett az áldozatok összeégetett holmijait is mellékeltek. Az esetek mind olyanok, amelyeknél a villamos árammal a kapcsolat csakis véletlen folytán jött létre úgy, hogy több esetben csak hosszas szakszerű vizsgálattal tudták megállapítani a halálos áram útját. Érdekes egy kiállított kis svájci vasúti kalauzkocsimodell is. Svájcban bizonyos vonatok kalauz-

Képek a berlini közrendészeti kiállításról: Középkori kínzóeszközök.

kocsijaiban foglyocella van. A rendőrség a foglyot a vonatvezetőnek adja át, aki azt a foglyocellába bezárja s a rendeltetési helyen a pályaudvari őrségnek átadja, anélkül, hogy a foglyot útközben valakinek kísérmie kellene. Szökés állítólag a ritkaságok közé tartozik. Egy viaszalak svájci rendőrt mutat be, aki a mi régi közös hadseregbeli díszkabátjainkhoz hasonló egysoros rövid kabátot (piros szegélyezéssel és nagy sárga gombokkal), rövid kardot kék-fehér selyemkardbojttal és németes csákót hord, a forgó helyén akkora élénk piros bojttal, mint a mi jelsípszínőrunk bojtlapdája.

Spanyolország bejelentette a részvételt, de nem állított ki semmit, helye az egész kiállítás tartama alatt üresen állott.

Ez volt a külföld kiállítása. Ami ezenkívül volt, azt mind Németország állította ki. Ismétlem, hogy mindenütt csak az érdekesebb dolgokat tudtam és tudom megemlíteni, mindent részletesen ismertetnem lehetetlen.

Közvetlen a külföldi államok kiállításai mellett állott a *porosz pénzügyi igazgatás* kiállítása, amelyre csak különleges igazolvánnyal és csak szakembereknek lehetett belépni. Itt a raffináltságnak azt a számtalan válfaját mutatták be, amellyel csempészek és jövedéki kihágók akartak a német fináncok eszén túljárni, ami, úgy látszik, nem sikerült nekik, mert az egész kiállítás csupa elkobzott csempészalkalmatosságot és más, jöve-

déki szempontból tiltott készüléket tartalmaz. Egy nő az alsószoknyájára nagy zsebeket varrt s azokat csempészárúval töltötte meg, hogy pedig feltűnés nélkül tudjon járni, szoknyáját felülről lefelé négy-öt részre szakította. Ruha alatt viselhető és a test idomaihoz formált bádogedényekben alkoholt csempészték. Egy bölesőben hatalmas kőkorsó alszik bepólyázva — cseszemőfejjel. A kettősfenekű edények és bőröndök, lyukas sétabotok és szerszámnyelek csak naiv kísérletszámba mennek. Egy egész szállítmány kis akkumulátor színültig volt telve pálinkával, mindenikben volt azonban egy villamos zseblámpába való elem, hogy a kipróbálásnál mégis áramot találjanak bennük. Egészen külön speciálitás a vonaton való csempészet. Kis vasúti kocsikon bemutatják a csempészek rejtekhelyeit, amelyekkel telve van a koesi oldala, padlója és teteje. Egy csempész az egyik gyorsvonati koesi mosdójának a falába kívülről hatalmas lyukat vágott s hogy ez feltűnő ne legyen, a lyukat egy elmozdítható bádogtáblával fedte be, amelyre a koesi száma volt szabályszerűen felírva. Hosszú időn keresztül tudta így folytatni az üzelmét, míg végre a szabálytalan helyen levő koesiszám felkeltette a figyelmet. Egy almamusttal telt hordó belsejében egy kisebb henger alakú edény van, amely persze már nem almamustot, hanem kilencvenhatfokos szeszt tartalmazott. Miután a hordó nyílása a szélén van, felületes vizsgálattal az egész tartalmat almamustnak minő-

sítették és az ennek megfelelő jóval alacsonyabb vámtétellel rótták meg. Egy lepecsételt ajtó alsó része észrevétlenül ki van fűrészelve úgy, hogy az ajtón kényelmesen ki és be lehet mászni anélkül, hogy a hivatalos pecsétet meg kellene sérteni. Egy gyármodellen szemléltetően van bemutatva, hogy vezették el a szeszt titkos csöveken egy magánlakásba, ahonnan azután adózatlanul elszállították. Egy kis, kb. 80 cm. magas szeszfőzőkészülékkel bármelyik takaréktűzhelyen kifogástalan szeszt lehet főzni, igaz, hogy egy kicsit szaporátlanul. Érdekesekek az ajtózárok, amelyek látszólag kifogástalanul zárják az ajtót, mikor azonban a hivatalos pecsétet reáhelyezték a kilínesre, kísült, hogy a zárat a pecsét érintése nélkül is egészen jól ki lehet nyitni.

Egész külön „szakképzettséget“ igényel a hajón való csempészet. Ha a csempészarút vízbe lehet süllyeszteni, a hajó alá vagy után kötik addig, amíg a vámvizsgálat tart. Megtették azt is, hogy a csempészarút sóval töltött zsákokkal a tengerbe süllyesztették, néhány óra múlva a só elolvadt és az áru újra a felszínre került, helyét kis zászlócska jelezte. A vizsgálat után kihalászták és a többi elvámolt áruval együtt nyugodtan kiszállították.

Kifejlődött „iparág“ a kincstári adójegyek hamisítása. Németországban ugyanis a dohánygyártás nem állami monopólium, akármelyik cég foglalkozhatik vele, csak köteles a cigaretta- és szivardobozokat kincstári adójeggyel lezárni annak jeléül, hogy a dobozért a kincstári adót megfizette. Ha akad lelkiismeretlen cég, amely az ilyen hamisított adójegyeket megvásárolja, a hamisítás igen jó üzletté válik, mert az adójegyek utánzása lényegesen könnyebb, mint a pénzhamisítás egyetlen íven 80—100 márka értékű jegyet lehet hamisítani. Külön szivar- és cigarettadobozokon van bemutatva, hogy a kincstári adójegyet hogyan szabad és hogy nem szabad felragasztani: több dobozra úgy volt felragasztva, hogy a cigarettát, illetve szivart az adójegy megsértése nélkül is ki lehetett venni, a másik doboz értékesebb füstölőnivalót tartalmazott, mint amilyenért az adót megfizették, a harmadik dobozon két fél adójegyet egy egészre ragasztottak össze stb. Az adócsalás és jövedéki kihágáson ért cégek nevei mind ki voltak írva, az embernek önkéntelenül is eszébe jutott, hogy talán nálunk sem ártana néha egy kis ilyen kihirdetés.

A német rendőrségek és csendőrségek egyesületei külön kiállítással szerepeltek. Ezek az egyesületek többnyire a tagok gazdasági és jóléti érdekeit képviselik, de néha szolgálati kérdésekben is tanácsadókként szerepelnek. Az egyik grafikonból megtudjuk, hogy a berlini rendőr havi szolgálati óráteljesítménye átlag 300, a vidékié átlag 261 óra. A csendőrség óráteljesítményeiről nem láttam kimutatást, valószínűleg azért, mert a csendőrségnél a szolgálati teljesítményt nem az órák száma szerint bírálják el. Egy nagy rajz hatalmas könyvszekrényt ábrázol, az egyes polcokon azokkal a könyvekkel, amelyekből a rendőrnek, altisztnek és tisztnek vizsgáznia kell. Azt hiszem, hogy ha mi is összeraknók a mi könyveinket, a mi sorozatunk sem lenne sokkal rövidebb, csak talán annyiban vagyunk szerencsésebbek,

hogy nekünk mégsem kell valamennyit elől-ről végig betanulnunk. Különben lehet, hogy nekik sem. Egy külön táblázat felsorolja, hogy az egyes német államokban hogy nevezik és jelölik meg a csendőrségi rendfokozatokat. Ebben bizony nehéz az embernek magát kiismernie, mert a német birodalom 13 államának mindenikének önálló csendőrsége van, amelyek egymástól meglehetősen eltérő szervezettel bírnak. Egy emléktábla 130 csendőr nevét sorolja fel, akik 1919-től 1926-ig a közbiztonsági szolgálat teljesítése közben elestek.

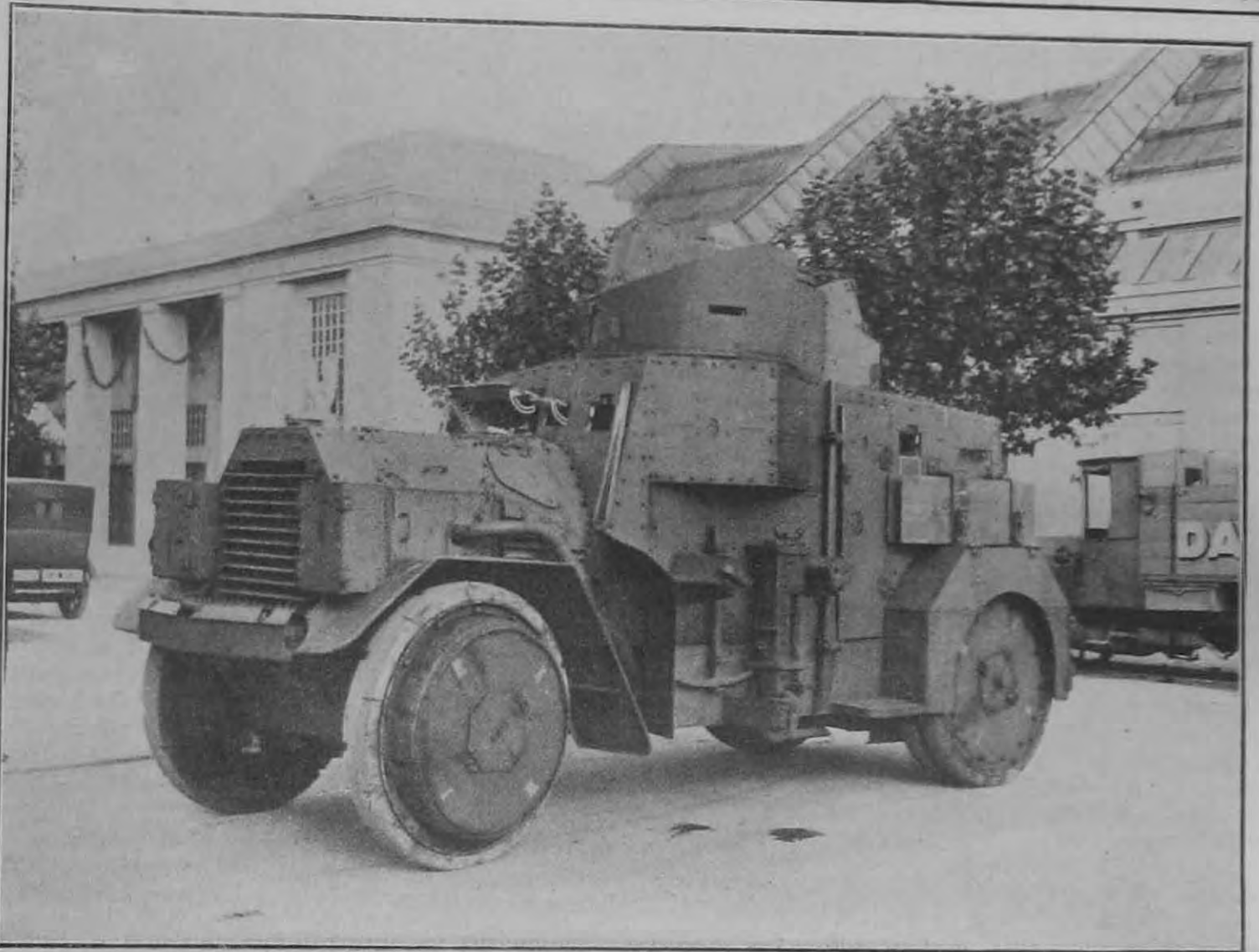
A berlini rendőrigazgatóság külön kiállítást rendezett azokból a megtalált bűnjelekből, amelyeknek tulajdonosait nem lehetett megállapítani. Az ilyen bűnjeleket egyébként a forgalmasabb utcákban kirakatokba is ki szokták állítani, különösen a ruhaneműeket, szőnyegeket és ékszereket. Gyakran megtörténik, hogy a tulajdonos a kirakatban ismer reá ellopott holmijára. Mint rossz emlékek, úgy hatnak a háború és forradalmak alatti rendőrség működéséről készített fényképfelvételek. Az élelmiszerüzletek előtt álldogáló, végeláthatatlan sorban rendet csináló, az utcai barrikádokon harcoló és a sibereket terelgető rendőr ma már Németországban is a múlté, „még nézni is rossz“ őket, ahogy egy mellettem álló úr megállapította.

Hosszú sorban egy „Revierkommando“ irodái vannak kiállítva. Egymás mellé sorakoznak a detektívszoba, a táviró- és távbeszélőszoba, az ügyeleti szoba, az őrizetes szoba, a legénység és a készülség szobái, fogda, mosdók, parancsnoki és tisztügyi szoba, irnokok szobája, az útbaigazító- és bejelentőszoba. Valamennyi helyiség vadonatúj vashúttal van felszerelve, amely a fabútornál sokkal erősebb s megbecsülhetetlen értéke, hogy ott, ahol sok ember fordul meg, sokkal jobban lehet tisztán tartani, mint a fabútort. Megjegyzem, hogy mindez a berendezés csak mintaként volt kiállítva, csak tervezik így felszerelni a körleteket, egyelőre azonban hiányzik reá a költségfedezet.

Az I. számú csarnok végén kétféle rajz kelti fel a figyelmet, amelynek közepén pirosprosznás arcú, hatalmas haresabajuszú német csendőr tekint le mérgesen a szemlélőre. Mindjárt meg is tudjuk, hogy „Oberlandjäger Peter“-hez van szerencsénk, aki ékes rigmusokban mondja el a publikumnak, hogy mennyit kell a szegény csendőrnek fáradnia azért, hogy csend és rend legyen. „Seht ihn Euch an, da steht der Oberlandjäger Peter“ mutatja őt be a felirat s aztán jön alatta a rigmus:

„Wie nützlich die Landjäger
Wohl für den braven Bürger sei
Will er Euch jetzt schildern
Mit seinen lustigen Bildern.
Die seht Euch drum mit Andacht an
Glaubt mir's, er ist ein braver Mann.
Ist noch so streng sein Angesicht,
Wenn vor ihm steht ein Bösewicht,
Euch ist er Freund stets, Helfer und Berater,
Gleich, wie ein wohlgesinnter Vater.
Und was er alles muss verstehn,
Könnt ihr aus seinen Bildern sehn“.

Oberlandjäger Peter aztán mindjárt az első képen neki is gyürkőzik, hogy szemléltetően bemutatassa, „was er alles muss verstehn“. Meggyűlik

Képek a berlini közrendészeti kiállításról: A berlini rendőrség páncélautója.

vele a baja a mezei tolvajnak, orvvadásznak, a gyorsan hajtó sofförnek, a lud- és fatolvajnak, az orvhalásznak, a részegnek, a házalónak, gyujtogatónak, betörőnek, a szökött fegyvenek, kihúzza a vízbeesett gyereket, gyorsan jelenti a száj- és körömfájást, közben azonban egy fenn keringő repülőgépnak is felírja a jelét és számát, egyszóval a szegény Péternek mind a két keze tele van tennivalóval s mindezekon felül természetesen még a cigányokkal is vesződni kell. Egy tarka-barka cirkuszi szekérbódén nagyhajú cigány ül, mellette gyalog igyekszik a másik, piros nadrágban s a hóna alatt hegedűvel, a szekér után pedig lehorgasztott fejjel bandukol egy orron láncolt — medve, az egész trupp után pedig Péter. Rigmus is van hozzá:

*„Zigeunervolk aus Ungarnland
Ist Euch als Landplage bekannt,
Er stiehlt die Hühner aus dem Stall
Schenkt Euch viel Ungeziefers Qual.
Der brave Peter hilft auch hier
Und jagt sie fort vor Euerer Tür.“*

Ezek után persze nem voltam nagyon büszke ilyen messze elkerült móréinkra, akik csendőr nélkül — úgy látszik — Németországban sem tudnak megélni. Az egész Péter-kép különben minden naivitása mellett is nagyon kedves és közvetlen volt, szelíd humora nagyon jól eltalálta a hangot, amivel a közönséghez férközhetik. Mosolyogva

nézték a képeket s a végén mindenki örült, hogy Péter a parancsnokától hatalmas dícséretet kapott, amit büszkeségtől ragyogó arccal, feszesen tisztelegve fogadott. Az ötlet nem volt rossz, az bizonyos.

Az *ansbacher* (Bajorország) rendőrség egy egész helyiséget betöltött egyetlen eset aktáival, amelyhez hasonló nem sok fordult elő a kriminálisztika történetében. 1832 december 14-én Ansbachban meggyilkolva találtak egy Kaspar Hauser nevű fiatalembert, akinek származását és halála körülményeit a mai napig is mélységes titok fedi. Az eredeti akták legnagyobb részét kiállították, tartalmuk mellettük írógéppel olvashatóan is le van írva. Az eset érdekességére jellemző, hogy 1833-tól 1926-ig több, mint 800 szakmunka, prózai verses regény, színdarab stb. foglalkozik a Kaspar Hauser esetével, ezeknek csak a címei is egész kötetet tesznek ki. Az eset leírására itt nincs hely, egyszer majd módját fogom ejteni, hogy röviden ismertessem.

A közrendészeti szolgálat történelmi kiállításainak sorozatát római lictorok viaszalakjai nyitják meg, ugyanitt ki vannak állítva régi egyiptomi, görög és római leletek, amelyek közrendészeti intézkedéseket és jelentéseket tartalmaznak, valamennyi németre is le van fordítva.

Utánuk középkori kincskamrák és kincskeresők következnek, amelyek segítségével a joggal

sötétnek nevezett középkorban válogatott kínzásokkal esikarták ki a legtöbbszörre ártatlan áldozatokból a beismerést. Az egyik sarokban idomtan vasálarok hevernek, amelyeket a hóhér megtüzesített és úgy húzott az áldozat fejére; a háromszögű hüvelykszorítóba az áldozat hüvelykujját szorították bele s addig esavarták, amíg teljesen összetörték; egy hatalmas fatuskón és a reáállított taglószerű bárdon mintha még most is látszanának a vér nyomai; élesszélű harapófogókkal a húsát tépték annak, aki nem vallott úgy, ahogy akarták, a belül kiálló szegekkel kibélelt bilincset napokon keresztül hordta az almatolvaj, s a „keréketörés“ borzalmairól is fogalmat alkothatunk magunknak, ha látjuk, hogy mivel és hogy csinálták. Több „ítélet“ is ki van függesztve, amelyek a bűnöst, ha a kínzások alatt bűnét beismerte, százszor kínosabb halálra ítélték. A kínzóeszközöknek még a legszelídebb fajtái közé tartozik egy 23½ kg. súlyú kőbéka, amelyet kisebb bűnösöknek 2—3 órán át kellett a nyakukba akasztva az utcákon végigcipelniük. Érdekes egy „kényszerszék“, amelyet a felirat szerint a stettini börtönben egészen 1900-ig használtak renitens fegyencek lecsillapítására; az egész egy székalakú láda, amelybe a delikvenst bezárták úgy, hogy sokszor napokig kellett ülnie, mert sem felállni, sem lefeküdni nem tudott. Ez a kényszerszék voltaképpen fából való kényszerzubbony, amely azonban valószínűleg nagyon hamar lecsendesítette a renitenskedőt.

A középkor igazgatási rendészetéből különösen Hessen és Frankfurt állítottak ki érdekes dokumentumokat, amelyeknek legrégebbike a XIII. századból való. A különféle okmányok, rendeletek, hirdetések, igazolványok stb. mind eredetiek, mindenik mellett ott van azonban a mai modern nyelvre való átültetése, ami az egész anyagot élvezhetővé teszi, mert különben nem sok ember venné magának a fáradságot, hogy a nehezen olvasható, régi nyelvezetű írásokat silabizálja, így azonban mindenki elolvassa és könnyen megérti őket. Mellettük Köln az ottani rendőrség egyenruhájának fejlődését ismerteti, 1848-tól egészen a legutóbbi, az angol megszállás alatti egyenruháig.

Braunschweig kiállításában érdekesek az önműködő riadókészülékek. Ujságokban sokszor lehet olvasni amerikai ízű rablóhistóriákat, amikor két-három pisztolyos bandita egy bank pénztárát megrohanja, pár perc alatt kifosztja s mire a megfélemlített tisztviselők lármát ütnek, már el is menekültek a zsákmánnyal. Természetes, hogy ilyen helyzetben nem lehet a rendőrségre telefonálni. Hasonló az eset akkor is, ha egy magánlakásban betörők járnak, a lakás tulajdonosa nem mindig tud telefonálni anélkül, hogy a figyelmet magára ne keltené. Ezen kívánnak segíteni az önműködő riadókészülékek, amelyekkel Braunschweigben már a legtöbb bank, pénzkezelő közhivatal, sőt sok magánlakás is fel van szerelve. Az egész készülék egy kis fekete bádogdoboz, körülbelül akkora és olyan alakú, mint a vészfék a vasúti kocsikban. Ezeket a készülékeket olyan helyekre szerelik fel, ahol nem lehet őket észrevenni, pl. az íróasztal oldalára, az ágy mögé stb. Veszély esetén a készülék fogantyúját, amely teljesen zajtalanul működik, egyszerűen csak meg kell rántani s a rendőrségen levő telefonközpontoszerű riadóberendezés

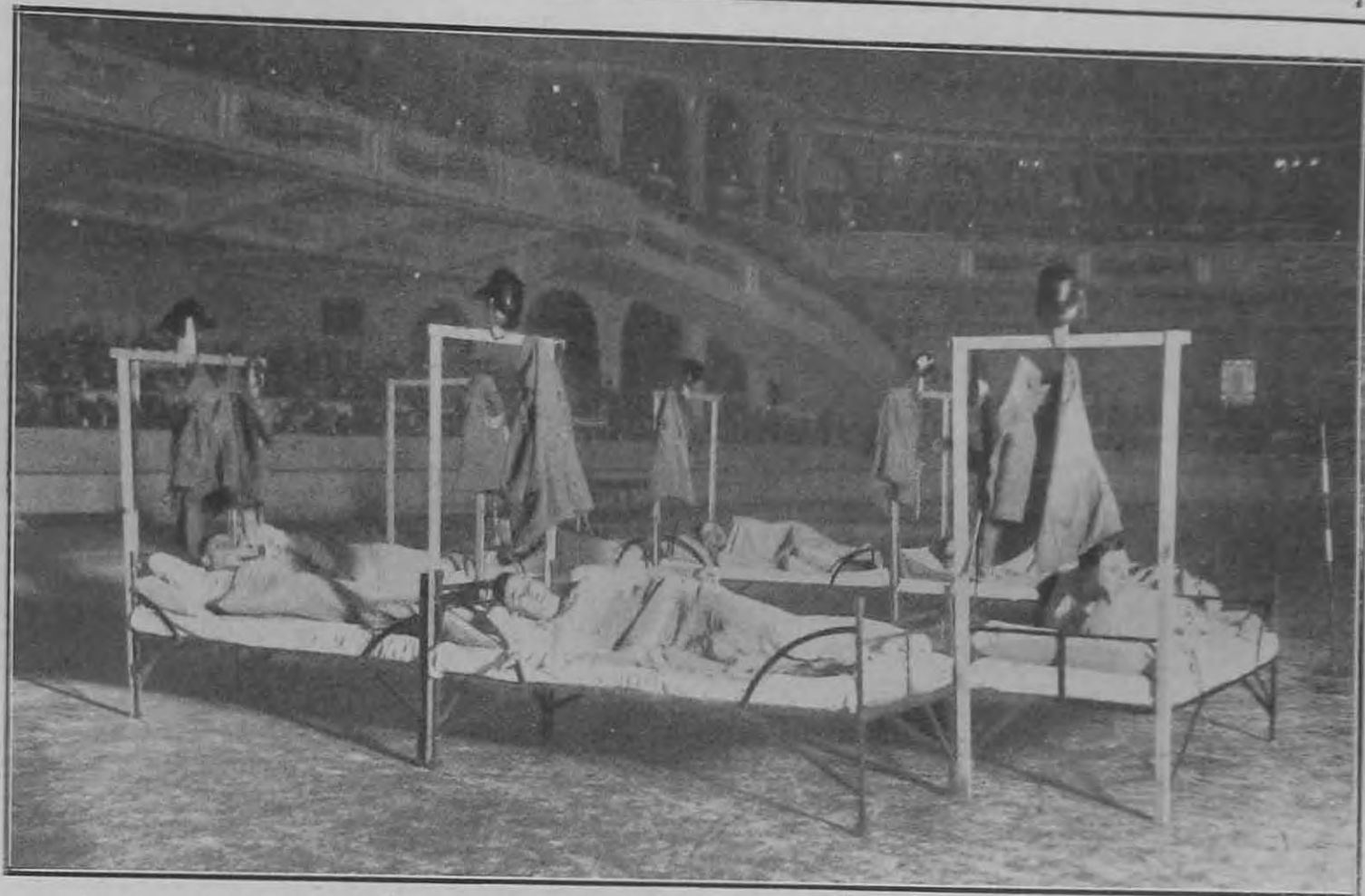
azonnal jelzi, hogy honnan, melyik hivatalból vagy lakásból kérnek segítséget. Néhány perc múlva a készülék már a helyszínén van. Ha a készülék vezetékeit elvágják, éppen úgy jelez, mintha a fogantyút rántották volna meg. Itt ki voltak állítva még azok a sporteszközök is, amelyeket a braunschweigi rendőrség használ; a kiállításból ítélve, sportjuk igen fejlett.

Württemberg kiállításában szembeötlik egy ábrarozat, karrikaturák és állatképek, amelyeket egy ráérő ujjnyomatrajongó csupa ujjnyomattal állított össze. Az egésznek természetesen csak mint kuriózumnak van jelentősége. Egy viaszalak rendőregyenruhát mutat be, amely hasonlít a mi békebeli dolmányunkhoz, nagy ezüst gombokkal.

Thüringia két viaszbabán mutatja be rendőrségének egyenruháját, amely teljesen olyan, mint a poroszoké, csak a vállszalagon van valami alig észrevehető megkülönböztetés. Négy térképen érdekes lefegyverzési akció van részletesen ismertetve. Zella-Mehlis, egy kb. 13.000 lakosú kis thüringiai városka úgyszólván csak fegyvergyártással foglalkozik, de nemcsak a gyárak, hanem a magánosok is. A lakosságnak kb. 30%-a kommunista érzelmű. A sok egytömegben levő felfegyverzett kommunista a közrendet és az állam biztonságát annyira veszélyeztette, hogy a kormány 1923-ban radikális eszközöz nyult: elrendelte az egész város lefegyverzését. 1923 december 12-én 800 rendőrt és csendőrt összpontosítottak a lefegyverzés végrehajtására, amelyhez egész stratégiai tervet dolgoztak ki. A lefegyverzést megelőző hajnalban a karhatalom egy része a várost körülvette és 77 álló őrséggel teljesen lezárta úgy, hogy se be se ki nem mehetett senki, a karhatalom másik fele pedig utcáról-utcára haladva házkutatásokat tartott. Amint egy városrészsel végeztek, azt azonnal szabaddá tették s csak a még át nem kutatott városrészeket tartották zár alatt. Az álló őrségek többszörre közlekedési vonalakon egymástól kb. 800—1000 méternyire állottak, közöttük pedig három-három főből álló járőrök portyáztak, hogy az átszökést megakadályozzák. Az egész lefegyverzési akció három napig tartott és körülbelül kétezer elkobzott puskát eredményezett. A lefegyverzettek a nagy létszámú karhatalom láttára az ellenszegülést meg sem kísérelték.

Bréma a rendőrségi anyagra szemmel láthatólag nem nagy súlyt helyezett, ehelyett azonban szépen és érdekesen ismerteti a kikötőjét. Rendészeti vonatkozású mindössze egy kikötői rendőrviaszalakja, zöld egyenruhában és ugyanilyen színű tányérsapkában. Sok nézője van egy hatalmas oceánjáró hajó tökéletes modelljének, amelyen még a legapróbb részletek is művésziesen vannak kidolgozva. Mellette áll egy működésben levő világítótorony és egy négyárbocos vitorlászajó szintén nagyon jól sikerült modellje. A legelragadóbb azonban a brémai kikötő négy méter széles miniatűr utánzata, amely teljesen úgy hat, mintha az ember magát a pompás kikötőt szemlélne madártávlatból.

Lübeck. Érdekes a rendőrségi épület feltűnően nagy modellje, amelyet a felirat szerint a legénység készített. Az egyenruha sötétkék, új porosz sisakkal. Többi anyaga között nincs olyan, ami különös említést érdemelne.

Képek a berlini közrendészeti kiállításról: Riadóbemutatás. A légénység ágyban fekvé várja a riadójelet.

A berlini fővámszolgálat kiállítása nyilvános; azt, ami nem a közönségnek való, a pénzügyi igazgatás zárt osztályán állították ki. A fővámszolgálat hatalmas helyisége zsúfolva van kiállított tárgyakkal, amelyeknek egy része azonban még vámszempontról sem rendészeti vonatkozású. Sok műszer van kiállítva, amelyek egyes vámárúk minőségének vagy anyagtartalmának megállapítására szolgálnak. (Pl. alkohol és cukortartalom, zaccharinméter stb.) Több tárgyon be van mutatva, hogy kell az egyes esetekben az ólomzárát alkalmazni és szemléltetően van bemutatva az is, hogy a rossz alkalmazott ólomzár folytán hogy lehet a vámkezelést kijátszani. Eredeti bélyegzők a vámszolgálati kezelés technikáját, illetve a vámkezelt áruk megjelölését mutatják. Érdekes egy kikötő miniatűr utánpótlása, amelyen sodronyháló van kifeszítve, hogy elvámolatlan hajók ne juthassanak a kikötőbe. Egy fényképfelvétel egy magánházban elhelyezett határszéli vámszolgálatot mutat be, amelynek az az érdekessége, hogy a lakóház, amelyben a hivatal és a tulajdonos lakik, Németországhoz, ellenben a 6–8 lépésnyire levő istálló, ahol a lovak vannak, már Hollandiához tartozik. Egy modell úgynevezett mérleget mutat be, amelyen egy egész vonatot egyszerre mérnek le. Négy viaszalak a vámtisztviselők egyenruháját mutatja be, a négy alak közül kettő lóháton van, úgy látszik, ők is lovasítva vannak.

A német postaigazgatás kiállítása egyike a legeredetibbeknek. Mindjárt a bejáratnál hatalmas táblán lóg a hetedik parancsolat, amelyet a postafeldolgozó helyiségekben is ki szoktak függeszteni: „Ne lopj!”, alatta azonban a nagyobb nyomtaték kedvéért mégis csak ott van a büntető-

törvény vonatkozó szakasza is, amely a postaküldemények kifosztását tiltja, megfelelő büntetést helyezve kilátásba. Egyébként a postaküldeményeken elkövetett bűncselekményeket — minthogy azt csaknem kizárólag postai alkalmazottak követik el — a német posta is, úgy, mint a magyar, házilag nyomozza s csak akkor tesz feljelentést, ha a tettes személyét megállapították vagy ha a házi nyomozás eredménytelen maradt. Ez részben a nyomozó hatóságok munkáját is megkönnyíti, mert természetes, hogy egy postai lopás nyomozásánál sokszor olyan alapos postakezelési szakismertetre van szükség, amellyel kevés nyomozóközeg rendelkezhetik. Egy kimutatás szerint különben a német postán még most is aránylag sokkal több lopás fordul elő, mint a háború előtt, mert amíg pl. 1913-ban a lopási esetek száma mindössze 402 volt, addig 1925-ben a posta nyomozószerve 1821 postai lopást derített ki. Nagyon természetes, hogy a német posta óriási méreteihez és forgalmához viszonyítva ez a szám is elenyészően kevés és a legtávolabbról sem helyezi rossz megvilágításba a német posta biztosságát. A postalovajok száma 1913-ban 268, 1925-ben 1464 volt. Postalopás miatt 1913-ban 1000 postai alkalmazott közül 0,38%-ot, 1925-ben 1,65%-ot ítéltek el jogerősen. 1925-ben a postai lopásoknak csak 6,84%-át követték el a postaintézményen kívülálló idegenek, a többit postai alkalmazottak. A posta nyomozó szervének működése folytán megtérült károk összege 1913-ban 50.000, 1925-ben ötszörannyi: 250.000 aranymárka volt. Egy kimutatás arról tanuskodik, hogy a csomagfosztogatás a legjövendőmezőbb bűncselekmények egyike: felsorolja, hogy egy csomagfosztogatónál, aki mindössze pár hónapig garáz-

dálkodott, a házkutatás alkalmával mi mindent találtak: 7—800 legkülönbözőbb tárgy van felsorolva a smirglipapiroستól egész az aranyóráig.

Egy nagy plakát a közönség oktatására van szánva és felsorolja, hogy mi mindent nem szabad postán küldeni. (Lőport, dinamitot, vegyszereket stb.)

Egész kis külön gyűjtemény van kifosztott és olyan pénzeslevelekből, amelyeknek feladója a postát meg akarta károsítani olyan módon, hogy a pénzeslevélbe már a feladáskor papirlapokat helyezett, a borítékot észrevétlenül felvágta és újra leragasztotta, a kézbesítéskor pedig kártérítési igényt jelentett be azon a címen, hogy a pénzeslevélét szállítás közben kifosztották. A legtöbb esetben a ragasztóanyag volt a nyomravezető, amelyet mikroszkópiusan megvizsgáltak. Egy ízben pl. megállapították, hogy a felvágott pénzeslevél újbóli leragasztására olyan ragasztóanyagot használtak, amilyen csak a feladó birtokában volt, más esetben a felvevő posta bélyegzőjének a lenyomatát a legfelső újságpapíron is látni lehetett, világos volt tehát, hogy az újságpapír már a feladáskor is a borítékban volt, más esetben az újságpapír úgy volt a boríték belső oldalához ragadva, ahogy csak a leragasztáskor ragadhatott oda, a harmadik esetben a papirlapokon a feladó ujjlenyomatát találták meg stb. stb. (Ilyen csalások megelőzése végett kell nálunk a pénzeslevelet a feladás alkalmával a postatisztviselő előtt lezárni.) Más esetekben viszont a ragasztóanyagból éppen azt állapították meg, hogy csak postai alkalmazott lehetett a tettes. Egy néhány postarablás és pénzeslevélhordón elkövetett gyilkosság története is le van írva, az áldozat, a tettes és a bűnjelek fényképeivel. A kolozsvári Friedrich-féle eset az utóbbi időben Németországban kétszer is előfordult: a tettes a saját címére üres pénzeslevelet adott fel, hogy a pénzeslevélhordót a lakásába csalja, ott aztán meggyilkolta és kirabolta. Két, horoggal ellátott póznát Kölnben arra használtak, hogy velük a postakocsikról csomagokat emeltek le. Furfangos csalást követett el egy postaszolga, aki egy óriási forgalmú berlini elosztó postahivatalban naponta 2—3 értékesebb küldeményt tartalmazó csomag címezését cinkostársainak címeivel ragasztotta felül, az ilyen csomagokat pótszállítólevelekkel pontosan kézbesítették a cinkostársaknak, az igazi címzetteknek pedig a posta kártérítést fizetett. Ezt a csalást természetesen csak egészen nagyforgalmú elosztóhelyeken lehet elkövetni, ahonnan a hamis címezéssel ellátott csomagok nem egy, hanem különböző postahivatalokhoz kerülnek.

Külön részt szántak a postai csekkhamisításoknak. Németországban ugyanis a posta az úgynevezett utazási csekkrendszer is bevezette, ami abból áll, hogy aki utazásai alkalmával nem akar nagyobb összeget magánál hordani, az a postakönyvecske befizeti azt s egy csekkönyvecske alapján bármely postahivatalnál felvehet naponta 500 márkát. A felvett összegeket természetesen a nála levő folyószámlaszerű könyvecskébe feljegyzik s itt nyílik azután alkalom a különféle csalások elkövetésére, ami rendszerint úgy történik, hogy bejegyzéseket vegyszerekkel eltüntetnek.

Nagyon érdekes a huzallopások története. A forradalom utáni időben Németországban is, éppen úgy, mint nálunk, meglehetősen gyakorivá vált a

távíró- és távbeszélőhuzalok lopása, amely egy grafikonyszerű kimutatás szerint túlnyomó részben nagyvárosok közelében fordult elő. Ez a körülmény azután az egyes esetek nyomozását is nagyon megnehezítette. Ekkor a postaigazgatás néhány száz mintagyűjteményt készített: egy deszkalapra a posta által használt összes fajtájú huzalokból egy-egy darabot felszegeztetett és ezeket a mintagyűjteményeket a rendőrség útján kiadta az összes ócskavaskereskedőknek, szigorúan megtiltva hogy ilyen huzalokat vásároljanak. Ennek az intézkedésnek az volt az eredménye, hogy az 1922. évi 863 huzallopási esettel szemben 1924-ben az egész Németbirodalom területén mindössze 25 (!) eset fordult elő. Az ócskavaskereskedők ugyanis semmiféle olyan huzalt, ami a posta tulajdonához csak hasonlított is, meg nem vásároltak, mert a mintagyűjtemény birtokában még jóhiszeműséggel sem védekezhetek az orgazdaság vádjával szemben, a tolvajoknak nem akadtak orgazdáik, mert a lopott holmit maguk sem tudták tovább adni s így nem volt többé értelme a huzallopásnak.

Egy néhány póruljárt „Schwarzhörer“-től őrizetbevett különféle (közte sok értékes) rádiókészülék zárta be a posta kiállítását, amelyre egy eredeti régi német postakocsis egyenruhába öltözött postásaltiszt (ez már nem volt viaszbaba) ügyelt fel.

(Folytatjuk.)

Murai és kőröstarcsai Török Ferenc*

ets. cs. és kir. táborszernagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség első felügyelője.

Született Csíkszeredán, 1832 január 29-én, Róm. kath. Édesatyja tanító volt. Szülei a katonai pályára szánták s fiatal kora óta katonai nevelőintézetben, az olmtúzi hadapródiskolában tanult és nevelkedett, honnan mint hadapródormester 1851-ben a cs. kir. 41. sorhadgyalozredbe osztatott. Hadnagyá 1852 december 23-án lépett elő a cs. kir. 6. sorhadgyalozredben. 1857-ben helyeztetett át a cs. kir. csendőrséghez. Itt a cs. kir. 7., 6. és 8-ik csendőrezredek állományában, mint hadnagy, majd főhadnagy (1859 május 19.) szakaszparancsnok Nagyváradon, Aradon, Butyinban, ismételtén Aradon és Kaposvárt állomásozott. 1866. évben kiütvén a Poroszország elleni hadjárat, mint százados helyeztetett vissza a cs. kir. 34. gyalozredhez s ezen ezred kötelékében mint századparancsnok harcolta végig a hadjáratot; résztvett a podoli és jicini ütközetekben. Utóbbiban súlyosan meg is sebesült. Ezen évben a hadjárat során tanúsított vitéz magatartásáért legfelsőbb dícsérő elismerésben részesült, a Somogy vármegyében fennforgott zavaró közbiztonsági viszonyok helyreállítása körül szerzett érdemeiért pedig a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki Ő Felsége által.

A m. kir. honvédségnek 1869. évben (XLI. t.-cikkkel) történt felállításakor a cs. és kir. hadsereg kötelékéből átlépett a m. kir. honvédség állományába s kineveztetett a Kézdivásárhelyen állomásozó m. kir. 24. számú háromszéki honvéd gyalozzászlóalj parancsnokává. 1872. év november 1-ével őrnaggyá s a Deésen állomásozó m. kir. 32. számú doboka-szolnoki honvéd gyalozzászlóalj parancsnokává neveztetett ki. Ezen minőségben egyszersmind a tisztképző iskola vizsgálónöke

* Az idén múlt ötven esztendeje annak, hogy az erdélyi osztrák csendőrség „magyar királyi“ csendőrséggé lett s ezzel megvetette az alapját az egész magyar csendőrségnek. A halottak emléknapiján a hála és kegyelet adóját kívánjuk leróni testületünk örökemlékezetű megalapítójával szemben, amikor példás életét emlékezetbe idézzük. Közleményünket dr. Preszly Lőránt őrnagy közelebbről megjelenő „A csendőrség úttörői“ című munkájából vettük át a szerző engedélyével.

gyanánt is működött, tehát felette tevékeny részt vett a honvédség első szervezésének nehéz munkájában.

Midőn a magyar kormány 1876 május hó 1-ével átvette a cs. és kir. közös hadügyminisztertől az akkori erdélyrészi csendőrséget, — mely az ország területén 1850 óta felállított, de később felosztott országos csendőrparancsnokságok közül egyedül maradt működésben — 1876 június hó 26-ával ezen testület vezetésével ideiglenesen megbízott, majd 1877 május 6-án Ő Felsége által ezen testület parancsnokává véglegesen kineveztetett, egyidejűleg áthelyeztetvén annak állományába.

Az erdélyrészi csendőrparancsnokságnál akkor nehéz viszonyok uralkodtak, Török őrnagynak azonban sikerült minden rázkódtatás nélkül elérnie, hogy a parancsnokságnál — úgy a vezetésnél, mint a személyi és szolgálati viszonyainál — kitünő szellem és fegyelem honosított meg, az intézmény teljesen magyarrá alakult át s olyan eredménnyel működött, hogy midőn az anyaországban a közbiztonsági viszonyokban beállott bomlászerű állapotok folytán az akkori kormány kezdeményezésére a csendőrségi intézménynek Magyarország többi részére való kiterjesztése határozottatott el s e célból a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881. III. t. c. meghozatott, az erdélyrészi csendőrségnél 1877 május 1-ével alezredekessé, 1880 november 1-ével pedig ezredekessé előlépett Török Ferenc ezredes által előkészített megszállás az ő vezénylete alatt 1882 január 1-ével a szegedi, innen folytatólag ugyancsak az ő vezényletével 1883 január 1-ével a budapesti és kassai, 1884 január 1-ével pedig a pozsonyi és székesfehérvári csendőrkerületek területén megtörténhetett. Ezzel lett befejezve a nagy mű: a m. kir. csendőrség felállítása. Török ezredes időközben 1882. évben hosszas és jeles szolgálatai elismerésül Ő Felsége által a 3. oszt. Vaskoronarenddel tüntettetett ki.

„Mindezen megszállások szervezésében az oroszlan-rész Török Ferenc ezredekessé, kinek általában szerencsés szervezési képességeinek érvényesítésével ezen új intézménynek a magyar közéletbe való bevezetésénél, sikerült azt — minden rázkódtatás nélkül — olyképp megteremtenie, hogy az intézmény mihamar ott-hosszra lón s áldásos tevékenységével már eleitől fogva közelismerést vívott ki magának“.

Kimagasló érdemei elismerésül 1884. évben a legfelsőbb megelégedés kifejezésével lett legkegyelmesebben kitüntetve.

A csendőrség felügyeleti és hatásköre az egész ország területére kiterjedvén, szükséges volt arról gondoskodni, hogy a testületnél a szolgálatkezelésnél, a személyi, fegyelmi és a katonai közigazgatási ügyek intézésénél az egységes és egyöntetű vezetés érvényesüljön.

Ismét Török Ferenc ezredekessé esett a választás, ki ez okból Ő Felsége által 1886. év október 13-án kelt legfelsőbb elhatározással Schatz Lajos csendőrezredes utódként a honvédelmi miniszterium IV. csendőrségi ügyosztályának vezetőjévé nevezett ki, egyúttal megbízotván a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel is. Ezen minőségben lett a katonailag szervezett csendőrség felügyelője, a mindenkor honvédelmi miniszternek segédközege.

Török ezredes 1886 november 1-ével vezérőrnaggyá, 1891. évben pedig altábornaggyá neveztetett ki.

Török altábornagy 1897 augusztus hó 24-ig, tehát tizenegy évet meghaladóan volt osztályvezető. Ezen időszak a csendőrségünk történetében „örökbecsű marad azért, mert alkotásai, személyes befolyása és bölcs közreműködése eredményezték azt a magas színvonalon álló működést s minden ízében tözsgyökeres, magyaros, kitünő szellemet, amely jellemzi testületünket“.

Ő Felsége 1891 február hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával Török altábornagyot a Lipótrend lovagkeresztjével tüntette ki.

A közel ötven évi fárasztó szolgálat megrendítette Török altábornagy egészségét s saját kérelmére Ő Felsége méltányolva derék katonája kiváló érdemeit, 1897 augusztus 24-én kelt legkegyelmesebb elhatározásával őt a címzetes tábornagyi jelleggel s a Lipótrend középkeresztjével tüntette ki és elbendelte nyugállományba helyezését.

Török tábornagyi visszavonulásának külsőségei méltóak voltak érdeműs multjához. A m. kir. és a m.

kir. horvát-szlavon csendőrség 90 tiszttagja ünnepélyesen vett tőle búcsút a budapesti Aggteleki-utcában volt csendőrségi laktanyában, emlékül rendkívüli értékű szoborművel ajándékozta meg, háláját, őszinte ragaszkodását és nagybecsülését ily módon róva le első, feledhetetlen felügyelője iránt. Mert Török tábornagyi alkotásai, igazságos intézkedései, minden ügyre való személyes befolyása eredményezték azt a kitünő szellemet, élénk buzgalmat, munkakedvet és feltétlen megbízhatóságot, mely vezetése alatt eltöltötte a csendőrség minden tagját és amely intézményünket páratlan magas fokra emelte és szülte az országszerte elismert eredményes működést.

Török tábornagyi életrajzi adataiból látható, hogy ő 1857. évben a császári királyi csendőrségnél kezdte meg csendőri szolgálatát, melyet 1866. évtől 1876. évig megszakított. Hogy őt szemelte ki a magyar kormány arra, hogy mint honvédtörzstisztet állítsa a közös hadügyminiszter fennhatósága alá jutó erdélyi csendőrség élére, ebben az ő egyéni kiválóságain kívül bizonyára döntő szerepe volt annak, hogy mint fiatal tiszt közel tíz évet szolgált már a cs. kir. csendőrségnél, tehát a nélkülözhetetlen szaktudással és értelemmel kétségtelenül rendelkezett. Török tábornagyi attól kezdve, hogy az erdélyi csendőrség ideiglenes vezetésével megbízott, kizárólag csendőrnek érezte magát s az intézményhez élete utolsó percéig hű maradt. Minden gondolatát, minden idejét az intézmény hivatászerű továbbfejlesztésének szentelte. Izig-vérig csendőr lett és az is maradt. A csendőrség sohasem fejlődött volna azzá, amivé fejlődött s sohasem tett volna szert kontinentális nivóra, ha Török tábornagyi hivatását gyakorló egyéni és nem egyetemes szempontból mérlegelte volna. És ebben domborodik ki Török tábornagyi igazi nagysága. És innen van az, hogy a testülettel elválaszthatatlanul van egyfórra nagy alkotójának neve.

Mindenkor előtűnik az ő jóságos alakja. Elénk tűnik katonai és emberi jelleme, a tetteiben nagyon meggondolt, éles megfigyelő, elhatározásai kivételében a mindig egyenes uton haladó, épen ezért magának tiszteletet parancsoló, megalkuvást nem ismerő, acélkemény akaratú vezér, aki hivatása súlyát érezve vállain. céltudatos bölcseséggel alkotta meg az intézményt és mesteri kézzel vezette. Ismerte saját alkotásának egész gépezetét s a legkisebb zökkenést és zavart észrevéve, tudta, hol a baj s miként kell azt orvosolni.

A csendőrségnek, de a magyar egyetemességnek is épen az volt a szerencséje, hogy ennek az intézménynek felállítása és vezetése e rendkívüli férfira bízott, aki mint kimagasló szakember értett hozzá, miként lehet a nehézségeket leküzdeni, eszméit megvalósítani s azokat az életbe átültetni.

Sikereinek még két forrása volt. Az első az ő abszolút értékű lelkiismeretessége és kötelességtudása. Már Budapesten székel mint felügyelő s Erdélyben volt szemlekorúton. Mindig egyedül járta szemléit, rossz időben rázós szekereken száz kilométeres utakat is megtéve. Egyik leánya diphtériában megbetegedett. Aggódo felesége utána sürgönyözött. A válasza az volt, hogy hívassanak orvost. Pár nap múlva küldik utána a táviratot, hogy leánya meghalt. És ő távirati válaszában e szavakkal: temessétek el, az apai szívét mélyen megrendítő eseményt elintézte s szolgálatát tovább teljesítette.

Sikereinek másik forrása az volt, hogy a fáradságot nem ismerő, szívig ható atya jóságos és bölcs tanításával úgy tudott hatni alárendeltjeire, hogy azok tiszteletét, szeretetét és ragaszkodását személye iránt állandósította.

Török tábornagyi halálával, mely Budapesten 1900 december hó 9-én következett be, egy rendkívüli egyéniség és egy ritka érték tűnt le hazai közéletünk teréről is, egy eszményekért rajongani tudó, nemzeti öntudattal telített, erkölcsre puritán, munkára fáradhatlan, igényekre egyszerű, igaz férfi. Disze és büszkesége a magyar csendőrnek. Épen ezért az ő sírjának röge nem a fagyos föld, a nyirkos temető, hanem minden csendőr szívében van az ő helye.

A kerepesi temetőben a székesfőváros által adományozott (a Deák-mausoleum közelében 28. par. a 1-14.) sírhelyen helyeztetett örök nyugalomra. A csendőrtisztikar kegyelele jeléül gránitoszlopot emeltetett „első és nagyerdemű felügyelőjének“.

Össztűz vagy egyestűz!

Írta: HOROSTSÁK BÉLA főhadnagy.

E címmel megjelent cikkemet annakidején, — mint bevezetésemben ki is fejeztem, — abban a reményben írtam, hogy az több oldalról fog értékes hozzászólást kiváltani s éppen ezért örültem, midőn a lapunk 17. számában megjelent válasz-cikket olvastam. Az ellenvélemény még inkább megerősített hitemben, mert a kérdést másik oldalról is megvilágítva látom. Nem tartom egészen jónak, hogy az ellenvéleményt is magamnak kell bonékos alá vennem, mert ez azt a veszélyt rejti magában, hogy bizonyos elfogultságtól természet-szerűleg nem tudva szabadulni, akaratlanul is nem leszek egészen tárgyilagos s célomat, a kérdés teljes tisztázását nem fogom elérni.

Hangsúlyozom, hogy nem vitatkozni óhajtok, hanem érvelni. Ezért is vártam a felelettel ilyen sokáig, mert jobban szerettem volna, ha azt mások adták volna meg helyettem. Hogy azonban mégis tollat fogok, nem azért teszem, hogy vélt igazamat körömszakadtig védelmezem, vagy hogy az utolsó szó az enyém legyen, hanem pusztán azért, mert a válasz-cikk írójának egyes érveit nem tartom az enyéim megdöntésére alkalmasoknak.

A válasz-cikk 3. bekezdésében megállapítja, hogy „a fegyveresen megtámadott csendőrségnek a támadókkal szemben *nem lehet* más kötelessége, mint a rendelkezésre álló *összes* harceszközöket a harcászati elvek szerint alkalmazni“. Ezt ilyen általános érvénnyel kimondani talán mégsem lehet még fegyveres támadás esetében sem, különben utasításunk nem hangoztatná annyira a *lehető kíméletet*, ami természetes is, mert ha az elérendő cél, az engedelmesség kikényszerítése szuronytámadással is elérhető, oktalanság volna — a tömeg felfegyverzett volta dacára, löfegyvert vagy egyenesen géppuskát használni, még ha ezek rendelkezésre is állanak. És nem követné nyomon a fegyverhasználatot annak kivizsgálása sem, vajjon a csendőr — ha már a fegyverhasználat szükségesége fenforgott — a szükség határát nem lépte-e túl? Utóbbi esetben a tömeg felfegyverzett volta sem lesz mentő körülmény számára.

A vezényszavak kiadásában beállható késedelmet nem tartom döntő fontosságúnak, mert a 6. bekezdésben említett esetről is a tartalék már lövésre kész helyzetben várja a további parancsokat (L. a f. é. 24. sz. H. K. által helyesbített karhatalmi utasítást.) s az *Össztűz! Cél! Tűz!* vezényszó nem lesz hosszadalmasabb, mint az egyestűzre kiadandó parancs. És még ha egy-két másodperccel több időt is igényelne, ez az idővesztés nem játszik olyan nagy szerepet, hogy ezért az egyébként hasznos össztűzet végleg meg kellene szüntetnünk.

Elismerem, hogy az egyestűznél pontosabban lehet célozni, de azt már nem merném állítani, hogy az össztűz „nélkülözi a célzás pontosságát“. A cikkíró, velem együtt, legénységünket jól kiképzettnek tudja, így tehát nincs okom kételkedni az össztűz szándékolt, célt nem tévesztő hatásában. Éppen ezért az össztűz alkalmazása esetén sem félttem jobban a lehetőleg kímélendő aggodat, asszonyokat és gyermekeket sem, mert a tömegbe leadott

egyestűz rájuk nézve éppen annyira veszedelmes lehet, mint akár az össztűz. Tömegeknél egyébként is csak az előllevők közül vehetem célba azt, akit akarok, de hogy a hátullevők közül kit találjon és kit ne találjon a lövedék, azt semmiféle vezényszóval nem lehet szabályozni.

Itt említem meg, hogy díszűz eltörlése teljesen független az össztűz vagy egyestűz kérdésétől, mert ott tényleg csak célzás nélküli elrántásra kellett a legénységet nevelni, s ez a lökiképzésre föltétlenül káros volt.

Igaza van a cikkíró úrnak abban, hogy „ha akár a parancsnok, akár a csapat fejét veszti, kapkod, ideges lesz, akkor a tűz beszüntetése nagyon nehéz, az össztűznél épp úgy, mint az egyestűznél“. Kérdelem azonban, hol állhat be inkább idegesség és kapkodás, a parancsnoknál-e, vagy pedig a csapat különböző vérmérsékletű tagjaiban? A parancsnok azért lett parancsnok, mert vezetésre, parancsolásra való alkalmasságát, kellő megfontoltságát már bebizonyította s különösen, ha tiszt a parancsnok — már pedig a cikkben tárgyalt esetben, nagyobb néptömegekkel szemben tartalékkal is alkalmazott erősebb karhatalomnál bizonyára tiszt, de legalább is idősebb altiszt, vagy maga az őrsparancsnok lesz a parancsnok — nincs ok a kellő megfontoltság hiányától félni! Ellenben csak nyolc-tíz főből álló karhatalom is az egyestűznél nyolc-tíz önálló, külön puskát jelent, a föltételezett idegesség, kapkodás, izgalom mindannyiukat külön-külön is elragadhatja; az eredményt nem kell bővebben fejtegetnem. Elég, ha én is a harctérre hivatkozom, hol nem egyszer voltam kénytelen „tüzet szüntess!“ vezényszavammak brutálisan érvényt szerezni, mert a csatárok — éppen idegességükben — bár hallották, sőt maguk is tovább kiáltották a vezényszót, mégis tovább tüzeltek. Nem akarom ezzel azt állítani, hogy ily eset a mi kiválóan kiképzett, fegyelmezett csendőreinknél is előfordulhat; azt azonban, hogy az elhangzott parancs után — kapkodást nem is tételezve fel — ne essék még néhány fölösleges, a szükség határát már okvetlenül túllépő és néhány már szükségtelenül kioltott életet jelentő lövés, teljesen kizártnak tartom. A fölösleges lövések száma a karhatalom számbeli erejének növekedésével természetesen arányosan szintén csak emelkedni fog.

Végül legyen szabad megjegyeznem, hogy cikkemben kifejezetten hangsúlyoztam, hogy szükség esetén mindenféle harceszköznek és az egyestűznek az alkalmazását is megengedhetőnek, sőt megkövetelendőnek tartom, egyedül csak abbéli nézetemnek adtam kifejezést, hogy az össztűzet a csendőrség számára *elvíleg* továbbra is meg kellene hagyni, mert lesznek esetek, (kisebb részleges ellenszegülések), amikor az össztűz hiányában az elérendő célon túlmenőleg *csak* egyestűz lesz alkalmazható. Mindkettőre szükség van tehát, az össztűz csak a „lehető kímélet“ egyik módja lenne, ennek eredménytelensége esetén azután jöhetne az egyestűz, vagy akár a géppuska vagy a kézi gránát is!

A szuronyharera is szeretnék pár szóval kitérni.

Nem osztom a válasz-cikk írójának nézetét, hogy a „*Kézi tusához kész! — Hajrá!*“ teljesen helyettesíti a „*Szuronyt szegez! — Indulj!*“ vezény-

Képek a berlini közrendészeti kiállításról: A német rendőrség sportünnepélye a berlini sportpalotában.

szót. A csendőr karhatalomnak éppen az idegesség, a kapkodás elkerülése és megint csak a lehető kímélet érdekében nem lehet a „Hajrá!” után előre rohannia, az ellenségnek (jobban mondva ellenszögülőknek) kíméletlenül, (mint a sportutasítás előírja) nekimennie, hanem méltóságos komolysággal, teljes nyugalmát megőrizve, lépésről-lépésre haladva kell a tömeget szétoszlatásra bírnia, különben megint csak nem az engedelmesség kikényszerítése, hanem ennél sokkal több, a teljes megsemmisítés lesz az eredmény. Ezenfelül a „Kézi tusához kész!” helyzetben a zárócsapó lövésre készen tartandó, s így könnyen megeshetik, hogy vezényszó előtti, elhamarkodott lövések is fognak történni, ami a „Szuronyt szegezze!”-nél nem fordulhat elő. Viszont az utóbbinál a csapat megállítása és a tűz megnyitása még mindig idejében való lehet, mert a csapat kézben lesz.

Biztosra veszem, hogy ott, ahol az előzetes szuronytámadás nem kecségtet eredménnyel, minden parancsnok mellőzni fogja azt s embereinek veszélyeztetését elkerülendő, azonnal a löfegyverhez fog nyúlni.

Attól vagyom, hogy soha az ember nem lehet boldoggá, mert soha sem becsüli a maga állapotát, se azt, amit bír, hanem azt, amit nem bírhat. A bizonytalanért a bizonyost semminek sem tartja és a nagy nyughatatlan, nagyravágó elme mindenkor arra ingerli, hogy jobban volna ott, ahol nincsen.

Mikes.

Nyomozzon-e a csendőr polgári ruhában?

Írta: BARASICS KÁLMÁN tiszthelyettes, keszthelyi szakaszparancsnok.

A fenti cím alatt megjelent cikksorozatot nagy érdeklődéssel olvastam s tekintettel arra, hogy rendkívül fontos közérdekről van szó, megpróbálom az eszméhez — a cikkíró Százados úr véleménye iránti teljes tisztelettel — hozzászólni.

A cikkben foglaltakkal nagyjában egyetértek, — de nem egész terjedelmében — különösen a felállítani javasolt nyomozó szakaszok tervét illetőleg.

A cikkíró Százados úrnak talán túlságosan nagy aggodalmai vannak a polgári ruhával szemben s tudom, hogy nem áll egyedül a polgári ruhában végzendő nyomozás iránti aggodalmával. Véleményem szerint éppen ezen körülmény akadályozta meg mindezeideig a csendőrségnél a polgári ruhát, a detektívrendszert.

A rendőrség felállítása óta a világ kereke nagyot fordult, a fejlődés minden téren óriási. A gonosztevők nemesak, hogy lépést tartanak a minden téren való fejlődéssel, hanem előljárnak abban, hogy a technika minden vívmányát szolgálatukba állítsák. Az inasgyerekeknek, különösen városokban és városias jellegű nagyközségekben, legkedvesebb olvasmányuk a detektívregény, annak jóformán minden mondatát emlékezetükbe vésik, míg a mozikban a bűneselekmények végrehajtását szemléltetőleg mutatják be nekik. Ezzel szemben

a csendőrségnél alig volt újítás, pláne a nyomozás terén. Eme körülményeket — mi, akiknek meg kell birkózni a gonosztevők szabadon fejlődő felfangjával — nagyon is érezzük.

A cikkíró Százados úr, amidőn a nyomozásban való versengésről írt, bizonyára a háború előtti időkre gondolt; ma már, azaz jobban mondva még nem vagyunk ott, hogy ez a versengés olyan általános legyen, mint a háború előtt. El fogjuk érni újra bizonyosan, de csak idővel.

A cikkekre csak röviden óhajtom szerény nézetemet kifejtteni, azért ott kezdem, ahol a cikkíró Százados úr abbahagyta.

Véleményem szerint, — ha a nyomozó szakasz a kerületek székhelyén állíttatik fel és onnan küldetnek ki nyomozásra a beosztottak — ha az őrs a büneselkményt kideríteni nem tudja, a nyomozó szakasz vajmi ritkán fog eredményt elérni.

Nyomozásnál az eredmény — ha a tettes ismeretlen — jóformán mindig a helyszíni szemléltől függ. Ha a helyszíni szemlénél a nyomozó nem terjeszkedik ki a legapróbb részletekig mindenre, az eredmény kétséges. Már pedig ha a nyomozó csak napok múlva érkezik a helyszínére, nagyon nehéz munkája lesz.

A cikk szerint a polgári ruhás csendőrnek nem szabad kilétét elárulni, nem szabad neki önállóan működni, hanem csak az érdekelt őrsparancsnok utasításai szerint stb. Ezen elv jó, ha a polgári ruhás csendőr kizárólag megfigyelésre szorítkozik.

Ellenben, ha tényleg nyomozni akar, akkor inkognitóját teljesen megőrizni nem fogja tudni, mert a nyomozónak kikérdezéseket eszközölni és helyszíni szemlét tartani feltétlenül kell.

Mindazon esetekben, amikor a tettesek teljesen ismeretlenek, a polgári ruhás nyomozónak is feltétlenül előről kell kezdenie a nyomozást, a helyszíni szemlénél, mert különben, ha az őrsparancsnok vagy a nyomozást végző járőr téves nyomon indult, vagy téves felfogása volt és a polgári ruhás nyomozó az első nyomozást foganatosító járőr információi alapján indul el, szintén téves nyomon fog haladni. A helyszínt teljesen leírni lehetetlen, a helyszínről csakis személyes áttekintéssel lehet tiszta képet alkotni.

Tapasztalatból állíthatom, hiszen elég gyakran előfordul, hogy a helyszíni szemle alkalmával jelentéktelennek látszó nyomot a járőr figyelmen kívül hagyott, még említésre sem tartotta érdekesnek, vagy nem fedezte fel azt és a nyomozást téves irányban folytatta, holott éppen az a jelentéktelennek minősített nyom volt a tettes névjegy, csak el kellett volna tudni olvasni. Ugyanez áll a helyszíni kikérdezésekre is, egy jelentéktelennek látszó elejtett szóból sokszor lehet a tettes kilétére következtetni.

Igaz, hogy ezekhez polgári ruha nem kell, mert aki a nyomot stb. egyenruhában értékelni nem tudja, az polgári ruhában sem fogja tudni, de a nyomozás egyes mozzanataiban igen gyakran előfordul, hogy az egyenruha hiusítja meg az eredményt.

A falusi népet a más baja nem igen érdekli; különösen, ha egyenruhát lát, szófukar, ha tudna is beszélni, hallgat, mert fél a tárgyalásra való járástól, ami érthető is, mert egy-egy tárgyalás

napokat elvesz a munka idejéből, neki pedig a szenzáció nem kell. Ellenben a városi nép szívesen szerepel bűnügyekben, önként jelentkezik tanúnak, mihelyt valamit tud a bűnügyre vonatkozólag. A városi nép a tárgyalástól nem fél, sőt szívesen megy tárgyalásra, mert az érdekli.

A cikkíró Százados úr nyomozóul fiatalon, 3 évi külszolgálat után vezényelné a csendőröket. Itt úgy hiszem a Százados úr ismét a háború előtti időkre gondolt, mert akkor 3 év alatt a csendőr teljesen ki volt képezve, úgyannyira, hogy legtöbb csendőr három éves korában az őrsparancsnokot fennakadás nélkül tudta helyettesíteni. A nyomozás terén is — akinek a nyomozáshoz ambíciója és képessége volt — a legbonyolultabb ügyekkel is megbirkózott. Hol állunk ma ettől?

Véleményem szerint a nyomozáshoz ambíció, tudás és tapasztalat kell, a rugékonyság nem első feltétel.

Az az aggodalom, hogy a csendőrt polgári ruhában is fel fogják ismerni s akkor nincs értelme a polgári ruhának, tényleg felmerülhet. Különösen, ha a csendőr gyakran jelenik meg polgári ruhában, feltétlenül felismerik az ismerősök, de csak közletről és nappal, sötétben és távolabbról már nem, vagy legalább is nehezen.

De nincs is szükség polgári ruhára az országos forgalomtól távol eső községekben, illetve őrsökön, bizonyára igen ritkán fog előfordulni az, hogy helyi gonosztevőkkel szemben legyen szükség a polgári ruhára.

Polgári ruhára igenis szükség volna nagyobb forgalmú gőpontokon, fürdőhelyeken, országos vásárokon és városias jellegű nagyközségekben, ahol utazó tolvajok szoktak megfordulni. Ezekkel szemben a felismerés veszélye sem fenyeget, mert ha egyenruhában személyesen nem ismerik a csendőrt, polgári ruhában sem fogják felismerni, ha csak a csendőr meggondolatlanul el nem árulja kilétét.

Politikai ügyekben, de közbiztonsági szempontból is a fent említett helyeken megfigyelés céljából feltétlen szükséges volna a polgári ruha, mert bizony egyenruhában sem a büntettesek, sem a politikai üzérkedők közelébe jutni nem lehet.

A polgári ruhás nyomozóknak teljesen önállóságot kellene biztosítani, mert önállóság nélkül a polgári ruhás nyomozók értéktelenek lesznek, mert gyakran lesznek abban a helyzetben, hogy késsedem nélkül azonnal fel kell lépniök, különben az eredmény meghiúsul. Pl. tettenérés, vagy a gyanúsított felfedezése esetén, amikor egyenruhás csendőr nincs jelen, mire az egyenruhás csendőr előkerül, a tettes eltűnik, vagy a bűnjeleket eltünteti, tovább adja. Célszerűbb volna, ha ott, ahol tényleg szükség van polgári ruhás nyomozókra, illetve megfigyelőkre, az erre a célra kijelölt altiszteket az őrsparancsnok vezényeltetné vagy esetleg a szárnyparancsnok úr rendelné ki a különleges szolgálatra. Állandó vagy gyakori polgári ruhában való szolgálatteljesítés, akár csak egykét emberrel is, csak kevés helyen volna indokolt, mert az állandó vagy gyakori polgári ruhában járás, ugyancsak a tulajdonképpeni cél rovására esnék.

Polgári ruhás csendőr, mint megfigyelő, ugyanazt a megelőző preventív szolgálattal is

elláthatná egyes alkalmakkor, mint az egyenruhában levő csendőr, amikor őrzőjáratot portyázik, helyi, vasút-, vásár-, búcsú- stb. ügyeket teljesít, ha hivatását komolyan látja el, sokkal eredményesebben tudna működni, mint egyenruhában, de csakis teljes önálló hatáskörrel. Jelentéktelen esetekben, hogy inkognitóját megőrizhesse, fellépnie nem volna szabad, az esetet és a szereplőket feljegyezni és az elintézését az egyenruhás csendőrökre bízni.

A ruhakérdést csakis általán alakjában lehetne megoldani, mert különben a ruha nagyságához képest a ruhához kellene embert keresni.

Megjegyzem, hogy a fenti cikkemmel nem a kerületek székhelyén felállítandó nyomozó szakaszok tervét szándékozom helyteleníteni, hanem a nyomozó szakaszokon kívül még szükségesnek vélném fontosabb helyeken egyes esetekben, megfigyelés és nyomozás céljából polgári ruha viselését megengedni.

A mérég mint orgyilok.

Irta: ERNST ENGELBRECHT,
bűnügyi rendőrbiztos (Berlin).

A méréggel elkövetett gyilkosságot már a legrégebb idők óta a legaljasabb büncselekménynek tekintik az emberiség s minden ország igazságszolgáltatása kíméletlen büntetéssel sújtja. Csak a régi germánoknak volt módjában a méréggel gyilkoló büntetetlennek, hogy a halálbüntetést — minden esetre egész különlegesen magas — váltásdíj lefizetése ellenében elkerülje, de már a középkor eleje óta a germánok is a legkínosabb halálbüntetéssel sújtották ezeket a büntetéseket. Kerékbe törték, vesztőhelyre vitték, tüzes vassal kizörték, vízbefullasztották vagy máglyahalálra ítélték őket. És még ezek a borzalmas, súlyos büntetések sem riasztották vissza a mérgezőket gyilkosságaiktól. A legtöbb nép valósággal mérgező epidémiában szenvedett, a gyilkosságok általánosan használt eszköze a mérég volt. Az előkelő vagy egyszerű körökhöz tartozó mérgezőknek bőséges alkalmuk volt rá, hogy szenvedélyüket kielégíthessék.

A „Lex Salica“ a régi germánoknak megtiltotta, hogy az egyes törzsek egymás ellen mérgezett fegyvereket használjanak, ez a tilalom azonban nem vonatkozott az ellenséges, idegen népek ellen folytatott harcokra. Hareban a mérget először mérgezett nyíl formájában alkalmazták a perzsák, germánok, kelták és a gallok. Ezt a mérgezési módot — mert nyíl (Toxon) útján történt — Toxikumnak nevezték el. A buzogánnyal, lándzsával és íjjal felfegyverkezett, kulturálatlan népek a legujabb időkig használták a mérgezett nyilat. A kulturálatlan népeknél a mérégnek igen jelentős szerepe volt. A vad népek kuruzslói a mérgeket s azok hatását jól ismerték és óvatosan ügyeltek arra, hogy tudományukat titokban tartsák. Ezek a titkok — öröklés útján — legtöbbször a család keretében maradtak s az ilyen családokat méltósághoz, hatalomhoz és nagy tekintélyhez juttatták. Ez a tekintély még a törzsfőkkel szemben is nem egyszer megnyilvánult. A kuruzslók számos állati és növényi mérget ismertek s a legkülönbözőbb italokat keverték, gyógyulást adó orvosságot és halálos italt egyaránt.

A történetírók sokféle mérégről és mérgezési halálesetekről emlékeznek meg műveikben. Különösen a kelet volt ismert mérgeiről és hírhető a mérgekkel elkövetett gyilkosságokról. A mérgek ismereteivel foglalkozó tudomány és ezzel együtt a mérgezési járvány keletről indult ki Görögországon keresztül nyugatra, a római birodalom területére. De aztán sehol nem játszott olyan nagy szerepet a mérég, mint a római birodalomban s különösképpen annak fővárosában, Rómában. Itt minden rendű és rangú ember

fegyverévé vált a mérég, amely évszázadokon át egész a késő középkorig dühöngve végezte gyilkoló munkáját. Szinte azt lehet mondani, hogy Róma és Itália néhány más városa a mérgezés iskolája volt. Még a pápáknak, a kereszténység fejének udvarában is méréggel tették ártalmatlanná a vetélytársakat és azokat, akik kényelmetlen titkokról tudtak. A renaissance korabeli, velencei kormányzatnak a Borgiák és Mediciék alatt olyan mérgezők voltak, akik politikai okokból, felsőbb rendelkezésre, egész családokat, sőt néprégeket megmérgezték s megsemmisítettek. Erdős a mérgezőknek az utókorra maradt egyik bérlistája. A spanyol király megmérgezéséért 150, a pápának „méréggel okozott haláláért“ pedig 100 dukát-aratanyt kértek.

Itália után Franciaországban hódított a mérég, mint a gyilkolás eszköze, legnagyobb tért. Minden elképzelhető alkalmat és módot felhasználtak arra, hogy a kiszemelt áldozatot észrevétlenül eltehessék láb alól. Méréggel ölték meg a szülőket és a közeli rokonságot, hogy hozzájussanak az örökséghez, mérgezték gyűrűvel, fésűvel, gyertyával küldték a másvilágra rokonaikat, barátait és ismerőseiket az emberek. Különösen a mérgezték gyűrűt használták. Az aranygyűrű üres belsejét méréggel töltötték meg s a kézszorítással üdvözölt „jóbarátnak“ a gyűrűn levő tűske megsértette ujját s bevitte a mérget a vérbe, amely az áldozatot vagy azonnal megölte, vagy pedig hosszas szenvedés után végzett vele.

XIV. Lajos, az ú. n. napkirály uralkodása idejében dühöngött legerősebben a mérgezés. Brinvillier márkinő és Voisin asszony, e hírhető mérgezők működése borzalmasan érdekes képet nyújt erről a korról. Évszázadokon keresztül dolgozott így a mérég Franciaországban.

Csak a francia forradalom tudott a mérgezőknek szegyenérzet nélkül s jóformán nyíltan folytatott üzemével leszámolni. Igaz, hogy akkor már nem is volt szükség mérégre, elég volt a vetélytársat névtelen levélben feljelenteni, a forradalmi törvényszék éppen olyan bizonyosan eltette láb alól, mintha megmérgezték volna.

De amíg Itáliában és Franciaországban így garázdálkodott a mérég, addig a germán ajkú népek általában tartózkodtak ettől a büncselekménytől. A germán egyéniséghez nem illik a gyilkolásnak ez a módja úgy, mint a többé-kevésbé ravasz és alattomosra hajlamos francia vagy itáliai ember egyéniségéhez. Még ugyanis az utóbbi népeknél a mérgezővel elkövetett gyilkosság járványszerűleg terjedt s úgy az udvarban, mint a nemesség és papság körében egyaránt meghonosodott, addig Németországban csak egyes, szórványos, esetekre szorított. Természetes, hogy mindamellett Németországban is előfordultak méréggel elkövetett nagyobb szabású gyilkosságok, amelyek éppen olyan borzalmasak és gyalázatosak voltak, mint a többi országokban elkövetett hasonló büncselekmények.

Amint fentebb említettem már, a kulturálatlan népek varázslóinak hatalmát a mérég biztosította. A civilizáltabb korok boszorkányságai, varázslásai és egyéb titokzatos mesterkedései a régi varázslók működésének tulajdonképpen a folytatásai voltak. A mérgező s mindazokhoz, akik mérgek alkalmazásával, varázslatok keverésével foglalkoztak, misztikus titokzatosság fűződött. Még ma, a felvilágosodott XX. században is olyan babonákra vet világot egy-egy mérgezővel elkövetett gyilkosság, amelyek létezését ma már alig hinné el az ember. Még manapság is vannak emberek, akik sziklaszilárdan hisznek a szerelmi bájjal hatásában és azt minden teketória nélkül be is adják szerelmük tárgyának.

Nézzük már most, mi is a mérég tulajdonképpen? A rómaiaknak erre vonatkozó elnevezése a: venenum minden olyan anyagot magában foglalt, amely az emberi szervezetben elváltozásokat idéz elő, lett-legyen ez a hatás a szervezetre akár előnyös, akár hátrányos. A mai értelemben vett mérget tehát venenum malumnak, később veneficiumnak nevezték. Dr. Kionka a mérgekről írt tanulmányában a következőképpen magyarázza a mérég értelmét: „Minden anyag mérgező válik abban a pillanatban, amikor a szervezetet úgy

befolyásolja, hogy annak működése a normális működéstől eltér.

Bűnügyi vonatkozásban csak háromféle mérgezés jöhet számításba: a belső mérgezés, a vér megmérgezése és a gázmérgezés. Leggyakrabban arzén, ciankáli, sztrichnin, ópium, morfiom, kénsav, salétromsav, karbolsav, lysol, szublimát beadásával követnek el mérgezést. Ezeket az anyagokat részint cseppfolyós, részint por alakban használják a büntetettek. De a gázmérgezés sem ritka eset és meg kell jegyeznünk, hogy a gyógyszerek is jóformán mind mérgek, amelyek kellőleg adagolt mennyiségben a szervezetnek a betegségek elleni küzdelmében értékes szolgálatokat tesznek, nagyobb mennyiségben azonban haláltokozó méregként hatnak.

A bűnügyi statisztika azt a feltűnő tényt bizonyítja, hogy a mérgezéssel elkövetett bűncselekményeket legnagyobb részt nők követik el. A sok titokzatos előkészület és a ravaszság jelentős szerepe addig, amíg az áldozat a mérget beveszi, a női jellemnek inkább megfelel, mint a férfiének. A férfit a testi erő adta öntudat, bátorság és határozottság jellemzi. Ezzel szemben a nő lelkileg gyengébb, félénkebb s míg a férfi egyenesen és határozottan halad a maga útján s aránylagos nyíltságát többnyire még akkor sem lehet kétségbe vonni, ha bűnös útra téved, a nő ravaszul, fortélyal, alattomosan kúszik áldozatához. Ezért nyúl a nő a mérgehez, mint fegyverhez, hogy a férfi erejével és bátorságával felvegye az élethalálharcot. A mérgeknek a női jellem szempontjából vett eme előnyéhez kell számítani azt a titokzatoságot is, amellyel a mérge elkészítése s maga a mérgezés okozta halál is jár s amely gyakran olyan színezetet ad a dolognak, mintha szerencsétlenség történt volna. Méreggel aránylag könnyen el lehet tenni valakit láb alól s az ilyen könnyen elért eredmény aztán ráviszi a nőt a második s ha ez is sikerül, a harmadik és a többi gyilkosságra. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az ilyen nő nem ismer határt s mindaddig garázdálkodik a mérgeivel, amíg csak rajta nem veszt.

Természetes, hogy a bűnügyi krónikákban férfiak által végrehajtott s gyalázatos mérgezéssel elkövetett gyilkosságokról is olvasunk, de az e fajta büntetett nők számát a férfiakéval össze sem lehet hasonlítani, négy-, ötszörösen is felülmúlja azt.

Az utóbbi évtizedek legérdekesebb mérgekeverője kétségkívül Hopf Károly drogerista volt, akit 1914 januárjában a Majna menti Frankfurtban halálra ítélték s ki is végezték. Hopf volt az első mérgekeverő, aki tifusz- és kolerabacillusokat állított tervei szolgálatába. Hopf Károly 1863-ban a Majna menti Frankfurtban született. Atyja drogériába adta tanulóknak. A 81. gyalogezred kötelékében teljesített egyévi katonai szolgálata után vándorútra kelt és külföldön, főleg Angliában, Északafrikában drogeristaként kereste kenyerét. Három évi távollét után, 1891-ben, visszatért szülővárosába és átvett egy külvárosi drogériát. Legkedveltebb szórakozása a kutyák nevelése, idomítása volt s olyan buzgalommal foglalkozott a kutyákkal, hogy azok egyik betegségük hatásos ellen-szerének felfedezését neki köszönhetik. Miközben ennek a kutyaorvosságnak az összeállításával kísérletezett, használatba vette a legkülönfélébb mérgeket. Arzént, sztrichnint, szublimátot, morfiomot, ópiumot, ciankálit, nadragulyát s mindezt a mérget meg is tudta szerezni. Egy bécsi intézettől — kémikusnak adva ki magát — kísérleti célokra tifusz- és kolerabacillusokat szerzett, kikötve, hogy azokat a balkáni harcterről egészen friss állapotban szállítsák. Hopf azonban nem maradt meg sokáig mestersége mellett, mert tervei kivitelét ezen a pályán nem látta biztosítottának. Nagyobb német és külföldi társulatoknál lépett fel „kardművész”-ként. Csodálatraméltó ügyességgel tudta a felesége nyakszirtjére helyezett almát egyetlen vágással úgy kettészelni, hogy az alma két fele a földre esett, az asszonynak azonban semmi baja sem történt. Mint céllövőművész is mindenféle nagy sikerrel lépett fel. A frankfurti Schumann-cirkuszban és Délnémetország más neves társulatainál néhány éven át csodájára jártak az emberek. De emellett a mestersége mellett sem tudott sokáig megmaradni. A masszírozást tanulta meg és Frankfurtban „masszírozó intézetet” nyitott, ahol abnormis emberek szadisztikus

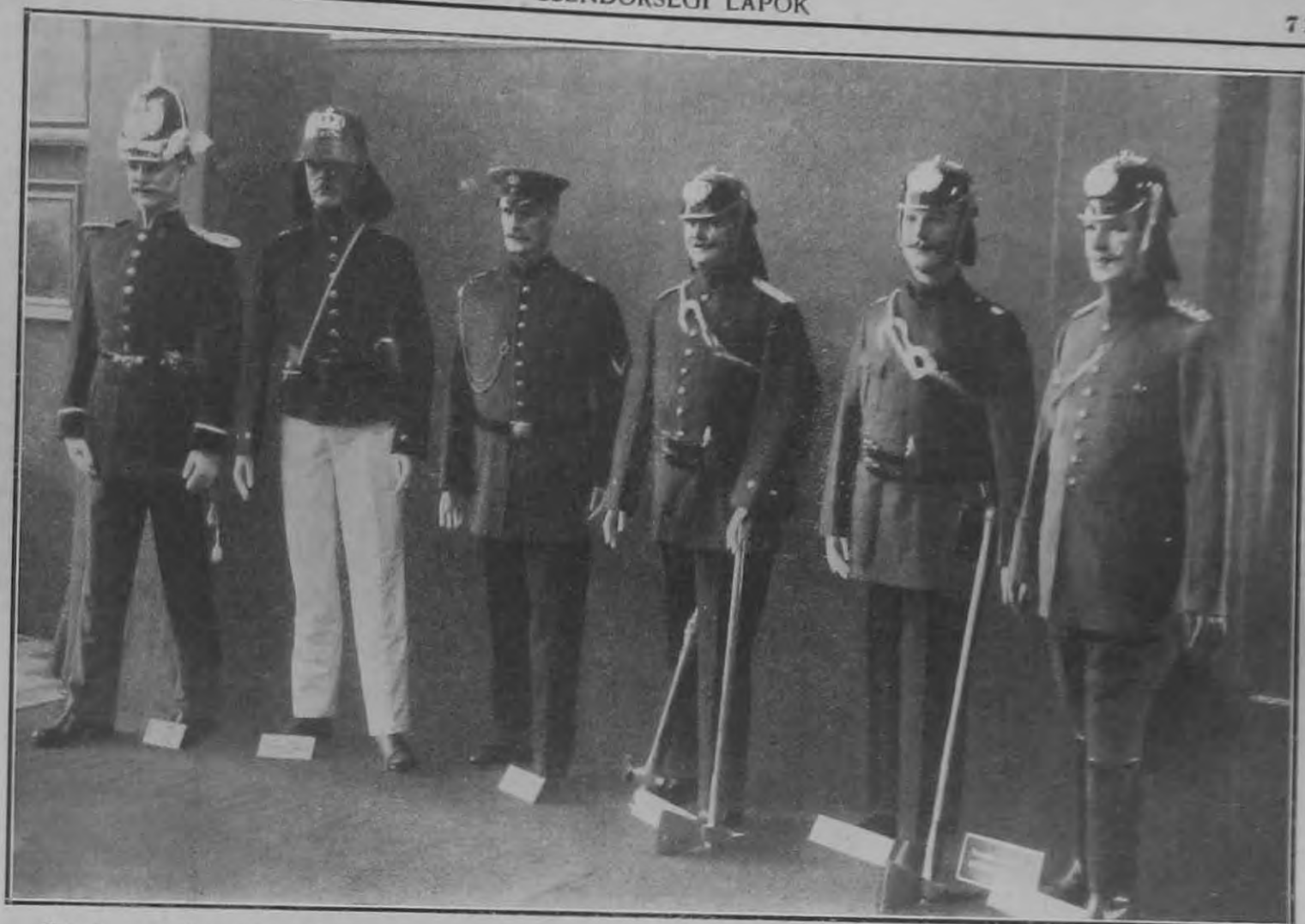
vagy mazoehista hajlamaikat elégíthették ki. Mellesleg azonban bakteriologiai és kémiai tanulmányokkal is foglalkozott; a bakteorológiával és mérgekkel foglalkozó minden tudományos munkát ismert s így e tanulmányokban — laikus voltához mérten — hallatlanul kiterjedt ismeretekre tett szert.

Háromszor nősült. Első felesége meghalt, a második elvált tőle. A vád az volt ellene, hogy atyját, anyját, két gyermekét és első feleségét meggyilkolta, második és harmadik felesége ellen pedig gyilkossági kísérletet követett el, hogy azok vagyonát megszerezze. Feleségeire magas összegű életbiztosításokat kötött s hogy ebből kifolyólag gyanu ne érje, önmagát is biztosította, természetesen egészen csekély összeg erejéig. Harmadik feleségét 80.000 márkára biztosította, úgy, hogy egyedül biztosítási díj feijében évi 4000 márkát kellett volna fizetnie. Egyáltalában nem élt olyan anyagi viszonyok között, hogy ilyen nagy életbiztosítás díját vállalhatta volna, a biztosítás tehát semmiképpen sem volt jóhiszemű és reális. Ez az elővigyázatlansága okozta vesztét. Harmadik felesége a Londonban megtartott esküvő után hamarosan betegeskedni kezdett s az orvosok nem tudták megállapítani a betegség okát. Orvosa ajánlatára az asszony befeküdt egy kórházba, ahol alapos megfigyelés alá vették. A kórházi orvosok gyanút fogtak a férj ellen s a kórház ezt a gyanuját közölte Frankfurt bűnügyi rendőrségének akkori vezetőjével, Salamon főfelügyelővel. A rendőrség adatokat szerzett, amelyek a Hopf ellen irányuló gyanút megerősítették. Megállapították, hogy az első felesége is hasonló tünetek között betegedett s halt meg, második — elvált — felesége pedig szintén hasonló panaszt emelt férje ellen. Hopf a kórházban fekvő harmadik feleségével szemben feltűnően a szerető férj szerepét játszotta s állandóan pompás rózsacsokrokkal kedveskedett neki. A rózsacsokrokat tifuszbacillusokkal mérgezte meg. A gyanútlan asszony magába szívta a baktériumokat s ezzel végleg tönkrement. Csak nagyon alapos vizsgálattal lehetett megállapítani, hogy betegségét a rózsacsokortól kapta. Most azután megvolt az alap, hogy a férjet letartóztassák. Hopf rendkívül erős és ügyes férfi volt, amellett pedig állandóan ciankálit és kolerabacillusokat hordott magánál s így letartóztatását a legnagyobb óvatossággal kellett eszközölni. Ügyelni kellett, hogy sem magát meg ne mérgezze, sem pedig a kolerabacillusokkal szerencsétlenséget ne okozzon.

Letartóztatására azt az alkalmat használták fel, amikor felesége meglátogatása után elhagyta a kórházat. Többen rávetették magukat és erősen megkötözték. Így került a rendőrségre, ahol letartóztatták. Megmotozásakor tényleg találtak nála ciankálit és egy üvegecskében kolerabacillusokat.

Kihallgatása drámai lefolyású volt. Mindent felháborodva tagadott és sírva jajveszékelt, hogy letartóztatták, amikor a felesége kórházban fekszik, és szüksége van reá. Szentelenül utasította vissza azt a gyanusítást, hogy harmadik feleségét meg akarta mérgezni, s azt állította, hogy a nála talált mérgek is feledékenységből maradtak a zsebében. Több órai kihallgatás után kénytelen volt beismerni, hogy a feleségét megmérgezte, de azzal védekezett, hogy ez csak véletlenségből történt. Végre, több órai faggatás után kezdte beismerni, hogy a feleségének szándékosan adott be mérget: digitalist és arzént. És aztán, amikor látta, hogy nincs menekvése, leplezetlenül beismerte, hogy harmadik feleségét nem szerette s csak azért vette feleségül, hogy megölje és a biztosítási összeget felvehesse. Egyéb bűncselekményt nem akart vállalni, a nyomozás feladata volt azokat kideríteni.

Megállapították, hogy Hopf a második feleségét is 30.000 márkára biztosította s megtiltotta neki, hogy erről az életbiztosításról szüleinek említést tegyen. Második feleségének teában, limonádében, ételekben adta be a mérget, tifusz- és kolerabacillusokat. A bacillusok azonban nem voltak elég frissek s így elég életképesek ahhoz, hogy az asszonyt beteggé teheték volna. Ekkor követte el Hopf azt a vakmerő szemérmertlenséget, hogy a bacillusok használhatatlan volta miatt kérdőre vonta a céget, amely azokat neki — ter-

Képek a berlini közrendészeti kiállításról: A berlini tűzoltóság egyenruhájának fejlődését bemutató viaszalakok.

mészletesen jóhiszeműleg — szállította. Második felesége szülei unszolására elvált tőle.

Első felesége, akinek az életét 20.000 márkára biztosította, szintén igen különös körülmények között halt meg. Amikor mérgezési tünetek között megbetegedett, gyanút fogott, hogy a férj mérgezte meg. Hopf akkoriban Niederhöchstadtban lakott s a feleségében támadt gyanu hamarosan elterjedt ebben a városban s a környéken. Hopf e miatt a híresztelés miatt panaszkodott felesége kezelőorvosának, aki megnyugtatta s azt tanácsolta neki, hogy ne törődjék ezzel az „asszonyi pletykával”; még annyira sem érdemesítette az ügyet, hogy az asszonyt alaposabban megvizsgálja. Hopf ekkor feljelentést tett a híresztelők ellen s el is érte, hogy azokat a bíróság sorra elítélte. A Hopf ellen felmerült s közszájon forgó gyanu pedig elaludt, mert az első két feleséget kezelő orvosok nem látták gyanusnak a megbetegedéseket s mindkét esetben tuberkulózist állapítottak meg. Hopf a nyomozás későbbi folyamán kénytelen volt beismerni, hogy első két feleségének arzénos pezsgőt adott. Védekezése szerint ezt azért tett, mert azt remélte, hogy a csekély mennyiségű arzén a beteg asszonyoknak javára lesz.

Az ügyészség elrendelte az áldozatok exhumálását. A vegyvizsgálat a szülők, a gyermekek és az első feleség hullájában kimutatta az arzént. Hopf a tárgyaláson azzal védekezett, hogy szülei, gyermekei és első felesége sok, közismerten arzéntartalmú ásványvizet fogyasztottak. A bíróság bűnsnek mondta ki Hopfot szülei, első felesége és két gyermeke megmérgezésében, továbbá a második és harmadik felesége ellen elkövetett gyilkossági kísérletben és halálra ítélte. Hopf a többnapos tárgyalás alatt nagyon nyugodtan viselkedett s még néhány tréfás kiszólást is megkockáztatott. Csak a halálos ítélet kihirdetésekor hagyta el nyugalma. Halálrasápátdtan, reszketve rogyott a padra. Az esküdtbíróság tárgyalóterméből az épület környékén várakozó néptömegben át Preungesheimba szállították. Néhány hónappal később megjelentek Frankfurt falain a vörös plakátok s kihirdették, hogy Hopfon a halálos ítéletet végrehajtották.

Hopf megbánás nélkül, megátalkodottan halt meg. Csak azon sajnálkozott, hogy nem ő végezhetett magával. Tagadhatatlan, hogy tehetséges, ügyes ember volt, aki a tisztesség útján haladva, sokra vihette volna.

A XIV. Lajos korabeli Páris leghírhedtebb mérgekeverője Voisin asszony volt. Egy sötét házban lakott, s nemesek, papok és udvari hivatalnokok éppen úgy felkeresték, mint a polgárság és iparosság köréhez tartozó emberek. Megfelelő ellenszolgáltatás ellenében bárki óhaját teljesítette, anélkül, hogy az illetőnek a végrehajtás módjáról tudomása lett volna. Az örökségre aspirálók, a reménytelenül szerelmesek, a „meg nem értett” asszonyok mind Voisinhez fordultak, elpanaszolták neki fájdalmukat s hamarosan meg is kapták tőle kártyavetés vagy egyéb hókuszpókusz keretében a jóslatot, hogy az, akinek halála kívánatos, hamarosan meg fog halni. Ez a terminus annál rövidebb volt, minél nagyobb összeg ütötte a mérgekeverő asszony markát. Sokan sejtették a halál okát, de még többen sziklaszilárdan hittek e jóslatokban s nem is gondoltak arra, hogy a jósnő bűnös üzelmeket folytat. Voisin asszony különleges vonzó erejének oka az volt, hogy jóslatai beteljesedtek s hogy pedig beteljesedjenek, arra volt neki gondja. Ha történetesen egy asszony jött hozzá és aziránt érdeklődött, hogy nem jut-e rövidesen özvegyiségre, akkor nem mondott a jósnő határozott időt, amikor a férj meg fog halni. Hogy jóslataiban még jobban bizzanak az emberek, gyakran a halált megelőző közbeeső eseményeket is megjósolt. Így például azt, hogy ezen és ezen a napon az asztalra helyezett leveses tál eltörik, avagy a falitűkör lezuhan s ezek az események jelzik majd, hogy közeleg a halála annak, akinek azt megjósolta. Ezek a jóslatok be is váltak s természetesen a halálesetek is pontosan bekövetkeztek. Ez volt a legbiztosabb módja annak, hogy az embereket magához csalogassa. Igaz, hogy sok pénzbe került, de azt bizonyosra lehetett venni,

hogy ha egy, valakinek kívánatos, gyilkosság megtörtént, arról is gondoskodott Voisin, hogy erről senki ne tudhasson.

Gyakran a csodával határos ügyességgel juttatta a mérget áldozataihoz, úgy, hogy azok tényleg mind a megjósolt időpontban haltak meg. Sok bizalmasa volt, akik kezére játszottak; ezeket úgy megfizette, hogy nem árulták el s már a maguk érdekében is hűségesen leplezték üzelmeit.

De minden ügyesség és óvatossága ellenére is csak elérte végzete. A párisi rendőrségnek már túl kényelmetlen volt a mérgekeverő nagy befolyása s ezért a rendőrség mindent elkövetett, hogy leleplezze. Letartóztatták, s megindult ellene a vizsgálat. Lakása átkutatása alkalmával megtalálták azt a könyvet, amelybe feljegyezte annak a sok száz embernek a nevét, akik szolgálatait igénybe vették.

A rendőrség, amelyet a Brienvillier nevű mérgekeverővel szemben lefolytatott nyomozással kapcsolatosan részrehajlással és gyengeséggel gyanúsítottak meg, a Voisin elleni nyomozáshoz nagy buzgalommal fogott hozzá, hogy erélyt mutasson. Le is folytatták a vizsgálatot nemcsak Voisin, de mindazok ellen is, akik a könyvében szerepeltek s ha rájuk bizonyult, hogy valamelyik gyilkosságban részesek, halállal laoltak.

Voisin — a feljegyzések szerint bűnbánóan és megtörve — máglyán fejezte be életét.

Hogy Páris társadalma mily rettegő félelemben élt a vizsgálat alatt, a következő kis történet is mutatja.

Egy márkinő neve is szerepelt az óminózus könyvben. Amikor erről férjétől értesült, halálra rémült. Azt hitte, elveszett és állandóan a rendőrök közeledő lépteit hallotta a lépcsőkön. Így telt néhány nap, rettentő félelemben. Ekkor egy ember jelentkezett nála, akit a szolgálak nem ismertek. Sürgősen kérte a ház asszonyához való beocsátását.

„Mondja meg előbb a nevét!“, üzent ki hozzá a rettegő asszony. „Desgrais vagyok, a márkinő bizonyosan ismer!“, válaszolta az illető. Desgrais a párisi rendőrség félelmetes hivatalnok volt. Az ő rendkívüli ügyességének volt köszönhető, hogy annak idején Brienvilliert ártalmatlanná tudták tenni. Rettegtek tőle azok a párisiak, akiknek valami bűncselekmény terhelte a lelkiismeretét. A Voisin-féle mérgezési ügyben is volt már néhány jó fogása. Természetes, hogy Desgrais nevének hallatára határtalan rémület fogta el a márkinőt. Magára zárta az ajtót és jajveszékelve vetette magát férje lába elé: „Mentsd meg az életemet! Igaz, hogy én is jártam Voissinnél, de esküszöm, hogy csak egyetlen egyszer. Akkor is csak arra kértem,

Az angol-ausztráliai repülő-túra pilótája, Cobham, 25,000 angol mérföldes útjáról szerencsésen megérkezik Londonba. Melbourneból tért vissza és nagy tömegtől ünnepelve szállt le a Themze partján. A túrája hat hónapig tartott.

A margitszigeti nemzetközi lovasmérkőzés egyik magyar résztvevőjének ugratása.

hogy tegye teltebbé a keblemet, de esküszöm, hogy semmi egyebet nem kértem tőle." A márki fellélekzett, hogy felesége megmondotta neki az igazat. A félelmetes Desgrais azonban csak nem akart az ajtóból tágitani s kiabálni kezdett, hogy nem távozik. A márkinő feltépte az ablakot s ki akart rajta ugrani. Csak nagy nehezen bírta megnyugtatni a férje, aki aztán kiment, hogy Desgrais-vel tárgyaljon. Desgrais még mindig az ajtó előtt állott, de nem a rendőrhivatalnok Desgrais, hanem egy hasonló nevű kárpitós volt az illető, aki egy kifizetetlen számlával jött s annak kiegyenlítése előtt nem akart távozni.

(Folytatjuk.)

Sujtó átok.

*A vén Trencsén most nem örvend,
Hogy a várost a sok jött-ment
Cseh martalóc úgy ellepte,
Mint szép kertet a rút lepke.
Pártolói minden rossznak,
Amit lehet — eloroznak,
Ami jó volt és ami szent
Összetörik, — zúznak mindent.*

*Magyar címer gránitkőből
Kemény, mint a magyar ököl;
Ütik-verik, tépik vadul,
De a Címer meg se mozdul,
All szilárdan. Csak úgy dől el,
Hogy egyik cseh nagy poröllyel
Sújt rá a szent koronára,
De élete lett az ára,
Mert a címer reá dőlt le*

*És ott nyomban agyonölte,
Igy lakol meg minden ember
Aki téged bántani mer
Te drága — szent — magyar címer!
Barényi Ferenc.*

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A csehszlovák esendőrség.

(8. közlemény.)

A honvédelmi minisztérium 1917. évi XX. 6251. sz. rendelete.

Ha a esendőr szolgálatba megy, köteles puskáját az őrsparancsnok jelenlétében megtölteni és pedig telt tölténytartóval.

A másik telt tölténytartót a esendőr tarsolyában őrzi.

Kíséréseknél és vasúton, vagy gőzhajókon való utazásnál a tölténykamrában levő töltény kihúzatik és a tarsolyban őrízetik. Azután a tölténytartó a balkéz hüvelykujjával lefelé nyomatik és a záró óvatosan oly módon záratik le, hogy a töltény a tölténykamrába ne kerüljön. Ezáltal a puska tulajdonképpen nincs megtöltve.

Ha a esendőr elhagyja a vonatot, vagy gőzhajót, köteles a puskát oly módon megtölteni, hogy a zárot kinyitja és becsukja, amire az egyik öltény ismét a tölténykamrába kerül.

Ami a puska töltését és a töltény kihúzását illeti, ennél a esendőrnek nagyon óvatosnak kell lennie és erre alkalmas helyet kell találnia.

Ezen rendelkezés az összes rendszerű puskák tekintetében érvényes.

89. §. Toloncok kísérésére a esendőrség esakis a szolgálati hivatal által kifejezetten megnevezett esetekben alkalmazható és pedig, amikor a esendőrségnek ilyen kivételes alkalmazása az erről kiadott rendelkezésekkel meg van indokolva.

90. §. Ha a szolgálati hivatal megkeresi a esendőrséget, hogy legyen segítségére adóknak kényszerbehajtásánál, ezen segítség kizárólag abban állhat, hogy a esendőrség ezen hivatalos eljárásoknál annyiban segítkezik, amennyiben a hivatalos komolyság megőrzéséről és a hatóság által kiküldött hivatalos közegek-

nek a felek illetlen magatartásával szembeni védelméről van szó.

Ha tehát tárgyak vételnének zálogba, vagy ha valaminő végrehajtás foganatosíthatnák, a segédkező csendőröknek nem szabad kézzel közreműködniök, hanem esepün arra kell ügyelniök, hogy a hatósági közegek a nekik adott parancsokat háborítatlanul és rendszeresen végrehajthassák.

92. §. Különleges figyelemmel kell lennie a csendőrségnek a munkásokra vonatkozó mindennemű eseményekre, melyek a közrend és nyugalom szempontjából veszélyesek, ugyanezek a munkásoknak gyárakban, nagyobb ipari üzemekben és köz- és magánépítészeti munkahelyeken tartott mindennemű összejöveteleire, ha az összejövetelek megbeszélésekre irányulnának és veszedelmes jelleget nyernének, ki kell kutatnia a jelentkező nyugtalanság, vagy a megtörtént rendellenességek okait és köteles erről, valamint a bekövetkező nagyobb munkabeszüntetésről és munkáselbocsátásról a szolgálati hivatalnak haladéktalanul jelentést tenni. A munkásokkal szemben a csendőr tiszteletet és bizalmat keltő módon köteles fellépni, melyből a munkások felismerhetik az államhatalom szükségességét és akarátának komolyságát a rend és biztonság fentartása céljából és amely mód magának a munkásnak védelmet ad, az agitátoroktól esetleg származó kísértéssel és fenyegetődéssel szemben, nemkülönbön támogatást, hogy a saját jól felfogott érdekét megóvja.

93. §. Ha a csendőr parancsot kap, hogy országos vásároknál, kivilágításoknál, nyilvános vígalmaknál stb.-nél felügyeljen, elsősorban leginkább a helyi rendőrségnek kell segítségére lennie, ő maga csak akkor léphet közbe, ha a helyi rendőrség ereje a keletkezett zürzavar, vagy kihágás elnyomására nem elegendő. Különösen nyilvános vígalmaknál gondosan kell a csendőrnek óvakodnia attól, hogy a vígalom helyén, vagy annak helyiségében feltűnő módon körüljárjon, kicsinyes dolgokba avatkozzék és kihívóan viselkedjék.

Népgyűlésnél, vagy a népnek más nagyobb összejöveteleinél a csendőrnek a szolgálati hivataltól nyert külön rendelete szerint kell magát viselnie.

Bármikor kell a csendőrnek kihágás következtében közbelépni, köteles elsősorban a fő előidézőket eltávolítani, a többi résztvevőket pedig barátságos rábeszéléssel elcsendesíteni.

Népszóulónál a csendőrnek gyorsan meg kell fontolnia, vajjon egyedül képes lesz-e arra, hogy komolyságának veszélyeztetése nélkül az összetűzést meggátolja, vagy a népet a szétoszlásra rábírja, ha azt hiszi, hogy erre nem képes, köteles parancsnokától, vagy a helyben levő őrségtől, avagy a községi előljárástól segítséget kérni.

94. §. Minden rövid szabadságra bocsátott katonának kell, hogy szabadságotlapi lapja legyen, a tartós szabadságra bocsátott katonának katonakönyve és minden népfölkelőnek népfölkelő-könyve kell, hogy legyen.

A csendőr a kimutatásban levő személyleírást köteles annak tulajdonosával összehasonlítani és bizonyosságot szerezni arra vonatkozólag, vajjon a tartós szabadságra bocsátott és nem tényleges tartalékos, a katonai igazolványban levő hivatalos bizonyítvány szerint kellően jelentkezett-e.

95. §. Ha katonai személy végez valaminő utat, az előírt igazolványi irattal kell azt ellátni (utazási igazolvány, szabadságotlapi lap).

96. §. A legénységhez tartozó katonák, akik szökés-gyanusak, vagy akik saját veszélyükre eltávoztak, a tartós szabadságra bocsátottak, a nem tényleges tartalékosok, akik abban gyanusak, hogy nem engedelmességek a szolgálatba hívó parancsnak, közvetlenül vagy a politikai hatóság közbenjöttével a legközelebbi katonai hatóságnak adandók át.

98. §. Ha a csendőrség az állami határon teljesít szolgálatot, kötelességévé teendő, hogy az igazolási lapokról szóló rendelkezések végrehajtására különös szorgalommal ügyeljen.

Ha a csendőrség a határon való körjáratok közben csempészeket, vagy a vámrendelkezések egyéb áthágóit fogja el, kísérje azokat a legközelebbi jövedéki hatósághoz, ha az elfogott nem vádolhatik valaminő büntet-

tel, vagy a törvény más áthágásával, mely más eljárást követelne, mint a vámjárást; ellenkező esetben az elfogottat a bírósághoz, vagy biztonsági hatósághoz kellene kísérni.

100. §. Ha a csendőr véres fegyverrészeket, vagy eszközöket, vérrel bemocskolt ruhát, stb. talál, amelyek végrehajtott erőszakos cselekményről tanuskodnak, köteles az ilyen holmikat pontosan összeírni és a közelben érdeklődni, vajjon tud-e valaki a dolgról határozottabban, fennforog-e itt valaminő elkövetett bűncselekmény gyanuja és ki ellen irányul a gyanu.

Ha megtehető anélkül, hogy a bírói vizsgálatnak hátrányával járna, az összes talált tárgyak változatlanul, a holttest és a holttest alkatrészei kivételével a bíróságnak adandók át, egyébként azonban a vizsgálóbíró megérkezéséig őrizendők.

Általában ügyelni kell arra, hogy a bűncselekmény nyomai és jelei a hivatalos vizsgálatig lehetőleg érintetlenül hagyassanak.

Ha készpénz és értéktárgyak találatnak, amelyeken bűnjel, vagy más törvényáthágás jelei nincsenek, azok a hatóságnak elismervény ellenében átadandók. Ilyenekhez tartoznak a kulcsok is, álkulcsok és hasonló nemű tárgyak.

101. §. A csendőrségnek különösen alkalma van néha az elemi csapásokat és hasonló szerencsétlenségeket már csírájukban felderíteni és ilyenkor köteles minden eszközt felhasználni, hogy az embereket az őket fenyegető veszedelemre figyelmeztesse, köteles amiként és ahol csak lehet, segítséget és támogatást szerezni és általában mindent elkövetni, hogy a veszedelem elháríttassék, vagy lehetőleg csökkentessék.

Ilyenkor kivételesen joga van a csendőrnek éjjel és nappal és különösen a háztulajdonos, vagy a házban lakók felkérésére minden házba behatolni és a lakókat a fenyegető veszedelemtől óvni és védelmezni.

A csendőrségnek a szerencsétlenség ilyen és hasonló eseteiben mindenütt, ahol csak szükséges, köteles segítséget nyújtani és minden erejével arra igyekezni, hogy a szerencsétlenséget elhárítsa és a rendet és biztonságot visszaállítsa.

A csendőrségnek a veszedelemben forgó emberek védelménél nemcsak személyesen kell közreműködnie, hanem gonoszkodnia kell arról is, hogy a megmentett vagyon megőriztessék.

Ezen célból gyermekek vagy betegek és tehetetlen egyének részére, akiket a veszedelemből kiszabadított, nemkülönbön a megmentett holmik részére alkalmas helyeket találni és azokat kellő felügyelet alá helyezni.

102. §. Tűzeseteknél a csendőrnek figyelemmel kell lenni arra, amit a tűzrendészetre vonatkozó törvény rendel és aszerint kell eljárnia.

A tűzvész helyszínén segítenie kell a tűzoltóparancsnoknak és ügyelni arra, hogy pontosan végrehajthassék mindaz, amit ő elrendel.

A tűz eloltása után a csendőrnek továbbá ügyelni kell arra, hogy a leggondosabban hajthassék végre mindaz, amit a tűzoltóparancsnok az új tüztől való megóvás céljából elrendelt.

103. §. Árvizeknél a csendőrségnek arra kell ügyelnie, hogy betartassanak azon intézkedések, amelyekre óvatosságból van szükség. Amikor a folyók és patakok áradni kezdenek, a hidak, pallók és más közlekedési eszközök a leggondosabban őrizendők, a kompok, hajók, csónakok és csajkák készenlétben tartandók és ezek vezetésére hajósok rendelendők ki, különleges óvójelzésekkel, vagy örökkel meg kell gátolni, hogy az emberek a vízben járjanak és gázoljanak és a lakosság felszólítandó, hogy éjjel maradjon fenn; ezenkívül a csendőrségnek ügyelnie kell arra, hogy a gátak mindig jó állapotban őriztessenek.

Ha az árvízveszedelem növekednék, a legjobban fenyegetett lakosság biztos helyeken szállásolandó el.

Amennyiben valamelyik helység, vagy vidék tényleg árvíz alá került, gondoskodni kell a szomszédos telepekkel való összeköttetéséről.

Ugyanezek ügyelni kell a malmokra és viziművekre, hogy ilyen esetekben lehetőleg a hatóság műszaki vezetése alatt az építmények kihúzzassanak és ezáltal a víznek a kellő lefolyás szereztessek. Végül ügyelni kell arra, hogy az emberek csak hivatalos

A margitszigeti nemzetközi lovasmérkőzés keretében megtartott gyermeklovaglás nyertesei: Herberstein Marie grófnő, Pejásevics Jenő gróf és Herberstein Henrik gróf.

Ahol a prém „terem”. — Az északi sarkvidék örökös hó- és jégmezőin vadásznak a jeges medvét, szakimó hajtókkal, európai vadászok (balról a második Kleinschmidt kapitány, mellette a felesége), tömördök voszedelem és nélkülözés között.

bizottság által kikeresett és megállapított helyen járjanak át a jégen.

104. §. A csendőr általában köteles ügyelni mindarra, ami bárkit veszedelembe hozhat. Ha például észrevénné, hogy valamely házat vagy más épületet, esetleg annak részét viharban vagy zivatarban, avagy minden ok nélkül is az összedőlés veszedelme fenyegetné, ha tűzzel, tüzes szénrel, tüzes hamnyal stb.-vel gondatlan bánásmódot tapasztalna, ha valaki malmoknál vagy vízműveknél olyan eljárást engedne meg magának, amely az épületekre, a lakosságra, vagy a szomszédokra veszedelmet hozhatna, ha valaminő járvány vagy ragály nyomai és jelei mutatkoznának, ha valakin elmebetegség jelei mutatkoznának, vagy valamely állaton a veszettség jelei, a csendőr haladéktalanul köteles a tulajdonosok, lakosok, szomszédok, vagy rokonok figyelmét a fenyegető veszedelemre felhívni és azt a községi bírónak és a hatóságnak bejelenteni.

106. §. A körjáratot végző csendőrnek ügyelnie kell arra is, hogy az országúton és nyilvános utakon és helyeken semmi olyasmi ne történjék, ami rendellenességet, vagy bárminő kárt idézhetne elő. Nevezetesen ügyelnie kell arra, hogy a kocsisok tartsák be azon előírásokat, amelyek szerint az országutakon viselkedniök kell, hogy mindig azon oldalra kerüljenek ki, amint az a törvényekben és külön rendeletekben elő van írva, mindig maradjanak lovaiknál és a kocsiok ne aludjanak.

A csendőrnek ügyelnie kell, hogy az országutak tekintetében kiadott rendőri előírások általában betartassanak, különösen, ami azt illeti, hogy mekkora terhet szabad a teherkocsira rakni, mily szélesnek kell a kocsi tengelynek lennie, hol alkalmazandó a kerék-hám stb. Ha valamelyik kocsis nem akarna rendesen viselkedni és ha ellenkeznek, a legközelebbi hatósághoz kísérendő és ott az eset bejelentendő.

107. §. Amennyire az erdei törvény és a vadállomány óvása, madarak védelme stb. ügyekben kiadott földművelési törvények szerint a csendőrség feladatát kepezi, hogy az elkövetett kihágásokat bejelentse, ezen törvények szerint különös figyelemmel kell lennie az ilyen kihágásokra és ha valaki ilyet elkövet, köteles azt az illetékes hatóságnak bejelenteni.

108. §. A helyi rendőrség ügyeit tekintve, a csendőrségnek csak felügyelnie és a községi közegeknek segítségére kell lennie.

A helyi rendőrséget elsősorban a községnek kell gyakorolnia, mely célból arra saját közegeket szervez. Amennyiben a csendőrség a helyi rendőrség ügyeiben többet akarna végezni, saját hivatásától elidegenítettnek és a községgel különféle meghasonlásokra kerülne sor.

Ha tehát a csendőr a községi utakat, hidakat és pallókat megismerve találja, ha azt látja, hogy a pince-mélyedés semmivel ellátva nincs, hogy a kutak vagy itatok piszkosak, ha kályhákban fakémenyeket vagy fecsöveket venne észre, ha a helyi rendőrség intézeteinél és szervezeteinél valaminő más hibákat és hiányokat venne észre, avagy azt venné észre, hogy a helyi rendőrségre vonatkozó rendeleteket nem tartják be, köteles erről a községi bírónak jelentést tenni, hogy az ilyen hibák megakadályoztassanak. Ha azonban a községi bírónak ilyen ismételt esetekben nem volna szándéka a neki bejelentett hiányokat eltávolítani, vagy ha ebben a tekintetben ingadozó volna, köteles azt a csendőr a szolgálati hivatalnak bejelenteni.

Ily módon a csendőr kötelessége a községi bírónak készségesen segítséget nyújtani, ha nagyobb szerencsétlenségeknél, vagy más esetekben a bíró ereje és eszközei elegendők nem volnának, hogy a helyi rendőrség gyakorlásánál kötelezettségeiknek teljesen eleget tehessenek.

Általában a csendőrök és a községi bírák, valamint azok közegei között mindenkor jó egyetértésnek kell uralkodnia, minthogy ennek folytán mindkét fél a legjobb módon nyeri el a kölcsönös segítséget, amelyre szükségük van.

109. §. Ha a csendőrnek valamit bejelentenek, nem kell arról jegyzőkönyvet felvennie. Ha valaki csendőrhöz fordul valamivel, köteles őt a politikai hatósághoz, esetleg a bírósághoz utasítani és az írásbeli bejelentéseket további intézkedés végett ugyanazon hatóságnak átadni. Csupán, amikor a késedelemből veszed-

lem támadhatna és amikor valószínű, hogy a bejelentés való, csak ilyenkor léphet azonnal közbe a csendőr ilyen bejelentés folytán, hogy a törvény áthágása idejekorán megelőztessék, vagy, hogy a vétkes letartóztatására szolgáló alkalom el ne szalasztassék.

Ha a csendőrhöz valaminő vám- és egyedárúsági szabályzat áthágásáról szóló bejelentés érkeznék, köteles a bejelentőt, amennyiben bejelentését szóbelileg tette, az illető járás pénzügyi hatóságához utasítani és ha a bejelentés írásbelileg történt, az őrsparancsnok által ugyanott átadandó.

V. FEJEZET.

A) Az őrsparancsnok részére szóló előírások.

110. §. Mihelyt az őrsparancsnok a parancsnokságot szabályszerűen átvette, köteles a járási politikai hatóságnál és az őrs kerületében levő bíróságnál bemutatkozni. Az őrsparancsnok, vagy az őt helyettesítő csendőr, amikor a járási főnök vagy helyettese hivatalos minőségben érkezik az illető helyre, ahol az őrs van, köteles neki bemutatkozni és esetleges rendelkezéseit átvenni.

Ha a járási főnök vagy helyettese hivatalosan jön a csendőroros laktanyájába, felkérésére az őrs szolgálati könyve betekintés céljából eléje terjesztendő és amennyiben kéri, jelentés teendő neki a biztonsági szolgálatról általában, valamint a szolgálati hivatal különös rendelkezéseinek végrehajtásáról.

Az őrsparancsnoknak a hatósághoz való viszonya és az ezekkel szembeni kötelezettségei a szolgálati utasításban foglaltak.

Az őrsparancsnoknak igyekeznie kell, hogy a felügyeletére bízott körlet viszonyait lehető leghamarább és kellően megismerje és azokkal megismerkedjék, hogy t. i. megismerje a terepviszonyokat általában, hogy tudomást szerezzen a körlet lakosainak foglalkozásáról, életmódjáról, szokásairól és hasonlókról, különösen pedig a veszedelmes személyek gyanánt ismert egyénekről. (Szolgálati Utasítás 23. §-a.)

111. §. Az őrsparancsnok feladata az alárendelt csendőrök oktatása és kötelessége ügyelni arra, hogy a csendőrök lehetőleg mielőbb képeztessenek ki a szolgálatban és sajátítsák el a szolgálatra vonatkozó előírásokat.

Az őrsparancsnoknak minden alkalmat fel kell használnia, hogy megismerje a csendőrök tulajdonságait és képességeit a bizonyosságot kell szereznie arról, vajjon és mennyire megbízható mindegyikük a szolgálatban; emellett tehát minél gyakrabban, különösen akkor, amikor fontos és veszedelmes rendelkezésekről van szó, a szolgálatot velük együtt kell végeznie.

112. §. Az őrsparancsnoknak kell elrendelnie mindazt, ami a szolgálat végzéséhez szükséges, neki kell megneveznie azon csendőröket, akiknek szolgálatba kell menniök és esetleg megállapítani a járőröket, valamint az egyes szolgálat tartamát, amennyiben azt a szolgálat természete szerint meg lehet állapítani.

Ha az őrsparancsnok rövid időre valahová távozik, vagy valami éri őt, az őrsparancsnokságot köteles az erre megállapított helyettesének átadni.

113. §. Az őrsparancsnoknak időről időre, nappal és éjjel ellenőriznie kell a járásában külső szolgálatot végző csendőröket és magán a helyszínén kell bizonyosságot szereznie arról, vajjon a szolgálati rendelkezések pontosan és úgy teljesítettnek-e, amint az ügy azt megkívánja. (Szolgálati utasítás 67. §-a.)

114. §. Az őrsparancsnoknak szigorúan ügyelnie kell a melléje beosztott csendőrök fegyelmére, ezen fegyelem gyakorlására az országos csendőrsparancsnokság a sorozott altiszt büntetési jogával ruházhatja fel. Ezen jog azonban a körülmények szerint tőle ismét elvehető.

115. §. Az őrsparancsnoknak a szolgálatba induló csendőröket mindenkor meg kell vizsgálnia, vajjon mindegyikük az előírás szerint van-e felfegyverezve, felszerelve és különösen, vajjon van-e annyi éles töltenye, amennyi kell és vajjon töltött-e a fegyvere. Az ilyen vizsgálat különösen akkor eszközölni, amikor

foglyok kísértetnek és nemcsak a foglyokat kísérő esendőrökre, hanem a körülmény szerint a foglyokra is ki kell terjednie s ilyenkor szabályul szolgálják úgy a községi rendelkezések, mint a hatóságok által adott rendeletek. A fogolyszállítását intéző őrsparancsnoknak gondosan be kell tekintenie a kísérő iratokba, hogy bizonyosságot szerezzen, vajjon és minő különleges óvatosságra van szükség a foglyokkal való bánásmód tekintetében, vagy egyébként.

116. §. Az őrsparancsnoknak ügyelnie kell arra, hogy minden esendőr szorgalmasan betekintszen az állomáshoz érkező elfogatási iratokba és egyéb figyelembevétel céljából érkező felszólításokba. Ha különösen veszedelmes gonosztevőről, vagy igen fontos ügyről volna szó, jól teszi a esendőr, ha a leírást lemásolja, vagy ha a leginkább feltűnő tulajdonságokat saját könyvébe feljegyzi. Az ilyen elfogatási iratok és felszólítások minden őrsön feljegyzendők és gondosan megőrzendők. (Irodai Utasítás 42. és 44. §-ai.)

117. §. Hogy miképpen vezetendők a esendőrségnél az irodai munkálatok, az irodai utasításban van megállapítva.

118. §. Minden elkülönített és egymagában szolgálatot teljesítő esendőr a járásban levő legközelebbi őrsparancsnoksága alá tartozik.

Egy esendőrből álló esendőrállomások tekintetében (Einzelposten) általában a esendőrré vonatkozó rendelkezések érvényesek, továbbá pedig a 110. és 117. §-okban foglalt szolgálati rendelkezések.

B) A járási esendőrparancsnok részére szóló rendelkezések. Járási esendőrparancsnokok. Hatáskör.

A belügyminiszterium 1920 március 24-én kelt 55.232/1919—13. számú rendelete.

1920 április 1. napjától kezdődőleg a járási esendőrparancsnokok szolgálati állása és kötelezettségei a következőkben állapítottak meg:

1. A járási politikai hatóság székhelyén levő esendőrőrs teljesen önálló és teljesen egyenrangú a járásban levő többi esendőrőrsrel és ugyanazon szabályok szerint jelöltetik meg, mint ezek. (Szervezeti rendelkezések 6. §-a.)

Ezenkívül minden egyes járási politikai hatóság székhelyén járási esendőrparancsnokság van szervezve. Ennek parancsnoklásával tiszték bíztatnak meg.

2. A járási esendőrparancsnok szabadságolásakor, megbetegedésekor, vagy egyéb átmeneti elfoglaltságakor őt a helyi esendőrőrs parancsnoka helyettesíti.

Ennek következtében a járási esendőrparancsnokság helyén levő esendőrőrsök parancsnokaiul — amennyiben az informálási tanfolyam végzettségükben hiány nincsen — csak főőrmesterek nevezendők ki, akik, tekintettel általános szakképzettségükre, másképpen is megfelelnek a végrehajtási tisztekké való kinevezés tekintetében előírt feltételeknek és ezen rangra számíthatnak.

3. A járási esendőrparancsnok katonai előjárója a kerületében levő összes őrsöknek; ezenkívül az illetékes járási hatóság rendelkezése szerint vezet, irányítja és ellenőrzi az általuk végzett összes biztonsági szolgálatot is.

Főkötelezettsége tehát (a esendőrségi utasítás 119—124. §-ai szerint):

(Folytatjuk.)

Megvan sok emberben a hiúság, hogy minden előleges tanulmány és előkészítő ismeretek nélkül is azonnal bármely bölcsészeti és tudományos munka olvasására készek, mintha az nem is volna egyéb egy regénynél; a jámborok nem tudják, mennyi időbe és fáradságba kerül az olvasás megtanulása. Én nekem nyolcvan év kellett hozzá s még most sem mondhatom, hogy célt értem.

Goethe.

A MI VÉRTANUINK

Oláh János tiszthelyettes, Gyermán Imre és Szanyi Károly próbaesendőrök.

Oláh tiszthelyettes a gávai járás parancsnoka volt. Gyermán és Szanyi próbaesendőrök a gávai őrsön teljesítettek szolgálatot.

Az őrskörlet állandó harcok színtere volt. Hol a vörösök, hol az oláhok voltak a helyzet urai. A lakosság a bizonytalan helyzetet kihasználva rabolt, fosztogatott. Oláh tiszthelyettes éjjelt nappallá tett, hogy a rendet helyreállítsa. Csendőrei hűségesen támogatták minden munkájában úgy, hogy Gáván nemsokára mintaszerű rend uralkodott.

Június 5-én azonban két vörös katona polgári ruhában átkelt a Tiszán s egy kisebb oláh járőrt meglepve, annak két tagját megsebesítette. Az oláhok erre Gáva községet tüzérségi tűz alá vették, majd még a délelőtt folyamán büntető expedíciót küldöttek a

Oláh János tiszthelyettes

községbe. A vörösök kevés ellenállás után Gávát feladták és visszavonultak. A esendőrök nem mentek velük. Vesztükre, mert a foglyul ejtett vörösök bevádolták a esendőröket, hogy ők sebesítették meg az oláh járőr két tagját. Az oláhok erre a esendőröket elfogták és iszonyúan összeverve Nyíregyházára szállították a huszárlaktanya fogdájába.

Itt másnap, azaz június hó 7-én anélkül, hogy kihallgatták volna, halálra ítélték őket. A halalos „ítélet” Belea György hadnagy kézbesítette az akkor Nyíregyházán állomásozott 82. oláh gyalogezred parancsnokságától egy oláh lovas századosnak, aki az 1. oláh huszárezred 2. századának volt a parancsnoka.

A huszárszázados a esendőrökkel ásatta meg sírjukat. Majd összekötöztette s a sírgödör szélére állítva, huszárszádosokkal agyonlövötte őket. Oláh tiszthelyettes nem halt meg azonnal. Két szuronydöféssel „kegyelmeztek” neki. A kivégzést végrehajtott „huszárok” jutalmul 1—1 félliter bort kaptak.

Az oláhok kivonulása után a csendőrök holttesteit exhumálták, felboncolták. A bizottság megállapítása szerint a sérülések nem voltak olyanok, hogy azonnali halált okozhattak volna, — s így az áldozatokat élve temették el.

A boncolás után a két próbacsendőrt Nyiregyházán, Oláh tiszthelyettes Gáván helyezték örök nyugalomra. A nyiregyházai huszárlaktanyában azt a helyet, ahol a kivégzést végrehajtották, márványtáblával jelölték, amelyen a következő felírás olvasható:

Hazájukért becsületesen szolgálva, az oláh gyilkos golyójától 1919 június hó 8-án vértanu halált haltak

OLÁH JÁNOS
csendőr járásörmester

SZANYI KÁROLY és GYERMÁN IMRE
prb. csendőrök.

EMLEKÜKET A BAJTÁRSI KEGYELET ŐRZI.

Sorsuk tragikus volt. A végzet két malomkö közé sodorta; a vörösök és az oláhok között őrlődtek, nem

Szanyi Károly

próbacsendőrök

Gyermán Imre

feledkezve meg egy pillanatra sem arról a hűségről és kötelességről, amivel a nemzeti eszmét megtestesítő „magyar csendőr” névnek tartoznak.

Emlékük örökké élni fog minden magyar csendőr szívében.

Vezérség, babér, hősi hír apa s fiú közt nem közös jószág; a fiút ily szerzeményből csak a példa illeti, melyet követnie kellene.

Teleky László gróf.

Ki minden cél nélkül él, ki semmi terhet magára vállalni nem akar, annak, kivált ha fényesebb tehetségekkel bír, végre az élet válik terhére; s ha a nagy világban talált rossz házasságoknak belső történetét ismernők, az tünnék ki, hogy férj és nő többnyire azért tették egymást szerencsétlenné, mert semmi egyéb dolguk nem volt.

Eötvös.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Két puskalövés.

Nyomozta a tolesvai örs.

1922 augusztus 30-án ¼ órakor a tolesvai csendőr-örs laktanyájában a nős örsparancsnoki lakás ablakán bezörgetett egy ember és bekiabált, hogy Erdőhorváti községből, az erdésztől hozott sürgős levelet. Végh Imre tiszthelyettes azonnal felkelt, átvette a levelet, amelyben Bazsó Imre uradalmi erdész arról értesíti az örsöt, hogy az éjszaka folyamán 23 és 24 óra között a község utcáján Mannlicher puskából két lövést adtak le rá.

Az örsparancsnok azonnal a legénységi szobába ment s a két otthon lévő nőtlen csendőrt felköltötte. Csurka Lajos csendőrrel együtt azonnal felszerelt, előírta a szolgálatot, Bodnár János csendőrnek pedig, számítva arra, hogy Erdőhorvátiban két főből álló járőr a nyomozásra úgy sem lesz elegendő, megparancsolta, hogy a lakásukon lévő három nős csendőrt keltse fel, azok vele együtt szereljenek fel és további parancs vétele végett nála Erdőhorvátiban jelentkezzenek. Ezután járőrtársával együtt az erdész által a küldőne után küldött kocsit igénybe vette és az 5 km. távolságban lévő községbe ¼ órakor megérkezett, ahol az erdészlaknál már várta a tolesvai örsnek egy rendes szolgálatban állott és Háromhuta felől időközben odaérkezett járőre, Bazsó Imre erdész, Morandiny mérnök és Vincze Imre fakitermelési tisztviselő.

Az örsparancsnok gyors tájékozódás végett meghallgatta az erdész előadását, aki elmondta, hogy az elmúlt este 9 órakor feleségével és 16 éves unokaöccsével együtt elment Morandiny Lajos mérnökék lakására, ahol jelen volt Vincze tisztviselő is; 23 és 24 óra közötti időben indultak hazafelé. Miután koromsötétség volt, egy kézi lámpát gyújtottak meg, amit felesége vett a kezébe. Az utca közepén haladtak, elől az asszony, azt követte unokaöccse, maga ment leghátul. Vincze ellenkező irányban távozott az utcán lakása felé. A házigazda kb. 10—15 lépésre elkísérte Bazsóék, azután visszament lakására.

Amikor Bazsóék már 60 lépést haladtak, egy bal-felől nyíló mellékutcába kellett betérniök, lakásuk felé. Mielőtt ebbe az utcába bekanyarodtak volna, az utca jobbkez felőli oldaláról valaki egy nagyobb követ dobott közérjük. Bazsó erre, — tudva azt, hogy a lakosság nagyrésze haragszik rá, mert minden bűncselekményt feljelent és üldözi az orvvadászokat, — önvédelemből és ijesztésül pisztolyával a levegőbe lőtt. Az asszony és a fiú már a mellékutcában voltak, amikor a kődobóval ellenkező oldalon, tehát az erdészszel éppen szemben egy Mannlicher puskából leadott lövés dördült el. A lövedék az erdész közelében röpült el, mire ő a mellékutcába ugrott és a fal mögül két lövést adott le a reája lövő irányába. Az még egyszer lőtt, hallani lehetett a závarzat zörgését is. Azután futásnak eredt társával együtt. A lövések után Morandiny és Vincze azonnal megjelentek a színhelyen, de miután látták, hogy senki sem sebesült meg, valamennyien hazamentek.

Általános tájékozódás után a járőr a nyomozás megkezdése és elsősorban a helyszíni szemle megejtése végett a bűncselekmény elkövetésének helyére ment, az említett három polgári egyénnel együtt.

A helyszínen a járőr mindent jól szemügyre véve nyomok után kezdett kutatni, minden négyzetméternyi területet jól megnézve lassan haladt előre. A mellékutca sarkától 35 lépésnyire 2 Mannlicher puskába való töltény hüvelyét találta. Ugyanitt a száraz, köves és poros földön egymás mellett és egymást takarva ugyanaz a lábnyom volt látható, ami bizonyította, hogy a tettes itt hosszabb ideig ácsorgott. Ezzel szemben az utca másik oldalán hasonló helyzetű nyomokat talált a járőr. Itt állhatott az, aki a követ dobta. A lábnyomokat a járőr megpróbálta lemérni, de pontos méret felvehető nem volt, mert a szárazság és por miatt határozott vonalakat megállapítani nem lehetett.

Sértett a helyszínen kikérdezve kijelentette az előadottakon kívül, hogy az eset után feleségét és unoka-

öcsét hazakisérve. Varga József erdőőrt magához hívatta s miután az volt a gyanúja, hogy a tettes Fedor András volt, mert előzőleg azt több ízben feljelentette orvvadászatért, az erdőőrrel együtt 1/2 óra tájban annak lakására ment, de ágyban fekve találta s úgy ő, mint szülei és felesége azt állították, hogy este 8 órakor már otthon volt.

Ezek után a járőr a helyi és személyi ismereteire támaszkodva folytatta a nyomozást. A már említett mellékutatótól 35 lépésre állt a tettes. Itt az utca két felé ágazik, még pedig a mellékutca felől, vagyis Bazsóék útiránya felől nézve az egyik utca féljobbra visz és 500 lépés hosszúságban kivezet a szántóföldekre, a másik ág pedig még egy darabig egyenesen haladva derékszögben megtörik jobbra (itt van Fedor lakása) s csaknem ugyanott végződik a szántóföldeknél, ahol az előbbi utca.

A járőr meggondolva azt, hogy a tettes a két leadott lövés után ismételni próbált, (záródugattyú zörögése) de nem lőtt, hanem társával együtt futásnak eredt, lehetségesnek tartotta, hogy a tettes hátulról zörejt hallott, vagy onnan tartott meglepetéstől, tehát csakis a mezőre vivő rövidebb 500 lépés hosszú utcát választhatta menekülési irányul. Illetleg, ha valóban Fedor volt a tettes, úgy szintén jobb, ha annak lakását a járőr az 500 lépéses utcán végig haladva a szántóföldek felől közelíti meg. A járőr a helyszín közelében lakó összes egyéneket kikérdezte, de érdemleges eredmény nélkül. Ezután a járőr elindult az 500 lépés hosszú utcában. Itt kikérdezte azokat, akiket szava-hihető embereknek ismert, de különösen azokat, akikről tudta, hogy ilyenkor szilvaérés idején kertjüket őrzendő a szabadban alusznak. Csaknem az utca végén van egy szilvást, melynek tulsó vége arra az utcára ér ki, amelyben Fedor is lakik. Tehát aki ebben a kertben aludt, az a lövésekre felébredve bizonyára hallotta, vagy látta, ha valaki a két utca bármelyikén is végig futott. A járőr bement a kertbe s ott találta Zolyómi Kálmán földmivest, aki részletesen elmondta, hogy az éjszakai lövöldözés után kis időre egy embert látott futni a szántóföldek felé abban az utcában, ahol Fedor lakik, majd 10 perc múlva egy ember ugyanott visszafelé futott. Megindult az utca végén a kutatás a lábnyomok után.

A szántóföldön talált a járőr nyomokat, de azok ismét eltűntek. Az irány az utca végétől egyenesen a 200 lépésre levő bokros hely felé vezetett. A bokros szorgos átkutatásának az lett az eredménye, hogy egy sűrű helyen a járőr egy Mannlicher puskát és 30 db töltényt talált egy vászonzacskóban. A puskában két töltény volt, a harmadik pedig félig a töltényürbe betolva derékszögben elhajlott a záródugattyúval reá gyakorolt nyomás és ütés következtében. A puskát a járőr magához vette és a községhez ment. A sértett, megtudva, hogy egy puskát talált a járőr, sőt már arról is hallott, hogy Zolyómi hol látott egy futó alakot, kijelentette, hogy csak Fedor lehet a tettes.

A járőr azonban bizonyító adat hiányában ezt az egyoldalú állítást még nem fogadhatta el.

Hegy József tiszthelyettes járőrtársával bizalmas úton megállapította, hogy Fedor Bodrogkiszaludon vásárolt egy Mannlicher puskát. Az őrsparancsnok ezt a járőrt a nyomozás megejtése végett azonnal útba indította a szomszéd járásban fekvő előbb említett községbe, majd pedig a községhezán a községi jegyző és bíró jelenlétében megkezdte a kikérdezést.

A község két éjjeli óra előadta, hogy előző nap este 9 és 10 óra között látták, amint Fedor András és Buttel István s még két társuk a bezárt koresma ablakán keresztül pálinkát vásároltak és ittak.

Fedor azt állította, hogy ő nem volt ott, mert 8 órakor már a lakásán tartózkodott. Ezt állították szülei és felesége is.

Buttel másik két társával a mezőn dolgozott. Ezek előkerítésére járőrt küldött ki az őrsparancsnok.

Ezután az őrsparancsnok egy alkalmi kocsin Tolosvára ment és 11 órakor járásparancsnokának telefonon jelentést tett s azután visszatért Erdőhorvátiba.

Buttel és két társa, továbbá a koresmáros azt állította, hogy előző este 9 és 10 óra között (9 órakor a koresma már zárva volt) tényleg Fedorral együtt pálinkáztak a koresmaablaknál. A két társ a pál-

kázás után hazament, alibijüket igazolták. Buttel előadta, hogy a pálinkázás után ő teljesen részeg volt, nem tudja, hogy hol és merre járt, csak arra emlékezik, hogy éjjel egy órakor felébredve az utcán fekvő taláta magát, azután felkelt és hazament. Bizonyítékok szerint két óra körül érkezett haza. Nevezettet itt senki sem látta.

Fedor a bizonyítékok súlya alatt annyit beismert, hogy társaival együtt pálinkázott, de az 8 órakor történt s akkor ő egyedül hazament. Egyébként mindent tagadott.

18 órakor a helyszínre érkezett a kiküldött járásparancsnokhelyettes két főből álló járőrrel. A járásparancsnokhelyettes tájékozódott, a helyszíni szemlét újból megejtette, Fedort és Buttel is újra kikérdezte, de újabb eredmény nélkül, az alapos gyanúkok alapján azonban a gyanúsítottak mégis elfogattak. Fedor lopásért két ízben, orvvadászatért két ízben, Buttel lopásért egy ízben, testisértésért pedig több ízben volt büntetve.

31-én Kisfaludról bevonult a járőr és jelentette, hogy Tamás Gábor ottani lakos beismerte tanuk előtt, hogy június 8-án eladott egy Mannlicher puskát Fedornak 500 koronáért. A járőr által felmutatott puskát felismerte. Ezek után Fedor beismerte, hogy tényleg vett egy Mannlicher puskát Tamástól, de azt júliusban Barány János ó-hutai lakosnak eladta. Egyben több tanut sorolt fel, kik az eladásról állítólag tudtak. Ezek a tanuk azonban határozottan állították, hogy Fedor nem adott el senkinek sem puskát, vagy legalább is ők nem látták azt s nem is hallották róla.

Szeptember 1-én Bárányt egy Mannlicher puskával együtt bekísérte egy járőr Erdőhorvátiba. Nevezett tanukra hivatkozott, hogy ő nem vett puskát Fedortól s a nála levő Mannlicher katonák hagyták el, s az már évek óta birtokában van. Az erdőben 15-18 kilométernyi távolságban dolgozó tanukat a járőrök behívták és beigazolást nyert, hogy a Báránytól elkobzás végett őrizetbe vett Mannlicher már több, mint két éve birtokában van.

A helyzet tisztázása végett másnap egy járőr Borsodkiszaludba ment, az ott megejtendő pótnyomozás végett. Ekkor Tamás hajlandónak nyilatkozott Erdőhorvátiba elmenni első előadásának bizonyítására. A községhezán egy asztalra tette a járőr a eserjésben talált puskát és a Bárány féle puskát. Tamás már távolról felismerte, hogy melyik volt az, amelyet ő Fedornak eladott. Az a puska volt az, amellyel az erdőszere rálöttek. Ezzel a nyomozás befejezést nyert.

Beigazolást nyert, hogy aki Bazsó erdőszere a követ dobta, az Buttel volt, míg az ellene irányított lövéseket Fedor tette, mert ily cselekményre hajlamos, alibijét igazolni nem tudta, az erdőszert gyűlölte, akire azzal a puskával löttek, amelyet a járőr a eserjésben talált. A két lövés utáni záródugattyúval való zörgés csakis onnan keletkezhetett, hogy a harmadik töltény félig a töltényürbe szorulva a dugattyú működését megakadályozta. Fedor lakása abban az utcában van, amelyikben a szilvást őrző Zolyómi a lövések után egy futó embert látott, akinek más célja nem volt, mint a puskát elrejtteni a bozótban. Ez a puska pedig bebizonyítottan Fedoré volt, senkinek kölesön nem adta, tehát a tagadással szemben a gyilkosság kísérlete beigazolódott.

Ebben az esetben az utasítások szerint a járőr helyesen járt el. Lényeges volt a tájékozódás és helyszíni szemle megejtése végett kivezényelt járőr gyors megjelenése, mert már egy-két órai késésnek is, vagy különösen a reggel bevétele után az eredménye az lett volna, hogy a korán kelő falusi nép a helyszíni nyomokat megsemmisítette volna. Az őrsparancsnok által megejtett helyszíni szemle részletes, körültekintő volt s a nyomozásnak nyugodt türelemmel és leleményes következetességgel való bevezetése már előre biztosította az eredményt. Mint minden nyomozásnál, itt is beigazolást nyert, hogy a csendőr csakis a helyi és személyi ismeretben való teljes tájékozottsággal képes nyomozást helyesen vezetni és eredményt felmutatni akkor is, amikor a gyanúsítottak mindent tagadnak.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

A M. Kir. Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület vezetősege az 1926—27. egyesületi évben. *Elnökség:* Diszelnök: József királyi herceg Ő Fensége. Elnök: Gyergyószentmiklósi Kary Béla altábornagy. Alelnök: vitéz Szakvály Emil ny. tábornok. Igazgató: Miákich Alajos ny. alezredes. Jogtanácsos: dr. Pajor Rezső udvari tanácsos. Irodatiszt: Oláh János ny. százados. *Választmány:* Tudományos bizottság: Elnök: vitéz Rätz Jenő ezredes. Titkár: Barabás Emil alezredes. Tagok: vitéz Hellebronth Antal ny. tábk., vitéz illenecfalvi Sárkány Jenő ny. altb., Tattay István ny. tábornok, Fischer Lajos ezredes, Görgey György ezredes, Szabó Sándor főtanácsnok, dr. Kraus Kálmán ftmk. bíró, dr. Baresay Kálmán ftmk. orvos, Gyenes László tanácsnok, Ránzay Ágoston tanácsnok, Vermes Béla tanácsnok, vitéz Fábry Dániel őrnagy, vitéz Nagy Aron altanácsnok, Dezeő László főelőadó, Horváth Bálint főtnk. *Vigalmi bizottság:* Elnök: vitéz Pávai Mátyás Sándor tdk. Titkár: De Sgardelli Caesar tanácsnok. Tagok: vitéz Dezséry József ny. tábornok, Molnár Jenő ny. ezredes, Hoffman Géza ny. ezredes, Schenker Zoltán tanácsnok, Szabó Aladár alezredes, báró Gaudernák Emil őrnagy, Ilkanics József őrnagy, Lotz Gyula altanácsnok, Erkulemez Siegfried altnk, Stemmer László őrnagy, Kruttsehnitt Lajos altnk, Pajtás Ernő százados, Máriaassy László főelőadó, Negró Leó százados, Bekény Béla főelőadó, Orosz Zoltán felügyelő, Veress Zoltán ny. százados, vitéz Janky Vilmos főelőadó, Homonay Percel Sándor főea., Bartholy Róbert főelőadó, vitéz Máday Gusztáv főelőadó, Székely Gyula főtisztviselő, Keksz József Edgár főelőadó, Gaál Gyula főelőadó, Kovalszky Jenő főelőadó, Liptay László főelőadó, Pap János főelőadó, Somkerekfi Gusztáv főelőadó, Tatay Károly ny. százados, Bajzát Tibor főtisztviselő, Jakab György főhadnagy, Almay Lajos főhadnagy, Karleusa Lajos főhadnagy, dr. Wild Tamás tisztviselő. *Gazdasági bizottság:* Elnök: Tahisz László ny. tábornok. Titkár: Mőyzer László ny. ftmk. hdbzt. Tagok: Ehmann József ny. altábornagy, Kirehner Herman ny. altbgy., Megay Oszkár ny. altáb. hdbzt., Pfalz Rudolf ny. tábornok, Réthy Zsolt ny. tábornok, Ehrlich János ny. tábornok, Ebinger János főtanácsnok, Martinovics Ágost ny. ezredes, Stessel Ernő ny. ezredes, Pogány Géza ny. ezredes, dr. Fehér László főtisztviselő, Raffay Miklós kapitány. *Választmányi póttagok:* Fentiek kivül az egyesület választmányának még hatvanhárom póttagja is van, akiknek bizottsági beosztásuk nincs s csak az időközben fogyatéka jutott rendes tagok helyére soroltatnak be. *Felügyelő bizottság:* Rendes tagok: Paica Oszkár tanácsnok hdbzt., Popp Elemér tanácsnok hdbzt. Póttagok: Bodnár Ferenc tanácsnok hdbzt., Vajda Gyula számv. igazgató. *Rendészeti bizottság:* Elnök: Schranz Ödön tábornok. Tagok: De Sgardelli Caesar tanácsnok, Misuray Félix tanácsnok, Haszlinger Ferenc altanácsnok, vitéz Janky Vilmos főelőadó. *Magyar Katonai Írók Köre:* Elnök: báró Hazay Samu ny. vezérezr. Alelnök: Pilch Jenő ny. főtanácsnok. Főtitkár: De Sgardelli Caesar tanácsnok. *Könyvtár vezetősége:* Igazgató: Pilch Jenő ny. főtanácsnok. Helyettese: Suchter István altanácsnok. Főtitkár: Gödölle Rudolf ny. alezredes. *Nyelviskola intéző bizottsága:* Elnök: vitéz Hellebronth Antal ny. tábornok. Tagok: vitéz illenecfalvi Sárkány Jenő ny. altbgy., Shvoy István tábornok (tanteingyeto), Nagyszombathy Miksa ezredes, Fischer Lajos ezredes. Igazgató: Ránzay Ágostonné. *Vivóklub intéző bizottsága:* Klubelnök: Újfalussy Gábor ezredes. Alelnök: Holly Jenő ny. alezredes. Titkár: Oláh János ny. százados. Tagok: Berti László ny. ezredes, Hoffmann Géza ny. ezredes, Schenker Zoltán tanácsnok, Ranzenberger Victor százados. *Étkezési bizottság:* Elnök: Lotz Gyula ny. ezredes. Tagok: Vály Miklós alezredes, Suchter István altanácsnok, Antal Jenő ny. gt. alezredes. *Jóléti üzemek felügyelősege:* Thaisz László ny. tábornok, vitéz Szakvály Emil ny. tábornok, Mőyzer László ny. ftmk. hdbzt., Ács Ernő őrnagy. *Rendező bizottság:* Önként jelentkező kaszinótagokból állítatik össze, a vigalmi bizottság kiegészítésére — utóbbi bizottság elnökének utasításai szerint — estélyek, mu-

latságok és egyéb szórakoztató összejövetelek rendezése céljából. *Megjegyzés:* A választmány fenti módon való megalakulása (bizottságokba való beosztása), valamint a bizottságok elnökeinek további megbízatása az 1926. évi október hó 16-án tartott évrzáró közgyűlésén történt (12. §. 1., 8. bekezdés).

CSENDŐR LEKSZIKON

109. Kérdés. *Izgatás vagy a magyar állam megbecsülése ellen irányuló büncselekmény esetén több ízben fordul elő, hogy a tettes a „demokráciát” hangoztatva hátrányos következtetéseket von le az ország közállapotaira, azt a gondolatot fejtve ki, hogy a demokráciának hiánya meggyalázó bélyeg az országon. Mi ennek a fogalomnak valódi tartalma?*

Válasz. Demokrácia magyarul annyit jelent, mint népuralom. Mint politikai berendezkedés jelenti az államnak olyan közjogi szervezetét, amely szerint az állami főhatalom gyakorlója nem valamely kiváltságos osztály, vagy az uralkodó saját személyében, hanem maga a nép. A nép vagy közvetlenül gyakorolja az állami hatalmat a népgyűlésen, vagy pedig akként, hogy képviselteti magát az országgyűlésen.

A népnek a kormányzásban, az állami főhatalom gyakorlásában való olyatén részvételét, hogy akár közvetlenül nyilvánítja akaratát a népgyűlésen, akár pedig képviselőket választ, ha gondolkodunk a dolgon, bajosan lehet népuralomnak nevezni. A nagy sokaság vezetők nélkül tehetetlen, arra pedig, hogy kormányozza magát, feltétlenül képtelen. A népgyűlésen megnyilvánuló népakarat tehát a gyakorlatban egy-egy vezető műve lesz, ha mindjárt ezt a vezetőt önként választja is magának a nép. Láthatjuk ebből, hogy egyesek akaratáról van végső eredményben szó, nem a népről, különösen, ha arra gondolunk, mily eszközökkel juthat vezéri polera a népvezér (megvesztegetés, vagy a műveletlen tömeg elkábításával stb.). Még kevésbé lehet szó szoros értelemben népuralomról a képviselői rendszernél, hiszen ott a képviselők maguk határoznak, nekik választóik utasítást nem adhatnak, megbízóiktól tehát teljesen függetlenek.

Ezért van az, hogy az újkori szóhasználat szerint a demokrácia nem ezt a most kifejtett „népuralom” fogalmat fedi, hanem a demokráciának más értelmezését a modern politikai fejlődés szerint.

Mi a demokrácia alapfogalata a szó modern értelmében?

Az állampolgári jogegyenlőség, kiterjesztve minden az állam határában belül lakó, vagy az államnak jogi kötelékébe tartozó felnőtt egyénre. Az állampolgári jogegyenlőség értelmében minden egyes állampolgár képesítve van az alkotmányjog rendelkezéseinek keretén belül az állampolgári jogok s így közvetve az államhatalom gyakorlására, a saját szellemi és erkölcsi erejének, tehát tisztán az ő egyéni értékének megfelelőleg. A közbizalom vagy annak letéteményesei minden egyes állampolgárt, tekintet nélkül születési vagy vagyoni viszonyaira, az állampolgári jogegyenlőség elvéhez képest az államhatalom funkcióira alkalmazhatnak. Nyitva legyen tehát az út mindenki számára, hogy egyéni képességeivel, becsületos törekvéseivel, munkájával használhasson hazája ügyének, ne legyen elzárva attól azért, mert alacsony társadalmi osztályból való, vagy szegény; ez az igazi demokrácia.

Ha valaki a demokráciának más értelmet ad, vagy amint a bujtogatók szokták, homályban hagyják a szó valódi értelmét, hogy tudatlan hallgatóik előtt abba mindent belemagyarázhassanak, az vagy nincs tisztában a szó értelmével, vagy azt tudatosan ferdíti el.

Ha a demokrácia modern alapfogalmát ismerjük, akkor tudjuk, hogy hazánkban e tekintetben nincs szegélynivalója más államok előtt. Hazánkban széleskörű általános választójog s népképviselői rendszeren nyugvó alkotmány van. Sem születés, sem szegénység nem zár el senkit attól, hogy akár az ország legelső államférfiai sorába emelkedjék, ha szellemi és erkölcsi tulajdonságai erre képesítik. Számos példa van arra, hogy kiváló emberek a legegyszerűbb sorsból, a legalacsonyabb társadalmi osztályból emelkedtek fel az ország magas hivatalaiba.

110. Kérdés. *A tettes a rendőri közeget bántalmazó, s a rendőri közeg által megkötözött egyén kötelékét késsel elvágja, mire az illető el is szalad. Mily büncselekményt követett el a tettes?*

Válasz. Kétségtelen, hogy a rendőr, midőn az őt bántalmazó egyént megkötözte és elő akarta állítani, hivatásának jogszerű gyakorlásában járt el. Az is kétségtelen, hogy a tettes, amidőn erőszakot fejtett ki avégből, hogy a hatósági üldözést a megkötözöttre nézve megghiúsítsa, erőszakkal megakadályozta a rendőrt abban, hogy hivatása jogszerű gyakorlásában eljárjon. A tettes cselekménye tehát az 1914:XL. t.-cikk 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző, hatósági közeg ellen való erőszak vétségét tünteti fel. A törvény nem mondja ugyanis azt, hogy az erőszaknak közvetlenül a hatósági közeg ellen kell irányulnia, elegendő, ha az erőszakot élettelen dologon követik el s ennek az élettelen dolognak sértetlen állapotban való megmaradása egyik feltétele a hatósági funkció szabályos teljesíthetőségének.

A tettes cselekedetét azért nem szabad bűnpártolásnak (Btk. 374. §.) minősíteni, bár első tekintetre ennek a büncselekménynek jelenségeit látjuk, mert az 1914:XL. t.-cikk 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző büncselekmény súlyosabb s így a Btk. 95. §-a értelmében ezt a törvényhelyet kell alkalmazni.

111. Kérdés. *Egy orvosi szaklap hirdetési rovatában a gyermeknemzést megálló szert ajánlanak s a hirdetést egy összekötözött gólya képevel is feltűnővé teszik. Büntetendő cselekmény-e ez?*

Válasz. Igen. Beleütközik az 1914:XIV. t.-c. 24. §-ának 9. b) pontjába s mint ilyen, sajtórendőri vétség. Az a bünvádi felelősség szempontjából közömbös, hogy a hirdetést orvosi szaklap tette közzé. Bünvádi felelősséggel tartozik a hirdetés megrendelője és közlétezője, a kiadó.

112. Kérdés. *A társaival együtt elhatározza B-nak megverését. El is indulnak valamennyien a tett színhelyére. A viszi ki kocsiján társait, és jelen is van a megverésnél, de nem vesz részt a tettesleges bántalmazásban, amit társai elkövetnek. Mily beszámítás alá esik A. tevékenysége?*

Válasz. Az kétségtelen, hogy A. az elkövetett bántalmazás tettesének nem tekinthető. Ellenben magatartása fedi az ú. n. értelmi segéd elnevezéssel jelölt fogalmat. Az a ténye, hogy a sértett megtámadtatására irányuló terv megbeszélésében résztvett, ennek ellent nem mondott, sőt azt helyeselte, valósággal ellenőrizte a terv végrehajtását és a tetteseket a végrehajtás helyére saját kocsiján fuvarozta el s a támadásnál jelen is volt; kimeríti a Btk. 69. §-ának 2. pontja szerint a bűnségesség fogalmát, mert az elkövetett büncselekményt szándékosan előmozdította.

113. Kérdés. *Ha gyermekkorú (12 éven alul levő) egyént követ el büncselekményt, felelősségrevonása miként történik? Tartoznak-e esetleg szülei bünvádi felelősséggel?*

Válasz. A 12. életévét be nem töltött gyermek ellen, ha büncselekményt követ el, vádat emelni, vagy bünvádi eljárást indítani nem lehet. Az 1908:XXXVI. t.-cikk 15. §-a (a Bn.) és az 1913:VII. t.-cikk VI. fejezete (fb.) azonban feljogosítja a hatóságokat, hogy az eléjük kerülő, büntetett vagy vétséget elkövető gyermekkorú egyént a házi fegyelem gyakorlására feljogosított egyének vagy iskolai hatóságnak adja át. Jogában áll a gyámhatóság útján az illető hatóságnak a gyermeket állami gyermekmenhelyen elhelyezni, vagy javító nevelésre utalni. A fiatalok bírósága közvetlen hatáskörben messzemenő intézkedéseket tehet a gyermek érdekében, ha úgy látja, hogy eddigi környezetében erkölcsi romlás vagy elzüllés veszedelemnek van kitéve, figyelmeztetheti a szülőt szigorúbb felügyeletre, a gyermek megfenyítésére utasíthatja, a gyermek nevelésének ellenőrzése végett pártfogót rendelhet ki, sőt a gyermeket környezetétől el is távolíthatja stb.

Ha a csendőrségnek olyan eset jut tudomására, hogy valamely gyermek a büntető jogszabályokba ütköző cselekményt követett el, sőt akkor is, ha arról értesül, hogy valamely gyermeket az elzüllés veszélye

fenyeget s előbb-utóbb szokásos bűnözővé válik, köteles az általa megismert adatok közlésével a fiatalok bíróságát értesíteni.

Ha a gyermek környezete kifogástalan is s addigi magaviselete sem ad panaszra okot, büntetett vagy vétség elkövetése esetén a gyermekkorú cselekményét a fiatalok bíróságával mégis közölni kell.

A gyermek büntetendő cselekményeért a szülők nem tartoznak büntetőjogi felelősséggel, kivéve egyes kiágások esetét, amikor a törvény akkor is a szülőt, gazdát stb. teszi a tiltó szabályok megtartásáért felelőssé, ha a kihágást a felügyeletükre, gyámságukra stb. bízott gyermekek követték el, vagy, ha a kihágás a szülők gondatlanságának egyenes eredménye. Más kérdés az, mily magánjogi felelősséggel tartozik a büncselekményből eredő kárért a szülő, ha a felügyeletére bízott gyermeket nem tartotta kellő felügyelet alatt.

114. Kérdés. *A tettes az országos vásáron eladja lovát a sértettnek. A sértett a vételár legnagyobb részét kifizeti s abban állapotodik meg a tettesrel, hogy a vételár hátralékos részét másnap fizeti meg, amikor is a tettes a vásárlónak átadja a löveletet is. A tettes azonban megbánta a ló eladását s másnap többedmagával megjelenik a sértett lakásán s felszólítja azt, hogy a lovat adja vissza. A sértett ezt megtagadja, mire a sértett istállójában levő lovat a tettes és társai el akarják vezetni. A sértett felesége meg akarja akadályozni, de a tettes és társai őt leteperik, megverik s rajta 8 napon túl, 20 napon belül gyógyuló sérüléseket okozva, a lovat elviszik. Kimeríti-e ez a cselekmény a rablás tényálladékat?*

Válasz. A tettes és társainak cselekménye a Btk. 344. §-ába ütköző, a 349. §. 2. pontja szerint minősülő rablás büntetése. A ló a sértett tulajdona s a tettesre nézve az a cselekmény elkövetésekor idegen ingóság volt. A vásáron a vétel létrejött s a vételárban a felek megegyezvén, a sértett a lovat át is vette. A vételügyletet nem teszi létre nem jött, hogy a sértett nem fizette ki a teljes vételárat s a tettes nem adta át a löveletet, hiszen ez is megállapodás tárgya volt, amely a sértett tulajdonjogát nem érintette.

115. Kérdés. *Mit nevezünk az állam kormányzása szempontjából diktatúrának?*

Válasz. Mikor a régi római birodalom az állam nagy veszélybe jutott s féltő volt, hogy a haza megmentésére szükséges intézkedések elkesnek, ha az alkotmányjog alakításait megtartják, teljes hatalommal ruháztak fel valakit, aki mint az államhatalom egyetlen birtokosa korlát nélkül intézkedett s intézkedéseinek törvényereje volt. Ezt a férfit nevezték diktatornak, a hatalom, amelyet gyakorolt, a diktatúra. Ebben az értelemben használják többé-kevésbé ma is a diktatúra szót, azzal a különbséggel mégis, hogy diktatúrának neveznek ma oly kormányzati rendszert is, amely nem vetette el az alkotmányjog minden intézményét és korlátjait, de lényegében mégis egyetlen személy akarata irányadó az államhatalom gyakorlásában. Ilyen diktatúra van jelenleg Olaszországban, amely magát fascionak nevezi s működésben hagyta a parlamentet, bár lényegileg véve tisztán a miniszterelnök, Mussolini személyes akarata irányadó az ország kormányzásában. Tudjuk, hogy ez a diktatúra akként született meg, hogy Mussolini „feketeinges” hadseregével megszállotta Rómát, az ország fővárosát. A diktatúra célja az volt s ezt, amint messziről láthatjuk, sikerült is elérnie, hogy megfélemezte az Olaszország belső életét emésztő erőket, különösen a szocialista igazságokat és kinövésüket s magas fokra emelte az olasz nép nemzeti érzését.

A diktatúra fogalmából következik, hogy azí sokaság vagy társadalmi osztály nem gyakorolhatja. Ez a szó tehát például: proletárdiktatúra, fogalmi képtelenség. Láttuk is annak idején hazánk gyalázatos napjaiban, hogy ez a jelszó a legvakmerőbb népbolondítás volt, mert nem a munkásosztály gyakorolta a diktatúrát, nem is azok, akik magukat proletároknak nevezték, hanem egynéhány gonosztevő, akiknek a többi, aki a hatalom bitorlása végett melléjük tolakodott, csak cinkosa volt. A munkásság maga pedig éppen úgy, mint más társadalmi osztály, nyögte a diktatúrát, lehet persze, hogy elhitte, hogy valóban ő diktál.

SPORT

Csendőr atléták „Kecskemét legjobbjai” között. Október 10-én 14 órai kezdettel rendezte meg a Kecskeméti Atlétikai Club „Kecskemét legjobbjai” címéért kiírt atlétikai versenyét. A versenyen résztvevő esendőrök ugyanis három első, két második és két harmadik helyet biztosítottak maguknak, ami, ha tekintetbe vesszük a nevezések nagy számát (102 induló), igen előnyösnek mondható. Részletes eredmények: *Diszkoszvetés*: 1. Mayer hdgy 35-20 cm. 2. Mátos esendőr 31-40 m. *100 m-es síkfutás*: 1. Molnár esendőr 11-7 mp. *3000 m-es síkfutás*: 1. Mészáros esendőr. *Magasugrás*: 3. Molnár esendőr 166 cm. *800 m-es síkfutás*: 2. Mészáros esendőr. 3. Orbán prb. esendőr. Verseny után a „KAC” elnöke osztotta ki a bajnoki érmeiket.

HIREK

Dr. Scitovszky Béla az utóda Dr. Rakovszky Ivánnak a belügyminiszteri székben. Annak idején tájékoztattuk olvasóinkat arról, hogy Dr. Rakovszky Iván belügyminisztert kolozsvári szabadsága alatt meg kellett operálni s az operációt hosszantartó, súlyos betegség követte, amely még ma is csak a szerencsés lábadozás stádiumában tart. Időközben a kormány rekonstruálása is bekövetkezvén, Dr. Rakovszky Iván betegsége miatt történt lemondását Dr. Scitovszky Béla kinevezése követte, aki a nemzetgyűlés elnöki székéből vette át az ország belügyeinek legmagasabb irányítását.

Dr. Rakovszky Iván a legsúlyosabb öt esztendőben állott az ország belügyeinek élén s ha az elmúlt évek eseményeire visszatekintünk, megalkothatjuk magunk-

nak a fogalmat arról az emberfeletti küzdelemről, amelyet szinte nap-nap után, pihenés nélkül meg kellett harcolni azok ellen, akik a leghevesebb és sokszor a legarcátlanabb nyílt támadásoktól a földalatti szervezkedésig minden fegyvert felvonultattak ellene s rajta keresztül az ország keresztény, nemzeti irányú konszolidálódása ellen. Csak a legszilárdabb jellem, akarat s a legmagyarabb szív tarthatta meg szilárdan, elkedvetlenedés nélkül azon a göröngyös, nehéz úton, amelyen az ország jobb jövője érdekében a támadások pergőtüzében is haladnia kellett. Megalkuvást nem ismerő határozottságával, tántoríthatatlanságával nemzetünk történelmének azokban az éveiben állította őrhelyére a Gondviselés, amikor erre a félelem nélkül való tántoríthatatlanságra és a válságosnál válságosabb helyzetek megoldásában a legbiztosabb értelemre és kézre valóban nagy szükségünk volt. A szeretet, hála és elismerés hangján búcsúunk volt belügyminiszterünkötől azzal a kivánsággal, hogy erejének teljességét mihamarabb visszanyerve, képességeit továbbra is a magyarság ügyének szolgálatába állíthassa.

Dr. Scitovszky Béla, az új belügyminiszter október 18-án 13 órakor fogadta a belügyminiszterium tisztviselőit és esendőr tisztikarát. Dr. Ladik Gusztáv államtitkár a távozó belügyminiszter működésének méltatása után az új belügyminisztert üdvözölte, kiemelve a belügyi igazgatás terén teljes tájékozottságát, szakavatottságát és lángoló hazaszeretetét. A belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy szívvel biztosítja a közgazgatás zavartalanosságát s erős kézzel, bátorsággal vigyáz az ország rendjére, mert a rend megszűnése sodorta a nemzetet a pusztulás lejtőjére, ennek pedig nem szabad megismétlődnie.

Bizalommal és hosszas, eredményes közéleti szereplésére alapított várakozással köszöntjük mi is az új belügyminisztert s arra kérjük, hogy testületünk iránti eddigi szeretetét magas méltóságában is megőrizze.

KERÉKPÁROK

Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel, leszállított árrban

1,600.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári árrban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzlet)

Underwood, Royal, Remington stb.

írógépek 12 havi részletfizetésre, készpénz árrban, az összes rendszerű gépek becserélése és vétele (csak Mignon-t nem) szakszerű javítása. Írógépkellékek stb.

Németh László

Írógépbemutatói és Kereskedelmi Vállalata

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

(törvényszék mellett)

Órák

Magyarország legismertebb cége

A m. kir. Csendőrség részére kedvező illetési feltételek 3-6 hónapig.

Árjegyzék kívánatra ingyen!

Legnagyobb raktár OMEGA és DOXA órákban 10 évi jótállással.

Karácsonyi szükségleteit már most szerezzé be.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6.

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Kérje

a legújabb árjegyzéket!

Ékszeresek

Gábor Lajos

Budapest, V., Lipót-körút 30.

Dicséretet. A magyar királyi szombathelyi III. számú csendőr kerület parancsnoka Kálmán Imre törzserőrnestert és Nagy Gyula csendőrt a Zala-folyónak folyó évi július hó 16-án beállott áradása alkalmával a mentési munkálatok végzésekor veszélyt, fáradságot nem ismerő eredményes szolgálataikért nyilvános dicséretben részesítette, egyben a zalaegerszegi osztály- és iskolaparancsnokságnak az árvízveszély elhárítására tett gyors, pontos és eredményes intézkedéseiről és Papp Kálmán csendőrnek, mert a saját és szomszédos örskörletben hónapokon át folytatólagosan elkövetett és kiderítetlenül maradt többrendbeli lopást szakértelemmel párosult leleményes, szorgalmas és aránylag igen rövid ideig tartott nyomozás folyamán kiderítette és a megzavart nyugalmat ismét helyreállította, a szolgálat nevében elismerését fejezte ki.

Elöléptek: Örmesterré: a II. számú csendőr kerületben: Karika Kálmán, Koczán Lénárd, Illés József; a VI. számú csendőr kerületben: Mucsi Imre, Kotyész József, Molnár Imre, Hegedűs István, Szabó József, Nagy Pál, Tar Endre, Mészáros Gusztáv és Benedek Lajos csendőrök.

Szekszárd ünnepe. Október 24-én délelőtt leplezte le Szekszárd városa az ottani középkori apátság romjából épült ősi várnegyeli székház falába illesztett márványtáblát, mely a m. kir. Hadtörténelmi múzeum kezdesére II. Lajos király és Szulejmán szultán ottani táborozásának emlékét örökíti meg. Az ercsi- és dunapentelei emlékművek után ez már a harmadik a tragikus Buda-mohácsi Hadit mentén felállításra kerülők közül. Ugyanekkor szentelték fel a tolnamegyei tüzoltószövetség zászlóját, a zászlóanya Pesthy Pál igazságügyminiszter felelése volt. Az előző napi hangversenyen Bakó László, a Nemzeti Színház örökös tagja szavalta el Bodnár István mohácsi ódáját, a budai dalárda XVIII. századbéli katonadolgokat adott elő. *Bevilaqua* Béla a város török-magyar emlékeről beszélt. Az ünnepségen résztvettek: a kormány képviselőjében az emléktáblát leleplező Pesthy Pál igazságügyminiszter, Jankó Agoston főispán, az emléktáblát átvevő Éri Márton alispán, az Apponyi gróf család, a mohácsi emléktáblákat és a helykönyvet ismertető Aggházy Kamil a Hadimúzeum h. igazgatója, az ünnepi beszédet mondó Horváth Károly a Hadimúzeum Egyesület igazgatóságának elnöke, Orffy Imre nemzeti képviselő és Klein Antal nemzetgyűlési képviselő, Leopold Kornél

és Becsey Antal kormányfőtanácsosok, valamint a megye föld-birtokosai, katonai és egyházi notabilitásai. A nagyvonalú ünnepséget Vendl István polgármester rendezte.

Házasságot kötöttek: a II. számú csendőr kerületben: Réger György őrmester Szegedi Irénnel Kislángon; a III. számú csendőr kerületben: Horváth János I. őrmester Biczó Erzsébettel Órimagyarósdon, vitéz Torda János őrmester Fröhlich Karolinával Kőszegen, Marton Boldizsár őrmester Frank Margittal Mosonszentmiklóson, Oravecz István őrmester Keszler Margittal Mihályfán; a VI. számú csendőr kerületben: Bokor Mózes tiszthelyettes Bük Erzsébettel Gkányban, Czibere Miklós őrmester Csikós Borbálával Vánosdon, Koncz Lajos őrmester Tallodi Ágnessel Nagylétán.

Kérelmek. Rádli Sándort, aki 1916-ban a karlinceai fürdőtelepen őrmesterként teljesített szolgálatot, keresi Szekeres Sándor csendőr (mezőcsáti örs). Kéri bajtársait, akik nevezett tartózkodási helyét ismerik, hogy címét közöljék vele. Bodnár Mihály volt munkácsi örsbeli csendőr zablatoni megszüntetésénél és eltemetésénél s a háború kitörésekor az 54. gyaloghadosztály körletében működött bajtársait kéri Szakonyi József tiszthelyettes (nemesszalóki örs), hogy címüket közöljék vele. Dávid János tiszthelyettes, aki 1922-ben Vasváron őrsparancsnokhelyettes volt, keresi Molnár János csendőr (hévízszent-andrási örs). Kéri bajtársait, aki tudnak róla, írják ezt meg neki.

Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: Hegedűs György hímesházai örsbeli (pécsi osztály) törzserőrnester a székesfehérvári, budapesti vagy szombathelyi kerület területére; Butor József szajoli örsbeli (szolnoki osztály) törzserőrnester a zalaegerszegi vagy kaposvári osztály területére olyan nős bajtársával, akinek jó lakása van; Góják Benedek mozsgói örsbeli (esurgói osztály) őrmester a szegedi kerület területére; Aldoze Reiszó levéli örsbeli (győri osztály) csendőr a soproni vagy általában a szombathelyi kerület területére; Bajnay Lajos körösszegapáti örsbeli (berettyóújfalusi osztály) csendőr a nyíregyházi vagy mátszalkai osztály területére; Molnár Vince nagymajláti örsbeli (makói osztály) csendőr a bajai osztály területére; Kovács András mozsgói örsbeli (esurgói osztály) csendőr a szegedi vagy szolnoki osztály területére. Kérik azon bajtársait, akik kölcsönös áthelyezésüket óhajtják, hogy címüket közöljék velük.

Csendőrtiszték és altiszték!

Aki arra törekszik, hogy ruházati szükségletét jó minőségű áruval és igen kedvező feltételek mellett fedezze, forduljon bizalommal

Dr LENGYEL ÁBRIS

nyug. MÁV titkár

Ruházati Áruháza céghez
Budapest, V., Sas-utca 29. (Szabadság-tér sarok)

A vitézi szék, a Máv. vonatkísérők ker. és hitelszöv., a magy. postaaltiszték orsz. egyesületének, a közs. tisztv. orsz. egyesületének szerz. szállítója.

Arcképes igazolvány alapján a legszolidabb szabott úron beszerezhetők: férfi és női szövet, kész, valamint rendelésre mérték után készülő férfi- és gyermekruha, felöltő, téli kabát, kötött- és szövöttárú, fehérnemű, ág- és asztalterítő, vászon, schiffon, kanavász, lepedő- és alsónadrág-anyag, selyemárú, elsőrendű varrott férfi-, női- és gyermekcipő stb.

Kívánságra esetleg **7 hónapra** terjedő hitel. ♦ ♦

Érdeklődésre készséggel felvilágosítás levélben vagy telefonon (L. 902-49).

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csak itt a gyárban kaphatók.
Művésziellen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szob. hangszergyáre
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándordíjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídánál)

KEMÉNYFA BÚTOROK

♦ elismert győri gyártmány jótállással ♦

HEGEDŰS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

☛ Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül. ☚

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. I. ny. esendőrtiszthelyettes, Hajdúnánás. Ha a házaspár különválva élnek, a nő férjétől ideiglenes (a bontóperben hozott jogerős ítéletig) nőtartást követelhet. Erre azonban csak akkor van joga, ha az életközösség szünetelésében nem ő a hibás, hanem a férj. Végleges nőtartásra a házasság felbontása esetén van igénye a nőnek, ha a válás kizárólag a férj vétke miatt történt. A bíróság a tartásdíj összegét mind a két fél vagyoni és kereseti viszonyainak figyelembevételével állapítja meg s esetleg a férjet a fizetés alól fel is mentheti, ha a nőnek elegendő jövedelme vagy vagyona van társadalmi állásához mért illő életmód folytatására. Ha az ideiglenes nőtartás végett folyó perben a férj kijelenti, hogy feleségét hajlandó visszafogadni s vele a házassági együttélést folytatni, akkor a nő tartozik bizonyítani azt, hogy a házassági életközösség a férj hibájából szünt meg, illetve nem állítható vissza. A házasságot felbontó ítélet esetén, ha a szülők másként nem egyeztek meg, a gyermekek hétéves korukig anyjuknál maradnak, ezen életkoron túl a nem vétkes szülőnek gondviselésére bízotnak; ha mindkét szülő vétkes a házasság felbontásában, a fiúk atyjuknál, a lányok anyjuknál maradnak. A gyermekek tartása és nevelése költségeit mindkét szülő jövedelme arányában viseli. Tartásdíj fejében a férj nyugdíját csak a bíróság foglalhatja le, ítélet alapján. A törvény azonban e tekintetben igen szigorú. Jól gondolja meg tehát minden lépését, mielőtt ennyire jutna a dolog.

Tisza. Beperelhetik, a bíróság el is marasztalhatja, de az ítéleteiből nem vonhatják le. De úgy tudjuk, hogy erre vonatkozólag új törvényt hoznak s különben sem a legszebb dolog, ha valaki az ilyen, nem is annyira anyagi, mint inkább erkölcsi kötelezettség alól kibúvót keres.

Erdős Kárpátok. Egyelőre nincs rá kilátás, hogy a csendőr zenekart újból felállítsák. Hogy azután a későbbi jövőben sor kerül-e erre, azt senki sem tudhatja.

Gyimes, 6003. 1. Legközelebbi rendelet jelenik meg. 2. Erre vonatkozó intézkedések folyamatban vannak.

Érdekelt II. 1. Az erre vonatkozó kegyelmi kérvényt csak nyugdíjaztatása után terjesztheti fel. A vonatkozó bizonyítványokat mindenestre őrizze meg; véleményünk szerint remélhető, hogy ezen az alapon — annak idején — kedvezően fogják elbírálni a kérését. 2. Új rendfokozata után mindennemű illeték a kinevezés napjától kezdődőleg illeti meg.

N. F. őrmester, Nagyléta. Folyó évi november hó 1-ével megszűnt az a szolgálati ideje, amely az igényjogosultsági igazolvány elnyeréséhez szükséges. Egyebekben olvassa el lapunk 1925. évi 7. számában „A. A. Sopron” jellegű küldött üzenetünket. Levelében talált 5000 K bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Palota. Kötelezője 1928 március 31-én jár le. Pótesendőri szolgálati ideje kötelezőjébe nem számít be.

?... 1. Válasz a Csendőr Lekszikon rovatban. 2. Még nem lehet tudni. Minden számunkban megüzenjük, hogy olvasóink milyen jellegűeket válasszanak s mégis elég gyakoriak az Önéhez hasonló lehetetlen jellegűek.

Őszirózsalevél. 1. Rendelet jön rá. 2. Ha felveszik, miért ne?

Zólyom. Ha a rendeletnek visszamenőleges hatálya lenne, akkor mindenkinek a rendfokozatát, sőt a rangját is helyesbítenni kellene. Ha viszont meghosszabbították volna az őrmesteri előléptetéshez szükséges szolgálati időt, akkor Ön volna előnyösebb helyzetben s azt bizonyosan szó nélkül hagyná. Ezt a kérdést nem lehet véglegesen úgy szabályozni, hogy egyesekre hátrányos s egyesekre viszont előnyös ne legyen.

Trient. 1. Nem találjuk. Forduljon a hadtörténelmi levéltárhoz (Budapest, Bécsikapu-tér 4. szám). 2. Szerezze be őket és kérje a felterjesztésüket.

Varró csendőr. A honvédséghez csak rendfokozat nélküli honvédként, azt megillető zsolddal veszik fel.

Bélyegzők, festékpárnák, zománctáblák

Beér Sándornál

Budapest, VI., Andrásy-út 19.

Telefon: 972-54.

• Csendőrtisztek és allisztek figyelmébe! •

LANÁRIA POSZTÓGYÁR R.-T.

BUDAPEST

V. KER., FALK MIKSA-UTCA 20. SZ.

3 havi részletfizetésre szállít félfnom
zubbony-nadrág szövetet leszállított áron. —

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón **VI., Ó-utca**

Postások és rendőrség szállítója.

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-
dizsmű-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkek szállítója

Macher Rezső és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT * CSIZMÁT készpénzárón vásárolhat **hathavi lefizetésre**

Nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79-79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79-79.

Torda. 1. Olvassa el lapunk 1925. évi 7. számában „A. A. Sopron” jelígre küldött üzenetünket. A csendőrségnél töltött szolgálati idő altiszti szolgálati időnek számít. 2. Nem.

1001. Tiszaszőlős. 1. Hogy mit tegyen, ha a fogoly kíséres közben Istentisztelet alatt beugrik a templomba? Amikor a templom elé érnek, vigyázzon a fogolyra, hogy be ne agorhas-sék. Ezt s az ehhez hasonló, szinte képtelen eseteket így elvileg lehetetlen szabályozni, az adott eset körülményei és a csendőr találékonysága adják meg esetenként a feleletet. Minden esetet lehetetlenség szabályozni. Egészen bizonyos, hogy egy ügyes csendőr megtalálná a módját annak, hogy a foglyot — esetleg mások segítségével — a templomban is kézrekerítse. A kijáratokat mindenesetre őrizni vagy őriztetni kell. 2. A külföldi követség épülete területenkívüliséget élvez, abba tehát szolgálatilag nem léphet be. Azt megteheti, hogy a bejárat előtt állást foglal. A képviselőházba azonban bemehet. 3. Hogy melyik államok hadserege visel szolgálatban feltűzött szuronyt és melyik nem? Hát ezt aztán már igazán nem tudjuk.

L. J. Gógánfa. 1. Csak akkor mehet át az államrendőrséghez, ha a kötelezője lejárt. Belső-, őrszem-, tartalék- és ügyeletes szolgálatot teljesítenek az államrendőrök. Az első évben próbaidős rendőr, a 2—6. években rendőr, a 7—8. években őrmester, a 9—10. években törzsőrmester, a 11. évben főtörzsőrmester. Ezután altiszti vizsgát kell tennie s ha van hely és alkalmas, III. oszt. felügyelőhelyettesé lép elő. Ha azután (saját kérelmére) törzsaltiszti tanfolyamba berendelik s azt sikeresen elvégzi, II. és I. oszt. felügyelőhelyettesé léphet elő. Próbaidős rendőr 490.000, rendőr a 2., 3., 4. évben 590.000, az 5., 6. évben 630.000, őrmester 690.000, törzsőrmester 790.000, főtörzsőrmester 890.000, III. oszt. felügyelőhelyettes 1.080.000, II. oszt. felügyelőhelyettes 1.280.000, I. oszt. felügyelőhelyettes 1.480.000 K havi zsoldot kap. 2. Olvassa el lapunk legutóbbi számában „Balatonmelléki szp.” jelígre küldött üzenetünket.

Reménykedni. Próbálja meg kihallgatáson kérni. Nem tartjuk valószínűnek, hogy átengedi a honvédség.

KOVÁCS JÓZSEF
varrógép- és kerékpárkereskedő
BUDAPEST,
VI., Podmaniczky-u. 18.
Nyugati pályaudvar mellett

Ezidei varrógép- és jövő évi kerékpárrendelését f. hó 31-ig küldje be, mert 8%, illetve 100.000 K engedményt kap. Sürgősen kérjen ismertetést.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek
és azok családtagjai**

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárakat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehőneműeket kötött kabátokat, fűg-
kész és rendelésre, göny és függönykelméket,
nj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, min-
dennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 decem-
ber hó 1-ével kezdődnek.

Adó. Az őrsfőzőnő után fizetendő kereseti adó szempont-
jából az őrsökön vezetett közétkezések ugyanolyan elbírálás
alá esnek, mint a közgazdálkodások. Az egyes őrsökön beve-
zetett közétkezések nem a kincstár, hanem az őrs tulajdonai,
mert nem a kincstár rendezte be a közétkezéseket s így ugyan-
olyan magánvállalkozásoknak tekintendők, mint amilyenek
a közgazdálkodások.

Gondolkozó. Végkielégítést csak 5 évi (4 év, 6 hó 1 nap)
csendőrségi szolgálat után kaphatna. Ez alól nincs kivétel.
2. Olvassa el az Ideiglenes Ruhagazdálkodási Utasítás 5. és
26. §-ait.

P. J. őrmester, Szombathely. Volt tartalékos tisztek
jelenlegi címét nem tudjuk megállapítani.

Gazdasági hivatal, Abaujszántó. 1. Kuthy Endre ny. szá-
zados Mezőkeresztesen (Borsod várm.) lakik. Volt csapatteste
nincs megjelölve. 2. Nem találtuk. 3. Vitéz Sáfrány Géza ny.
altábornagy Miskolcon lakik. 4. A csóti fogolytábor irattára
a budapesti honvéd vegyesdandár parancsnokságnál van.
5. Nem találtuk. A hadtörténelmi levéltárhoz (Budapest, Bécsi-
kapu-tér 4. sz.) kell fordulni, ott kikutatják.

Nagykanizsai csendőriskola. A keresett Hadházy-féle
könyv nem kapható.

Csapókert. Azok, akik 1925 január 1 előtt léptek át a
honvédséghez, szakaszvezetőig bezárólag megtartották rend-
fokozatukat s az az után járó zsoldra való igényüket. Az em-
lített időpont óta azonban a honvédséghez csak rendfokozat-
nélküli honvédként, az azt megillető zsolddal veszik fel a
jelentkezőket.

Átköltözködési átalány. Jelenleg a 156.600/VL b. 1916.
számú belügyminiszteri rendelet az irányadó, amely szerint
(28. old. 2. bek.) nem illetékes. Legközelebb azonban másként
rendezik ezt a kérdést.

Érdeklődő. Ilyen kevés van s ha mégis akadna, kérje,
hogy ügye a belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.) felterjesz-
tessék.

BUTOR RÉSZLETRE ::
KÉSZPÉNZÁRBAN
VIDÉKRE GONDOS CSOMAGOLÁS
RÁKÓCZI-ÚT 30. FÉLEMELET BLEIERNÉL

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, **BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33**

(Klausál-utca sarok)

Mindenféle bútork és lakberendezési tárgyak ársát választékban. A csendőrség
tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Varrógépek, kerékpárok

legolcsóbban.

Előnyös fizetési feltételek. Vidékre ingyen szállítás és csomagolás.

VARRÓGÉP-KERÉKPÁR-ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Király-utca 97. sz. (Róza-utcai oldal)

K. J. Nagybörzsöny. 1. Be kell mennie az árvaszékhez vagy ha alkalmasabb, a szolgabírói hivatalba, ahol kiállítják az örökbefogadási szerződést. Szükség van a gyermek és az anya, valamint az örökbefogadó születési anyakönyvi kivonatára. Ha az örökbefogadó nő, akkor az esketési bizonyítványra. Az anyának igazolnia kell, hogy ő a gyermek gyámja. 2. Az örökbefogadás megtörténte után kérheti a családi pótlék folyósítását. 3. Olvassa el lapunk folyó évi 13. számában „Akarat” jellegűre küldött üzenetünket.

Sz. P. Csikéria. 1. Az őrök kögazdálkodását nem viszi esőbe egy kutya élelmezése, különösen, amikor fizet is érte a gazdája. Hulladék mindig akad a konyha körül, még ha sertést tartanak, akkor is. 2. Csak a Szolg. szab. I. Rész 14. §-ában lefektetett jogára utalunk, ha sérelmesnek tartja. 3. A kutya tulajdonosa felelős a kutya által okozott minden kárért s természetesen, hogy az őrparancsnok elrendelheti, hogy a kutyára jobban ügyeljen a gazdája, esetleg megkötve vagy elzárva tartsa. Kérdései általában szörszálhasogatók, aminek csak az lehet az oka, hogy a kutyát vagy annak gazdáját nem nagyon szereti.

Erdélyi öreg esendőr. A kért könyv, bár még nem régen jelent meg, máris nagy sikert aratott. Öserejű magyar néphős virtuskodásáról szól, a címe: „Zrinyi pandurja”. Az Erdélyből menekült dr. Demeter György, jelenleg balatonfüredi főszolgabíró írta s nála megrendelhető 3 pengőért. Jól jár, ha megveszi, mert nemcsak szórakoztató, de tanulságos és hazafias s így érdekes és értékes színmagyar olvasmány.

K. J. A II. csoportbeli (volt 3. oszt.) tiszthelyettesek nősülésére vonatkozólag a folyó évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 213.855/VI—b. 1926. számú belügyminiszteri körrendelet úgy intézkedik, hogy a %-os korlátozás alá esnek. 2. Erre vonatkozólag olvassa el mai számunkban „P. J. törzsőrmester, Salgótarján” jellegűre küldött üzenetünket.

Csurgó. Létay Gyula altábornagy Budapesten, Baross-utca 103. szám alatt (II. 11.) lakik.

Mirtusz. 1. Az ügyeletes köteles az egész postát, amint átveszi, úgy átadni az őrparancsnoknak, aki aztán azt szétosztja. 2. Most vitéz Fodor Alajosnak hívják és a szegedi vámör kerületi parancsnokságnál teljesít szolgálatot.

Eksztramos. Dinga Sándor ny. ezredes Egerben (Káptalan-utca 6.) lakik. Flutinger János főhadnagy (volt 12. honvéd gy. e.) Nyirbátorban, a 12. honvéd gy. e. III. zászlóaljánál teljesít szolgálatot. Volt tartalékos tisztek címét nem tudjuk megállapítani.

Eszterháza. Nem ismerjük a céget s olyan helyeken sem ismerik, ahonnan megbízható információkat kaphattunk volna. A konkurens cégek pedig természetesen nem szoktak tárgyilagosak lenni. Mindenesetre óvatosságot ajánlunk.

Nemesszalók. Nem találjuk.

G. P. őrmester, Krasznokvajda. Kiss István ny. alezredes címe: Budapest, VII., Hungária-körút 155., földsz. 5. Szita Mihály ny. ezredes Egerben lakik. Kulifai Tibor vámör-főhadnagy Biharugrán teljesít szolgálatot.

P. J. törzsőrmester, Salgótarján. 1. A folyó évi 17. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 213.855/VIb. 1926. számú belügyminiszteri körrendelet világosan megmondja, hogy a 40. életévüket betöltött esendőregyének nős fogyatéka bevétele nélkül soron kívül nyernek nősülési engedélyt. 2. Nősülési kérvény soron kívüli elintézését semmiféle indokolással sem lehet kérni (kivéve a vitézeket és az előbbi pontban említettet). Levelében talált 2000 K bélyeget lapunk javára bevételeztük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68, 5-69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

500 AEG-Mignon írógép

a csendőrség szolgálatában.

Utánrendelések naponta érkeznek

Írógépünk terjedésével a kézzel írott jelentések
mindjobban kiszorulnak és ma-holnap egészen
eltűnnek.

Készséggel bocsájtunk rendelkezésére levélbeli
felszólításra a csendőrség bármely tagjának
30 napi próbára
díjmentesen és minden kötelezettség nélkül egy
Mignon írógépet.

AEG—UMU IRÓGÉPOSZTÁLYA

Budapest, VI., Andrásy-út 29. sz.

KÖZALKALMAZOTTAK ORSZÁGOS GAZDASÁGI SZÖVETKEZETE

Tüzelőszer-osztály.

Központi iroda:

Budapest, V., Gróf Tisza István-utca 18. Tel.: 90-73, 90-74, 90-75.

Szételep és fatelep:

Budapest, V. kerület, Vág-utca 22. Telefon: Lipót 921—45.

	Készpénzfizetés mellett q-ként korona	6 óra
Elsőrendű porosz-szén, helyt csúzda ...	78.000	81.000
Ugyanez házhoz szállítva és pincébe lehordva ...	82.000	85.000
Elsőrendű száraz, aprított bükk tűzifa, helyt csúzda ...	52.000	54.000
Ugyanez házhoz szállítva és pincébe lehordva ...	56.000	58.000

Fenti árakba forgalmi adó beleszámítva.

Vámonkivüli területre, magaslati helyekre és a budai hegyvidékre a szokásos pótdíjat a fenti árak után külön számítjuk fel.

Ezen áraink csakis azon szállításokra érvényesek, amelyek folyó év november hó végéig teljesítettek.

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGAR KÁLMÁN FIA műórás és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég